

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**SAĞLIK YÖNETİMİ LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN GİRİŞİMCİLİK
EĞİLİMLERİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR
ARAŞTIRMA**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zeynep KAVŞUR

Enstitü Anabilim Dalı : Sağlık Yönetimi

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Selma ALTINDIŞ

TEMMUZ - 2015

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

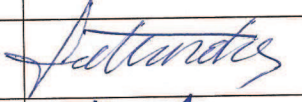
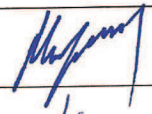
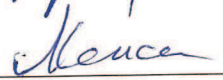
SAĞLIK YÖNETİMİ LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN GİRİŞİMCİLİK
EĞİLİMLERİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR
ARAŞTIRMA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zeynep KAVŞUR

Enstitü Anabilim Dalı : Sağlık Yönetimi

Bu tez 14/07/2015 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği ile kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI	İMZA
Doç. Dr. Selma ALGINDAĞ	BAŞARILI	
Yrd. Doç. Dr. Mustafa YILDIRIM	BAŞARILI	
Yrd. Doç. Dr. Nevrin KARACA	BAŞARILI	

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Zeynep KAVŞUR

14.07.2015

ÖNSÖZ

Kişilik özellikleri ve girişimcilik eğilimi üzerine yapılan bu tez çalışmasında zaman ayırdığı için değerli danışmanım Doç. Dr. Selma ALTINDIŞ'e

Fikirleriyle çalışmamda yardımlarını esirgemeyen değerli hocam, Doç. Dr. Mahmut AKBOLAT'a

Çalışma sürecimde beni motive eden veri toplama sürecimde en büyük destekçim, arkadaşım, kardeşim, meslektaşım Arş. Gör. Fatma ÇİFTÇİ'ye

Araştırma sürecimde yanımda olan, manevi desteklerini hissettiren çalışma arkadaşlarım Arş. Gör. Meryem TURGUT, Arş. Gör. Çiğdem UĞAN, Arş. Gör. Fatma AYPARÇASI'na

Sürekli sorularıyla rahatsız ettiğim, kendime yakın hissettiğim arkadaşım Arş. Gör. Asuman ÜSTÜNDAĞ'a

Veri toplama aşamasında araştırmaya katılanlara,

Maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen babam Erol KAVŞUR, abilerim Fatih KAVŞUR, Nurettin KAVŞUR, Muhittin KAVŞUR'a teşekkürlerimi sunarım.

Zeynep KAVŞUR

14.07.2015

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iii
TABLolar LİSTESİ	iv
ŞEKİL LİSTESİ	v
ÖZET	vi
SUMMARY	vii
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	4
1.1. Kişiliğin Tanımı	4
1.1.1. Kişiliğin Karakter, Mizaç ve Yetenek ile İlişkisi	6
1.1.2. Kişiliği Oluşturan Faktörler.....	8
1.1.3. Kişiliğin Temel Özellikleri.....	12
1.1.4. Kişilik Kuramları.....	13
1.2. Girişimcilik Kavramı ve Tanımı	21
1.2.1. Girişimci Kavramı	23
1.2.2. Girişimcilik Eğitimi.....	25
1.2.3. Girişimcinin Kişisel Özellikleri.....	26
1.2.4. Girişimciliğe Etki Eden Özellikler	28
1.2.5. Girişimci ile İlgili Bazı Temel Ayırmlar.....	31
1.2.6. Girişimcilik Türleri.....	32
1.3. Beş Faktör Kişilik Yapısının Girişimcilik Eğilimi ile İlişkisi ve Girişimcilik Potansiyeli Üzerine Etkisi	39

BÖLÜM 2: ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	45
2.1. Amacı ve Önemi	45
2.2. Evreni ve Örneklemi	45
2.3. Veri Toplama Yöntemi	47
2.4. Araştırma Kısıtları.....	49
2.5. Araştırmaya Ait Ölçeklerin Tanımlayıcı İstatistikleri.....	49
2.6. Araştırmaya Ait Ölçeklerin Geçerlilik ve Güvenirlilik Analizleri.....	50
2.7. Araştırmanın Modeli ve Hipotezleri	51
BÖLÜM 3: BULGULAR.....	56
3.1. Sosyo- Demografik Özellikler	56
3.2. Araştırma Değişkenlerine İlişkin Korelasyon Analizi Sonuçları.....	57
3.3. Araştırmaya İlişkin Regresyon Modelleri.....	59
3.4. Sosyo- Demografik Değişkenlere Göre Fark Analizleri.....	60
3. 5. Araştırma Bulgularının Değerlendirilmesi.....	65
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	71
KAYNAKÇA	75
EKLER.....	86
ÖZGEÇMİŞ.....	90

KISALTMALAR

BFK : Beş Faktör Kişilik

BFKE : Beş Faktör Kişilik Envanteri

SPSS : Statistical Package for the Social Sciences

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Beş Faktör Kişilik Kuramındaki Temel Faktörler	17
Tablo 2: Anket Sayısının Çalışma Yapılan Öğrencilere Göre Dağılımı	44
Tablo 3: Girişimcilik Eğilimi Puan Değerlendirilmesi	46
Tablo 4: Kullanılan Ölçeklerin İfade Sayısı, Aritmetik Ortalaması ve Standart Sapması	47
Tablo 5: Kullanılan Ölçeğe Ait Güvenilirlik Analizi Sonuçları.....	48
Tablo 6: Katılımcılara Ait Demografik Değişkenlere İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı (n=402).....	54
Tablo 7: Araştırma Değişkenlerine Ait Korelasyon Analiz Sonuçları.....	56
Tablo 8: Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisine Yönelik Regresyon Modeli.....	57
Tablo 9: Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılıkların Analizi (n=402)	58
Tablo 10: Ailede Bir İşyeri Sahibi Olma Durumuna Göre Farklılık Analizi (n=402)	59
Tablo 11: Kariyer Tercihlerine Göre Farklılık Analizi (n=402)	60
Tablo 12: Girişimcilik Eğitimi Alıp Almamalarına Göre Farklılık Analizi (n=402).....	61
Tablo 13: Sınıflara Göre Farklılık Analizi (n=402)	61
Tablo 14: Yaşadıkları Bölgelere Göre Farklılık Analizi (n= 402)	62

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1 :Araştırma Modeli	52
---------------------------------	----

Tezin Başlığı: Sağlık Yönetimi Lisans Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin Belirlenmesi Yönelik Bir Araştırma

Tezin Yazarı: Zeynep KAVŞUR **Danışman:** Doç. Dr. Selma ALTINDİŞ

Kabul Tarihi: 14 Temmuz 2015 **Sayfa Sayısı:** vii (ön kısım) + 85 (tez)+ 4(ekler)

Anabilim Dalı: Sağlık Yönetimi

Bilim Dalı: Sağlık Yönetimi

Bu çalışma sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinin beş faktör kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlamaktadır. Ayrıca çalışmada, sağlık yönetimi lisans öğrencilerinin demografik özelliklerine göre girişimcilik eğilimi ve kişilik özelliklerinde farklılık olup olmadığı da araştırılmıştır.

Araştırmanın evrenini Gümüşhane, Sakarya, Acıbadem ve Medipol Üniversitelerinde okuyan sağlık yönetimi bölümü öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmada söz konusu üniversitelerdeki tüm öğrencilere ulaşılması hedeflenmiştir. Bu amaçla dağıtılan 500 anketten kullanılabilir 402 anket dönüşü sağlanabilmiştir. Veriler 1 Şubat-15 Mayıs 2015 tarihleri arasında toplanmıştır. Verilerin analizinde IBM SPSS Statistics 20 programından yararlanılmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemler, Bağımsız Örneklemeler t-Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi, Pearson Korelasyon Analizi ve Çoklu Regresyon Analizi kullanılmıştır.

Çalışmanın bulgularına göre; kişilik özelliklerinin dışa dönüklük, sorumluluk, yumuşak başlılık ve deneyime açıklık boyutları ile girişimcilik eğilimi arasında istatistiksel bakımdan anlamlı ve pozitif yönlü, kişiliğin nevrozizm boyutu ile girişimcilik eğilimi arasında istatistiksel bakımdan anlamlı ve negatif yönlü ilişki bulunmaktadır. Kişilik özelliklerinden dışa dönüklük, sorumluluk ve deneyime açıklık boyutu girişimcilik eğilimini pozitif yönde etkilemesine karşılık; nevrozizm boyutu girişimcilik eğilimini olumsuz yönde etkilemektedir. Kişilik özelliklerinden yumuşak başlılık boyutunun ise girişimcilik eğilimi üzerinde anlamlı yordayıcı bir etkisi bulunmamaktadır. Ayrıca, katılımcılar arasında girişimcilik eğitimi alma durumuna göre girişimcilik eğiliminin farklılaştığı bulunmuştur.

Sonuç olarak kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimi arasında bir ilişki vardır ve kişilik özellikleri girişimcilik eğilimini etkilemektedir. Ayrıca, girişimcilik eğitimi alan öğrencilerin girişimcilik eğilim puanı anlamlı bir şekilde bu eğitimi alamayanlardan yüksektir. Bu sebeple sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinin ders programlarına girişimcilik dersi konulması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kişilik Özellikleri, Girişimcilik Eğilimi, Girişimcilik Eğitimi, Sağlık Yönetimi Bölümü Öğrencileri

Title of the Thesis: A Study on Determining Entrepreneurship Tendency of Health Management Undergraduate Students

Author: Zeynep KAVŞUR

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Selma ALTINDIŞ

Date: 14 July 2015

Nu. of pages: vii (pre text)+ 85 (main body) +4 (app)

Department: Health Management **Subfield:** Health Management

The aim of this study is to reveal the relationship between the Big Five personality traits of students attending healthcare management department and their entrepreneurial tendency. In addition, an attempt is made to determine whether or not entrepreneurial tendency and personality traits vary among undergraduate healthcare management students by demographic characteristic.

The research universe consists of students studying healthcare management at Gümüşhane University, Sakarya University, Acıbadem University, and Medipol University. An attempt was made to reach all the students in those universities. To this end, 500 questionnaire forms were distributed. 402 usable forms were returned. The data were collected between the 1st of February and the 15th of May 2015. The data were analyzed via IBM SPSS Statistics 20. They were analyzed through descriptive statistical methods, independent samples t-test, one-way analysis of variance, Pearson's correlation analysis, and multiple regression analysis.

The research findings indicate that there is a statistically significant positive relationship between entrepreneurial tendency and the personality trait factors of extraversion, conscientiousness, agreeableness, and openness to experience, but there is a statistically significant negative relationship between entrepreneurial tendency and the personality trait factor of neuroticism. Though extraversion, conscientiousness, and openness to experience have a positive influence on entrepreneurial tendency, neuroticism has a negative influence on it. Agreeableness, on the other hand, does not have any significant predictive influence on entrepreneurial tendency. Moreover, entrepreneurial tendency varies among the participants by status of receiving entrepreneurship training.

In conclusion, there is a relationship between personality traits and entrepreneurial tendency, and personality traits influence entrepreneurial tendency. In addition, the entrepreneurial tendency scores of the students receiving entrepreneurship training are significantly higher than those of the students not receiving such training. Thus, it is recommended to include entrepreneurship course in the curriculum of healthcare management department.

Keywords: Personality Traits, Entrepreneurial Tendency, Entrepreneurship Training, Healthcare Management Students

GİRİŞ

Emek yoğun sanayi toplumunun bilgi toplumuna evrilmesiyle insan emeğinin üretim üzerindeki ağırlığı azalırken; bilgiye dayalı emeğin, üretim üzerindeki ağırlığı her geçen gün artmaktadır. Bu noktada girişimciliğin öneminin; yenilik, yaratıcılık ve yönetim faaliyetlerinin tamamlayıcısı olarak ortaya çıktığını söylemek mümkündür. Küresel ekonominin daha rekabetçi hale gelmesi girişimciliğin, üretim tarzlarının değişiminde önemli rolü olduğunu göstermektedir.

Ayrıca günümüzde ekonominin gelişmesi ve kar odaklılığın devamı için dinamik bir yapıya sahip olan girişimcilik olgusunun ve bunu kişilik özellikleri içerisine yerleştiren bireylerin önemsendiği yeni bir toplum düzeneği inşa edilmektedir. Bu değişim ve gelişmeler girişimcilik eğilimini etkileyen unsurların belirlenmesinin önemini de vurgular niteliktedir.

Girişimcilik eğiliminde belirleyici etkiye sahip olan birçok unsur bulunmaktadır. Bunlar arasından finansal kaynaklar, kişilik özellikleri, eğitim, rol modelleri, iş tecrübesi, inanç, aile ve kültür ön plana çıkmaktadır.

Girişimcinin gücünü açığa çıkarmasındaki önemli faktörlerden biri olan kişilik olgusu kişinin kendi içyapısında oluşturduğu bir değer sisteminin harekete geçirilmesi ile etkin hale gelmektedir. Bu bağlamda kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi ilişkisini ortaya konması son derece anlamlıdır.

Çalışmanın Konusu

Kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimine etkisini konu edinen bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde öncelikle kişilik ve girişimcilik kavramları incelenmiş olup, daha sonra kişilik ve girişimcilik eğilimi arasındaki ilişki üzerinde durulmuştur. Kişiliğin karakter, mizaç ve yetenek ile ilişkisi üzerinden kişiliği oluşturan faktörler ve geliştirilen temel kuramlar değerlendirilmiştir. Aynı bölüm içerisinde girişimcilik olgusunun çerçevesi çizilmiş, farklılıkları irdelenmiştir. Kişilik yapısı ile girişimcilik olgusu arasındaki ilişki alan yazını göz önünde bulundurularak sınırları içerisinde ele alınmıştır.

İkinci bölümde, araştırmanın yöntemi, amacı ve önemi, evreni ve örnekleme, veri toplama yöntemi, araştırma kısıtları, araştırmaya ait ölçeklerin tanımlayıcı istatistikleri, araştırmaya ait ölçeklerin geçerlilik ve güvenirlik analizleri, araştırmanın modeli ve hipotezleri değerlendirilmiştir.

Üçüncü bölümde ise, araştırmanın konusu ve hipotezleri çerçevesinde yapılan analizlerin bulgularına yer verilmiştir. Araştırma kapsamında oluşturulan modelde beş faktör kişilik alt boyutları belirlenmiştir. Bu boyutların girişimcilik eğilimine etkisi ortaya konulmuş; demografik özelliklerin girişimcilik eğilimiyle olan farklarına model içerisinde yer verilmiştir.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, üniversitelerin Sağlık Yönetimi Lisans programlarında öğrenim gören öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini belirlemek, girişimcilik potansiyellerini ortaya koymak ve beş faktörlü kişilik yapısının girişimcilik eğilimi üzerine etkilerini incelemektir.

Çalışmanın Önemi

Kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimine etkisini konu edinen bu çalışmanın amacı, sağlık yönetimi lisans programlarında okuyan öğrencilerin kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi üzerindeki potansiyellerinin olup olmadığını ortaya koymaktır. Bu bağlamda yapılan araştırmalarda alan yazını içerisinde sağlık yönetimi öğrencileri üzerine bu konu perspektifinde yapılmış bir çalışmaya rastlanmaması çalışmanın önemini ortaya koymaktadır.

Girişimcilerin pek çok ortak özelliğinin olmasına karşın bu özelliklerin hepsi bir girişimcide bulunmayabilir. Dolayısıyla, her bireyin farklı kişilik özellikleri olduğu gibi girişimcileri de birbirinden ayıran farklı kişilik özellikleri vardır. Girişimci kişiliğinin farkında olmadan, gerçekleştireceği girişimcilik faaliyetinde başarısız olma, emek ve sermayenin boşa gitme riskini tahmin edemeyeceği gibi yaşayacağı psikik sıkıntıları da tahmin edemez. Bu bakımdan, bu çalışma hangi kişilik yapısına sahip olan bireylerin girişimcilik faaliyetinde bulunabileceğini ortaya koymak bakımından önemlidir.

Çalışmanın kapsamı

Çalışmada beş kişilik özelliği ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişki ve bu kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimine etkisi incelenmiştir. Araştırmada ihtiyaç duyulan veriler Acıbadem, Sakarya, Medipol ve Gümüşhane Üniversitelerinde okuyan sağlık yönetimi öğrencilerinden oluşan örneklem vasıtasıyla elde edilmiştir. Bu kapsamda toplam 402 adet geçerli anket formu elde edilmiştir. Bu bakımdan araştırma sonucunda elde edilen bulgular sadece sözkonusu fakülte ve öğrencileri açısından genellenebilir.

Çalışmanın Yöntemi

Bu araştırmada nicel yöntemlerden faydalanılmıştır. İhtiyaç duyulan veriler standardize edilmiş anket formu vasıtasıyla elde edilmiş ve anket formu elle dağıtım yoluyla ana kütle elemanlarına ulaştırılmıştır. Bu kapsamda toplam 402 adet geçerli anket formu elde edilmiştir. Çalışmanın örneklemini Acıbadem, Sakarya, Medipol ve Gümüşhane Üniversitelerinde okuyan 402 öğrenci oluşturmaktadır.

Form, katılımcıların demografik özelliklerini, kişilik özelliklerini ve girişimcilik eğilimlerini ölçmektedir ve üç bölümden oluşmaktadır. Araştırmada kişilik özelliklerini belirlemek üzere John, Donahue ve Kentle'un (1991) geliştirdiği ve Türkiye'de Sümer ve arkadaşları tarafından (2005) Türkçeye uyarlanan ve geçerlilik ve güvenilirlik (güvenirlilik katsayısı 0,64-0,77 arasında değişim gösteren) çalışması yapılan dışa dönüklük/içe dönüklük, yumuşak başlılık/düşmanlık, özdenetim, duygusal denge/dengesizlik, gelişime açıklık boyutlarından oluşan Beş Faktör Kişilik Envanteri kullanılmıştır.

Girişimcilik eğilimlerini belirlemek için ise Yılmaz ve Sümbül (2009) tarafından geliştirilen girişimcilik eğilimi anketi kullanılmıştır.

Araştırma kapsamında elde edilen veriler araştırma amacı ve hipotezleri doğrultusunda ilgili nicel analiz teknikleri kullanılarak değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda verilerin analizi Spss programı vasıtası ile ortalama, standart sapma, frekans, korelasyon, tek yönlü anova, T-testi ve regresyon analizleri kullanılarak değerlendirilmiştir.

BÖLÜM 1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Kişiliğin Tanımı

İnsanlar, en yakın genetik benzerliğe sahip olunan hayvanlardan bir gen dizilimi farklılığıyla ayrılmaktadır. Görünüşlerinden bağımsız olarak insanlar arasındaki farklılığı yaratan, farklı olaylar ve durumlar karşısında farklı tepkiler veriyor olmalarından kaynaklanmaktadır. Bu da akıl denen mekanizma ile sağlanmaktadır. Akılın direktifleri ile davranışlar ve tepkiler verilmekte kişilik süreci bu şekilde başlamaktadır.

Kişilik kavramı, insanın sosyal yaşantısının bir parçası olarak yüzyıllar boyunca ilgi görmesine rağmen bilimsel gelişimine 1930'lu yıllarda kişilik psikolojisinin diğer sosyal bilim alanlarından ayrı bir bilimsel disiplin olarak ortaya çıkmasıyla başlamıştır (Yelboğa, 2006: 198). Kişilik kavramı çok eski çağlardan beri ele alınmaktadır. En eski sınıflandırma insanoğlunun fiziksel özellikleri ile ruhsal durumu arasındaki ilişkiyi vurgulayan Hipokrat tarafından yapılmıştır (Erdoğan, 1997: 13). Allport tarafından ise kişinin tamamen fizyolojik ya da biyolojik yapılardan oluşmayan ve sürekli değişim ve gelişim içinde olan bir yapıya sahip olduğu ve bunların birleşiminden kişilik denilen sistemli ve dinamik bir yapının oluştuğunu vurgulanmıştır (Erdoğan, 1997: 13). Buna benzer bir tanım da, kişiliğin bireyin kendine özgü, değişik durumlarda ve zaman içinde kalıcı duygu, düşünce ve davranış örüntüsü olduğudur.

Pek çok yazarın uzlaştığı nokta kişiliğin, mizaç (huy), karakter ve zekâdan oluştuğudur. Kısaca belirtmek gerekirse mizaç biyolojik olarak var olandır; karakter ise sosyal ve kültürel olarak geçen özelliklerden oluşur. Sonuç olarak, kişilik, mizaç ve karakterin iki yönlü olarak etkileşimini içeren uyum sağlayıcı karmaşık bir sistem olarak tanımlanmaktadır (Şenyuva, 2007: 8-9).

Bireyin dış çevresini oluşturan faktörler, belirli bir zaman dilimi ve belirli bir davranış düzlemi içerisinde aynı özellikleri taşımaktadır. Böyle olmasına rağmen, belirli bir ortamda yer alan kişilerin tek tip çevreden etkilenmeleri ve bu çevrenin uyarıcılarına karşı tepkileri değişik olmakla birlikte bu tür değişiklikler de davranışların analizini,

düzenlenmesini ve önceden tahminini zorlaştırmaktadır. Bu değişikliğin nedeni araştırılmak istendiğinde sebep olarak kişilik denilen temel değişkenin ortaya çıktığı görülmektedir. Her bireyin kişisel yapısı nedeniyle çevreden değişik biçimde etkilendiği, aynı şekilde çevreyi değişik biçimde etkileyeceği iddia edilmektedir (Zel, 2011: 42).

İnsanlar dış görünüşleri, bilişsel özellikleri ve ahlaki değer yargıları açısından birbirlerine benzemedikleri gibi, gösterdikleri davranışlar açısından da birbirlerine benzememektedir. Bazı insanlar kolayca arkadaşlıklar kurabilirken bazıları yalnızdır, bazıları depresyona girmeye yatkındır, bazıları yaşamdan keyif almaktadır; bazıları içe dönükken bazıları dışa dönüktür. Bu farklılıklar incelendiğinde kişilik özellikleri ortaya çıkmaktadır (Terzi, 2013: 135).

Kişilik olgusu bireyleri iş seçimlerinde ve iş yaşamlarını da oldukça etkilemektedir. Dolayısıyla kişilik bireyin toplum ve organizasyon içerisinde üzerine aldıkları değişik rollerinin toplamı olarak değerlendirilmesi mümkündür. İş yaşamında olan herkesin bulunduğu ortamdaki gözlemleyip deneyimleyebileceği bir konu olan kişilik ve kişiliğin organizasyon içerisindeki yeri, günümüzde çok daha fazla ilgi duyulan ve üzerinde daha detaylı araştırmaların yapılarak iş hayatında konumlandırılacak bir konu olmaktadır.

Kişilik, bireylerin doğuştan getirdiği özellikler ile sonradan toplum içerisinde yaşayarak öğrendiği özellikleridir. Doğuştan getirdiği özellikler kalıtım yoluyla gelir ve değiştirilmesi güçtür. Fakat çevreden kazanılan özellikler, içinde yaşanılan toplumun, grubun, işletmenin veya işin niteliğine göre farklılıklar göstermektedir. (Koçyiğit, 2013: 6). Bu anlamda kişilik, ilgiler, yetenekler, benlik algısı, duygular, güdü, mizaç, değerler, inançlar, tutumlar, düşünceler, karakter, görüşler, kişiler arası ilişkileri içine alan geniş bir kavramdır (Terzi, 2013: 136).

Kişilik, insanın genleriyle getirdiği bir takım biyolojik ve psikolojik özellikleri ile çevreden kazandığı ilgi, yetenek ve becerilerinin birbiriyle bütünleşmesi sonucu ortaya çıkan yapının kişinin tutum ve davranışlarına aksetmesi olarak tanımlanabilmektedir (Gökdeniz ve Merdan, 2011: 24). Devamlı olarak dürtülerden ve çevreden gelen uyarıcıların etkisi altında olan kişilik, bireyin psikolojik ve biyolojik, kalıtsal ve edinilmiş bütün yeteneklerini, dürtülerini, hislerini, arzularını, alışkanlıklarını ve bütün

davranışlarını içine alır (Yelboğa, 2006: 198). McCrae ve Costa (1989), kişiliği, bireyin değişik durumlarda ortaya koyduğu davranışları açıklayan, devamlılığı olan, kişilerarası, duygusal, dürtüsel, yaşanmışlıklara dayalı etkileşim tarzı olarak belirlemiştir.

Sosyal psikoloji başta olmak üzere, birçok disiplinde kişilik üzerine yapılan çalışmalarda kişilik özelliklerinin; bireysel, örgütsel ve çevresel değişkenlerle bağlantılı olduğu ortaya çıkmaktadır. Örneğin, insan kaynakları yönetiminin bir fonksiyonu olan işgören seçiminde, adayların işe ve örgüte uyumlu olan kişilik özellikleri taşıması istenmektedir. Yapılan farklı çalışmalar (Onay ve Zel, 2011; Kamaşak ve Bulutlar, 2010; Bayram ve diğerleri, 2012; Özen, 2011; Yelboğa, 2006) kişilik özelliklerinin bireyin iş tercihlerini ve performansını etkilediğini belirtmektedir. Yapılan çalışmalar bireyin sahip olduğu kişilik özelliklerinin; iş performansı, kariyer, yönetim stratejileri, liderlik, örgütsel değişim, örgütsel vatandaşlık gibi değişkenlerle ilişkili olduğunu yapılan çalışmalar göstermektedir.(Sıgı ve Gürbüz, 2011; Tekin ve diğerleri.,2012; Yelboğa, 2006, Uzun ve Dirlik, 2007).

Kişilik araştırmaları, tek başına bir algı sürecinin incelenmesi olmayıp, kişilerin kendi algı dünyalarında birbirlerinden nasıl farklılıklar gösterdiğini inceler. Kişilik ile ilgili incelemeler sadece özel bir psikolojik süreç üzerine odaklanmaz bunun yanı sıra farklı süreçlerin karşılıklı etkileşimi üzerinde de durur (Arkonaç, 2005: 378).

1.1.1. Kişiliğin Karakter, Mizaç ve Yetenek ile İlişkisi

Kişiliğin üç boyutu bulunmaktadır. Bunlar karakter, mizaç ve yetenek olarak belirtilmektedir. Kişiler arası farklılığın bu özellikler arasındaki farklılıkların sonucu olarak ortaya çıktığı ifade edilmektedir. Bu üç unsuru kişiliğin bütünleyici bileşenleri olarak da değerlendirmek mümkündür (Saltürk, 2008: 142).

Kişilik ile eş anlamda kullanılan kavram karakter'dir. Karakter, kişiliğin sosyal ve ahlaki özelliklerini ifade etmekte ve çoğu kez insanın kişiliğinde bulunan doğuştan var olan ve çevrenin tesiri ile kuvvetli olarak ortaya çıkan eğilimlerin tümü olarak yorumlanmaktadır. Kişiliğin ortaya çıkması için insanın ergin yaşa gelmesi, kendini tanıması ve değerlemesi gerekirken; karakter, çocukluk döneminden itibaren gelişmeye ve şekillenmeye başlamaktadır (Saltürk, 2008: 142; Eren, 2001: 84).

Kişiler arası farklılıkları gösteren ve doğumdan itibaren ortaya çıkan, hayat boyunca devam eden, kısmen genin etkileriyle ortaya çıkan davranışsal ve duygusal özellikler ise mizaç olarak nitelendirilmektedir. Mizaç, duyguların ön plana çıktığı becerilerin ve alışkanlıkların birleştirilmesinde yatan duyumsama, bağlantı kurma ve motivasyon süreçleri olarak da tanımlanır (Arkar ve diğerleri, 2005: 191). Mizaç duygusal denge durumu olmakla beraber, çabuk kızmak, sıkılmak, öfkelenmek, neşelenmek, hareketli ya da hareketsiz olmak, ağırkanlı olmak, aşırı duygusal olmak gibi kişilere göre farklılıklar gösteren özellikler bütünüdür. Mizaca kısaca ‘huy’ da denmektedir. (Terzi, 2013:136). Mizaç, bireyin özellik gösteren tutumları, son derece kişisel olan davranış ve düşünceleri olarak düşünülmelidir (Erdoğan, 1991: 245). Kişiliğe göre daha çok bireyin iç dünyası ile ilgilidir. Neşeli, soğukkanlı, çabuk kızan, zayıf kişilik yapısı gibi tanımlamalar, kişinin mizaç yönünü tarif için kullanılmaktadır. Mizacın oluşmasında bedensel özellikler oldukça önemlidir (Saltürk, 2008: 143).

Karakter, bireyin zihinsel gücünü oluşturan ve şekillendiren genel özelliklerin tamamıdır. Buna göre karakter, kişiliğin iskeleti durumundadır. Belirli bir zaman içinde kişinin devam ettirdiği kişilik özellikleri karakterin bir görünümüdür. Bu açıdan Allport, karakteri, insanın içinde yaşadığı çevrede geçerli olan değer yargılarını ve ahlaki kurallarını kullanım biçimi olarak tanımlamaktadır. Davranışlarını, toplumdaki sosyal değerler sistemine ve ahlak kurallarına uyduran ve benimseyenler için karakterli, uymayanlara ise ‘karaktersiz’ ifadesi kullanılmaktadır (Zel, 2011: 19). Cloningir kişiliğin yapısını ve gelişimini açıklamak için genel bir psiko-biyolojik model tanımlamıştır. Model, yaşam boyunca istikrarlı ve kültürün etkisi altında değişmedikleri öngörülen dört mizaç boyutunu (yenilik arayışı, zarardan kaçınma, ödül bağımlılığı ve sebat etme) içermektedir (Arkar, 2008: 116).

Kişiliğin oluşumundaki üçüncü önemli olgu yetenektir. Yetenek, sadece kişiliği oluşturan bir olgu değil, aynı zamanda kişiliğin biçimlenmesinde de önemli bir faktördür. Örneğin, üstün zekâ, bir yöneticinin, çatışma ortamına daha çabuk ve daha iyi uyum sağlamasını kolaylaştırır. Yetenek, bireyin sahip olduğu zihinsel ve bedensel yetenekler olmak üzere iki gruba ayrılır. Bedensel yetenek, bireylerin duyu organları aracılığı ile bazı olguları gerçekleştirebilmeleri şeklindeki bedensel özelliklerin tamamıdır. Bunların büyük bir kısmı, bireylerin doğuştan kazandıkları, zamanla

kullanılabilir duruma getirdikleri özellikleridir. Yürüme, ayakta durma, koşma, görme, renk ayırma, derinliği ayırma, ses tonlarını ayırma, tat ve koku hissetme, el-kol-ayak gibi organları belli bir koordinasyon içerisinde kullanma gibi özellikler, bedensel yeteneğin en önemlilerindedir (Erdoğan, 1997: 245). Zihinsel yetenek ise, bireyin belirli ilişkileri kavrayabilme, analiz edebilme, çözümleyebilme ve sonuca varabilme gibi zihinsel özelliklerin tamamıdır. Bireylerin yaşları, cinsiyetleri ve diğer bazı bireysel özelliklerine bağlı olarak kazandıkları zihinsel yetenekleri olduğu gibi, doğuştan getirdiği zihinsel yetenekler de vardır. Sayısal ilgi, teknik kavrama ve teknik ilgi, hafıza yeteneği, soyut düşünme, ilişki bulma, karşılaştırma yapabilme, öğrenme ve kavrama gibi yetenekler özel zihinsel yeteneklerin en önemlilerindedir (Zel, 2001: 21). Yetenek içinde başarı, beceri, liderlik, pratiklik, yaratıcılık ve zamanı iyi kullanabilme gibi özelliklerini barındırmaktadır. Bu nedenle yetenek kavramı, iş hayatında örgütler için önemli bir kaynak oluşturmaktadır. (Doğan ve Demiral, 2008: 150).

1.1.2.Kişiliği Oluşturan Faktörler

Kişilik doğuştan getirilen özellikler içinde bulunulan çevrenin özellikleri kapsamında değişip dönüşebilmektedir. Dolayısıyla bu faktörleri irdelemek çalışmanın çerçevesinin çizilmesi noktasında da önem arz etmektedir.

1.1.2.1.Kalıtımsal ve Bedensel Yapı Faktörleri

Kalıtım, bireyin anne babasından aldığı genleriyle getirdiği fiziki görünüşü, yapısı güzelliği, cinsiyeti, kas ve refleks kapasitesi, enerjisi, bireyin biyolojik ritmini içine alan biyolojik, fizyolojik ve psikolojik özellikleri içerisinde barındırmaktadır. Kalıtım yaklaşımı bireyin kişiliğini kromozomlardaki genlerin moleküler yapısının belirlediğini iddia etmektedir (Yüksel, 2006: 15).

Kalıtımın kişilik özelliklerine etkisini anlamak için tek yumurta ikizleri incelenmiştir. İkizlerin yetiştikleri ortamın birbirinden farklı ya da aynı olması sonucunda kişilik özelliklerindeki farklılık ve benzerliklerinin incelenmesi ile kalıtımın kişiliğe olan etkisi hakkında yorum yapılmıştır. Aynı yerlerde yetiştirilen ikizlerin davranışlarında ve bazı konulardaki aşırı benzerlikler kalıtımın kişiliği belli ölçüde etkilediğini göstermektedir.

Yaklaşık 40 yıl önce ayrılmış ve birbirlerinden 70 kilometre uzakta yetiştirilmiş ikizlerin aynı model ve aynı renk arabayı kullandıkları, aynı marka sigarayı aynı yoğunlukta içtikleri ve aynı ismi verdikleri birer köpekleri bulunduğu gözlemlenmiştir. Araştırmalar genetiğin ikizlerin kişilik benzerliklerinin yaklaşık % 50'sini, mesleki ve iş dışı ilgi alanları seçiminde ise %30'dan fazlasını etkilediğini ortaya koymuştur (Özsoy ve Yıldız, 2013: 5).

Yapılan araştırmalar, tüm psikolojik özelliklerin temelinde yer alan en önemli faktörün kalıtım olduğunu göstermektedir. Bu kapsamda kalıtımsal faktörlerin kişiliğin oluşumunda önemli bir rolü olduğu söylenebilir. Birçok araştırmacı, kalıtımsal özelliklerin bireylerde ne gibi yapısal özellikler doğurduğunu, bazı yetenek ve özelliklerin bireylere kalıtım yoluyla geçtiğini ortaya koyan araştırmalar yapmışlardır (Zel, 2011: 12).

1.1.2.2.Sosya-Kültürel Faktörler

Bütün insanlar hem kalıtımın hem de çevrenin ortak eseridir. Kalıtım ve çevre şartları arasındaki etkileşme sonucunda meydana gelen gelişmeyle birlikte olgunlaşarak belirli bir kişilik özelliğini kazanır. İnsanlar doğdukları andan itibaren ölünceye kadar, bilincine varmış olsunlar veya olmasınlar, diğer insanların kendileri için hazırlamış oldukları belirli davranış şekillerini takip etmek zorunda kalmaktadır. Her fert kendi kültürü tarafından yoğun bir şekilde etkilenir. Çoğu zaman kişilerin bazı kişilik özellikleri bir seçme ihtimali olmadan itirazsız bir şekilde kendi kültürünün çeşitli unsurları tarafından etkilenmekte; bu etkiler neticesinde birçok kültürel özellikleri öğrenip bu normlara göre davranışlar göstermektedir (Güney, 2013:190; Eroğlu, 2000).

Kişi olarak öğrenilen birçok durumda, insanların büyük etkileri vardır. Güdüler, otorite, kabul gören davranışlar, doğru, yanlış kavramları kültürden kültüre farklı olmakla beraber bunları ilk tanıtan aile ve arkadaşlar dolayısıyla sosyal çevredir. Aynı şekilde çeşitli sosyal kuruluşlar, dini kurumlar ve eğitim kurumları bireylerin ne şekilde düşünüp nasıl davranacağını etkilemektedir. Bu tür grup ve örgütler bireyi çevreleyen daha geniş bir yapının, belirgin normların oluşmasında da etkin olmaktadır. Örneğin çok çalışma normu, kültürün bireylere aşıladığı kabul gören ve kişiliği derinden etkileyen bir olgudur (Özkalp ve Kırel, 2005).

İnsan davranışları üzerinde kişinin içinde doğduğu toplumun da büyük etkisi bulunmaktadır. Zira belli bir ortamda yaşayan insanın kişiliği, içinde bulunduğu toplumun özelliklerine, gelenek ve göreneklerine göre biçimlenir. Birey, bir yandan biyolojik bakımdan olgunlaşırken, bir yandan da toplumsallaşır, içinde bulunduğu toplumun değer yargılarını, davranış, konuşma, giyiniş biçimlerini benimseyerek o toplumun bir üyesi haline gelebilmektedir. Evlenme düğün sünnet gibi merasimler; çocuk bakımı, eğlenme tarzları; başlangıçları çok eski devirlere dayanan atasözleri, hatta batıl inançlar, okumuş ve okumamış insanların kişiliklerini ve günlük davranışlarını etkilemektedir (Baymur, 2004).

1.1.2.3. Aile Faktörü

Aile genelde çocuğun etkileşime girdiği ilk sosyal birimdir ve ailenin cinsiyet rolleri, benlik kavramı, kişilik, kişiler arası ve entelektüel becerilerin kazanımında çocuk üzerinde önemli etkileri bulunmaktadır (Çelikkol, 2014: 46). Kişiliğin oluşmasında insanın içinde doğduğu ve büyüdüğü aile ve ev ortamının etkileri çok yönlüdür. Anne ve babalar, çocuklarını yetiştirirken kendileri farkında olsun veya olmasın, çocukları, anne babanın birçok kişilik özelliklerini ahlaki ve kültürel standartlarını taklit ederek öğrenirler. Bunlardan başka, aile içindeki bir takım ilişkilerin çeşidi, seviyesi, yönü ve derecesi de farklı ölçülerde olmak üzere kişilik oluşumunda önemli bir rol oynamaktadır. Çocuklar cinsiyete göre rol benimsemeyi de aileden öğrenirler (Eroğlu, 2000). Kendi cinsinden ana babayla özdeşleşme kuran çocuk uygun toplum rollerini, sosyal değerleri, kuralları, işleyiş biçimlerini öğrenmeye başlar. Çocuğun ana babasından öğrenmiş olduğu toplum kuralları, kendisi yetişkin olunca uyması gereken toplum kurallarının aynısıdır (Cüceloğlu, 2013).

Bireyin çocukluk döneminde aile içindeki yetiştirilme tarzı ile işle ilgili performans arasında ilişkileri inceleyen bir araştırmada bu iki sürecin çok yakından ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Özellikle yöneticilerin bu konuda bilgi sahibi olmalarının, hangi çeşit görevlerde kimleri görevlendirebilecekleri veya çalışanların yaşayabileceği muhtemel sorunları önceden belirleyip onlara karşı özel tutum içine girmeleri örgütsel performans açısından önemlidir. En küçük çocuk olarak büyüyen bireylerin kendilerine güvenlerinin zayıf olması; tek çocuk olarak büyüyen bireylerin kendi bildikleri

yöntemde ısrarcı olmaları; en başarılı çocuk olarak büyüyen bireylerin emsalleri ile sık sık çatışma yaşamaları bu konuda verebilecek birçok örnekten bazılarıdır (Zel, 2011).

1.1.2.4.Sosyal Yapı ve Sosyal Sınıf Farklılıkları

Sosyal ve kültürel olarak farklı olan gruplar, farklı kişilik tiplerinin nedenlerini oluşturmaktadır. Genel hakim kültürel yapı, genel davranış kalıplarını oluşturmaktadır. Sosyal sınıf grupları, kişiliği daha özel alanda etkilemektedir. Kişinin içinde yer aldığı sosyal grup ve bu gruba bağlılık derecesi, kişilik yapısının etkilenme derecesini belirleyen faktörleri barındırmaktadır (Saltürk, 2008: 137).

Ulusal kültür içinde çeşitli alt kültürler yer alabilmektedir. Bu farklı alt kültürlerin bileşimi sosyal yapıyı oluşturmaktadır (Yüksel,2006: 20). Kişiliğin oluşmasında başka bir faktör ise ferдин mensubu bulunduğu sosyal sınıf durumlarıdır. Ferдин ait olduğu sosyal sınıf, onun eğitim imkanlarını, yaşama biçimini, düşünce ve eğilimlerini, tüketim kalıplarını ve çeşitli kişisel özelliklerini etkileyebilir. Örneğin üst sınıf içinde doğan çocuk büyük bir ihtimalle geliri, yaşam tarzı, sosyal statüsü oldukça yüksek bir meslek sahibi olacak ve bu konumuna uygun davranışlar içerisinde bulunacak buna karşılık, bir alt sınıfa mensup kişi ise kendi sınıfına uygun bir konum içerisinde hayatını devam ettirecektir (Eroğlu, 2000).

Tabakalaşma sistemleri ‘sınıf’ ve ‘statü grupları’ şeklinde kendini göstermektedir. Sosyal tabaka kavramı kapsamında yer alan sosyal sınıf unsurunun bireyin gelişimini ve sosyalleşmesini etkileyen boyutları arasında sosyo-ekonomik faktörler de bulunmaktadır. Ailenin maddi durumu; bireylerin arkadaşlarıyla olan sosyal hayatı, giyimi, kişiliği gibi birçok boyutu etkilemektedir. Sosyal tabakalar; ailelerin davranışlarına, problem çözme yeterliliklerine, hoşgörülerine ve çocuk yetiştirme tarzlarına, aynı zamanda çocukların sosyalleşmelerine de etki etmektedir (Balkar, 2008: 30).

1.1.2.5. Coğrafi ve Fiziki Faktörler

Kişiliğin oluşmasında bireyin içinde doğup büyüdüğü coğrafi çevrenin de etkisinden söz etmek mümkündür. Coğrafi çevre içerisinde iklim, tabiat ve yaşanan bölgenin fiziki şartlarının bireylerin kişilik özellikleri üzerinde belirgin etkileri bulunmaktadır (Zel,

2011: 16). Toplumların yerleştikleri mekanın konumu, yani enlem ve arz durumu ile denizden yükseltisi, daha çok dolaylı olarak da olsa insanların kişilik yapısında etkili olmaktadır. Örneğin, kıyı kesiminde yaşayan insanlarla, kara bölgelerinde, ova yerlerde ya da dağlık yörelerde, sıcak ya da soğuk yerlerde yaşayanların diğer faktörlerin etkisi bir yana bırakılsa bile, sadece coğrafi farklılıktan ileri gelen kişilik farklılıkları olmaktadır. Bu bağlamda, soğuk iklim şartlarında yaşayan insanların daha sert ve donuk mizaçlı, buna karşılık sıcak iklimde ve kıyı kesiminde yaşayan insanların daha çabuk değişen duygusal tutumları ve daha yumuşak, gevşek mizaçları olduğu şeklinde genel bir kanaat vardır (Eroğlu, 2000).

1.1.3. Kişiliğin Temel Özellikleri

Kişilik tanımının yapılmasındaki yaklaşımlar ve kişiliğin oluşumunda etken olan hususlar, aynı zamanda kişiliğin bir özelliği olarak ifade edilebilmektedir. Kişilik, insanların ilgileri, tutumları, yetenekleri, konuşma tarzı, dış görünüşü ve çevresine uyumu gibi tüm özellikleri içeren bir bütündür. Bu bütünlük içerisindeki tipik ya da özel davranışlar bireyi diğerlerinden ayırır. Kişilik, bu açıdan da ayırt edici farklılıkları ortaya koyan ve gelecekteki davranışlara ışık tutan değişmez özelliklerdir. Kişilik özellikleri belli koşullarda belirli bir biçimde davranma eğilimi şeklinde de tanımlanmaktadır. Burada ifade edilen kişilik özellikleri: tutarlı, uzun süreli ve içsel nedenli tipik kişisel niteliklerdir (Saltürk, 2008: 144).

Aytaç (2009: 167) kişiliğin temel özelliklerini şu şekilde sıralamaktadır:

- Kişilik bazı davranışların toplamıdır.
- Kişilik, doğuştan var olan ve sonradan kazanılan eğilimlerin bütününden meydana gelmektedir.
- Kişilik aynı zamanda özel çevrenin ortaya çıkardığı bir olgudur.
- Kişilik bireysel dengenin ürünüdür.
- Kişilik davranışlara yön verir ve idare eder.
- Kişilik, bireylerin eğilimlerini çevreye uydurur.
- Kişilik belirli zaman dilimleri içindeki davranışların bütünleşmesinden oluşur.
- Her kişiliğin doğuştan kazanılmış bir tek karakteri vardır ve karakter kişiliğin vazgeçilmez bir unsurudur.

1.1.4. Kişilik Kuramları

İnsan, beden, düşünce, duygu ve inanç bakımından anlaşılması zor olan bir varlıktır. Bundan dolayı insanlığın varoluşundan bu yana kişilik üzerinde çeşitli görüş ve düşünceler ortaya konulmaktadır (Güney, 2013: 199). Her geçen gün, davranış bilimleri konusunda yeni gelişmelere sahne olmakta, buna paralel olarak da kişilik konusunda daha karmaşık ve birbirinden farklı görüşlerin sayısı artmaktadır. Kişilik kuramları oldukça geniş bir alanı kapsadığından bu kısımda sadece kişilik konusunda temel nitelikte olan bazı kuramcılara ve bu çalışmada veri toplama sürecinde yararlanılan beş faktör kişilik kuramına değinilmiştir (Eren, 2001: 85).

1.1.4.1. Sigmund Freud'un Kişilik Kuramı

Modern psikolojinin kurucusu olarak kabul edilen Sigmund Freud, kişiliği duygusal açıdan inceleyip, kişilik denilen olguyu bireysel duygunun oluşturduğu görüşünü ileri sürmüştür (Erdoğan, 1997: 253). Freud'a göre davranışları tayin eden şey bilinçaltı 'güdü'lerdir. Bu kurama göre davranışlar, cinsellik ve saldırganlık olarak ortaya çıkan içgüdüsel dürtülerle, sosyal engeller arasındaki çatışmadan kaynaklanmaktadır (Şimşek, 1998: 45). Freud'a göre insan kişiliği id, ego ve süperego'dan oluşmaktadır. İd, bireylerin fiziksel ihtiyaçlarını ifade etmektedir. Açlık, susuzluk, cinsellik gibi temel dürtüleri içine alır (Güney, 2013: 200). Ego, kişiliğin gerçeklik ilkesini dikkate alarak harekete geçen bölümüdür. Ego gerçeklik ile temel dürtüler arasında denge oluşturur. Buna göre idin arzularının dış dünyayla uyuşmadığı zamanlarda savunma mekanizmalarını kullanarak dolaylı yollardan tatminini sağlamakta ya da idin isteklerini bastırmaya çabalamaktadır (Demir, 2014: 193). Süperego ise kişiliğin ahlaki yönünü temsil eder ve vicdan ilkesine göre hareket eder. Kişiye çevresinden aktarılan ahlak, vicdan, doğruluk ve dürüstlük gibi soyut ve erdemli kavramlar burada oluşur (Kutanis, 2012: 59).

İd, ego ve süperego arasındaki ilişki şöyle açıklanabilir. Çok beğendiğiniz ama pahalı olan bir kıyafeti almak istiyorsunuz. Aileniz bu kıyafeti almanıza izin vermiyor. Akşam babanızın cüzdanını masada gördüğünüzde, idiniz cüzdandan para almanızı ister egonuz bu parayı yakalanmadan nasıl alabileceğinize dair bir yol bulduğunda süperegonuz buna ahlaki bir şey olmadığı için izin vermez ve suçluluk duygusunu devreye sokar (Terzi, 2013: 142).

1.1.4.2. Eric Berne'nin Kişilik Kuramı

Eric Berne'nin geliştirdiği kişilik kuramı, kısmen Freud'un kişilik kuramına yakın bir özellik taşımaktadır. Berne de kişiliği duygusal yönüyle açıklamış ve kişiliğin çocuk, ebeveynlik ve olgunluk yönü üzerinde durmuştur (Şimşek, 1998: 45). Kişiliğin çocuk yönünde sorumsuzluk, bencillik, eğlence arama ve başka bazı çocuksu tutumları ele almaktadır. Her insanın kişiliğinin derinliklerinde saklanan çocuksu bir yönü vardır. Çocuksu olan kişilik ortam uygun olduğunda gün yüzüne çıkabilir (Güney, 2013: 214). Kişiliğin ebeveyn yönü ise, bireyin davranışlarını nasihat ve yasaklarla kontrol altında tutan ve düzenleyen zihinsel yapısından oluşmaktadır (Erdoğan, 1991: 256). Ebeveyn yön sayesinde insanın doğal olarak yapmak isteyip de yapamayacakları şeyler bilinçaltında tutulup muhafaza edilir (Eren, 2004: 87).

Berne, bireyin bir de olgunluk yönünü tanımlamıştır. Olgun yön her insanda vardır ve gereklidir. Olgunluk yönü, gerçeğin objektif bir şekilde analiz edilmesi ve bireyin davranışlarını düzenlerken ebeveyn yön ile çocukluk yönü arasında denge kurmasında faaliyet gösterir (Erdoğan, 1991: 256). Bireylerin sosyal yaşamda ve kendi iç dünyalarında huzuru bulmaları için kişiliğin çocuk, ebeveyn ve olgunluk yönlerinin arasında bir ahenk olması gerekir. Bunun olmadığı durumlarda biri daha baskın hale gelir ve bireyin çevreye uyumu bozulur (Güney, 2013: 214).

1.1.4.3. Carl Gustav Jung'un Kişilik Kuramı

Jung'a göre kişiliğin önemli parçaları hocası Freud'un da değindiği gibi bilinçdışı ve egodur. Ancak düşünür, ırkların özelliklerini taşıyan ve tüm insanlık tarihini kapsayan kalıtım ve genler yoluyla nesiller boyu devam eden ırk bilinçdışı kavramını geliştirmiştir. Bu kavram bireylerin atalarından gelen kalıtımsal davranış biçimleriyle ilgilidir ve ırktan ırka ve soydan soya geçen kalıtımsal davranış özelliğidir. Şu halde, bugünkü davranışlarımızın nedenleri geçmişteki alışkanlıklarımıza bağlanabilir ve insan, bilinçdışı şekilde hareket edebilir (Eren, 2001: 88). Jung kişiliğin birbiriyle etkileşim halinde olan sistemlerden oluştuğunu söylemiştir. Bunlar; Ego (Bilinç), kişisel bilinçdışı, kollektif bilinçdışı, persona, anima, animus ve gölgeden oluşmaktadır.

Jung'un söyleminde ego, arkadaşı freud'un ego tanımına ve kapsamına oldukça benzerdir. Ego kişiliğin bilinç yönünü temsil eder (Friedman ve Schustack, 2012: 107). Başka bir deyişle, ego kişilerin farkında olduğu her şeyi saklar. Hayatın ilk evrelerinde oluşmaya başlar ve günden güne genişler. Ego algılar, anılar, duygular ve düşünceleri içine alır (Güney, 2013: 210).

Jung'un ikinci sistemi, şuan bilincin farkında olmadığı geçmişte yaşanmış duygu ve düşünceleri kapsayan kişisel bilinçdışıdır. Kişisel bilinçdışı bireyi rahatsız ettiği için ego tarafından bastırılmış duygu ve dürtülerin yanında şuada önemli olmayan duygu ve düşünceleri de içine alır. Örneğin; birey dün ne yediğini bilir ama bu bilgi şimdiki zamanla bir ilintisi olmadığı için bastırılmıştır. Başka bir örnek vermek gerekirse, kardeşiniz geçmişte yaşanmış bir sorundan dolayı size derin bir kızgınlık duymaktadır Ancak aile içinde sevgi bağları çok önemli olduğu için bu kızgınlığı ego tarafından bastırılıp kişisel bilinç dışında saklamaktadır. Bu örnekten kişisel bilinç dışının bireyin bilinçli davranışları ve düşünceleri arasında denge sağladığı çıkarımını yapmak mümkündür. (Friedman ve Schustack, 2012: 109).

Jung ayrıca bilinç dışının daha derin tabakalarını tanımlamıştır. Jung bu derin bilinç dışını kolektif bilinçdışı olarak adlandırmıştır. Kolektif bilinçdışı Jung'un mistisizmin çekirdeğini oluşturur. Jung kolektif bilinçdışını nesiller boyu aktarılan, kalıtsal, insan beyninin yapısının içinde var olan, kişisel deneyimlere ve yaşantıya bağlı olmayan bölümü olarak tanımlar. Jung birey uzaya gitse veya orada doğsa, bundan dolayı dünyada herhangi bir deneyim yaşamasa bile onun kolektif bilinci atalarının deneyimleriyle şekillenir ve genetik miras olarak geçer (Cloninger, 2009: 74). Kolektif bilinç arketip adı verilen çok güçlü derin sembollerden oluşur. Bu arketipler her insanda mevcuttur ve insanlık tarihinin başlangıcından beri şekillenmekle birlikte Bu arketipler çok uzun sürelerden beri tekrar eden olaylara karşı verilen güçlü duygulardır.

1.1.4.4. Alfred Adler'in Kişilik Kuramı

Jung'un görüşlerini arkadaşı Adler tamamlamaktadır. Jung'un kişinin kendi geleceğini belirlemesi ile ilgili görüşlerine insanın gelecekte amaçladığı şeyin kendini toplumda güçlü hale getirecek davranışlar olduğunu ileri sürmektedir (Eren, 2001: 88). Adler'e göre, insan davranışlarının gerisindeki temel motif üstünlük ve egemenlik içgüdüleri ile güç ve saygınlık elde etme çabasıdır (Şimşek, 1998: 48).

Adler, bireyin hem şimdiki ve hem de gelecekteki davranışlarında ve sosyal ilişkilerinde güçlü olma isteklerinin bulunduğunu iddia etmektedir. Bireyin benzersiz ve yaratıcı olduğu bir alanda yenilgiye uğrayınca diğer bir alanda gücünü kabul ettirme ve yenilgiyi telafi ettirecek sosyal ilişkileri kurmaya ilişkin görüşü, Adler'i modern kişilik kuramcılarının biri yapmıştır (Eren, 2001: 89).

1.1.4.5. Beş Faktör Kişilik Kuramı (Big Five Factor)

Bu çalışmada kişiliğin ölçülmesinde kişilik kuramlarından beş faktör kişilik kuramı kullanılmıştır.

Kişilik ile ilgili ortaya atılan birçok görüşün, günümüzde beş faktör kişilik kuramı çerçevesinde bütünleştiği görülmektedir. Paul Costa ve Robert McCrae tarafından 1985'te geliştirilmiş olan beş faktör kişilik modeli, evrensel ve eksiksiz kişilik özelliklerinin, hiyerarşik bir sınıflandırması şeklinde ifade edilmektedir. McCrea ve

Costa kişileri birbirinden ayıran beş temel kişilik özelliğini dışa dönüklük, uyumluluk, sorumluluk (tedbirlilik, özen), nevrotizm (duygusal dengesizlik) ve deneyime açık olma olarak belirlemişlerdir (Gökdeniz ve Merdan, 2011: 25). Bu kişilik özelliklerini Antonioni çift taraflı olarak dışa dönüklük-içe dönüklük, uyumluluk-uyumsuzluk, sorumluluk-sorumsuzluk, gelişime açıklık-gelişime kapalılık ve duygusal dengesizlik-duygusal tutarlılık şeklinde tanımlamıştır (Antonioni, 1998: 338).

Beş Faktör Modelinin geçerliliği dünyadaki diğer başka dillerde de araştırılmıştır. Kişilik tanımlayıcı terimlerle ilgili çalışmalar Flemenkçe, Almanca, İtalyanca, İspanyolca, Slovakça, İbranice, Macarca, Çince, Filipince (Tagalog), Lehçe ve Rusça'da yapılmıştır. Söz konusu çalışmalar kapsamında büyük ölçüde modeli destekleyici veriler sunulmuştur. Beş Faktör Modelinin genellenebilirliğine ilişkin verilerin, yalnızca İngiliz diliyle sınırlı olmadığına dikkat çekilmiştir. Araştırmacılar, sözel ve sözel olmayan kişilik envanterleri ile 4 ülkede (Kanada, Finlandiya, Polonya ve Almanya) yürüttükleri çalışmada, Beş-Faktör Modelini destekleyen bulgular elde etmişlerdir. Yazarlar, Beş Faktör Modelinin kişilik ölçümünde dile dayalı ölçümler kullanmaktan ve dilin yapısındaki kelime anlamlarının benzerliğinden kaynaklanmadığını belirtmektedirler. Piedmont ve Chae (1997), Kore'de yetişkinlerle yürüttükleri çalışmaları sonucunda, Beş Faktör Modelinin kültürlerarası genellenebilirliğine ilişkin destekleyici veriler elde ettiklerini belirtmektedirler (Somer, Kormaz ve Tatar, 2002: 22).

BFK; akademik ve uygulamalı psikolojinin tüm ana branşları içerisinde insan kişiliğine yönelik olarak kurulmuş olan en temel ve en gelişmiş modeldir. Pek çok model geliştirilmiş olmasına rağmen, hiçbiri beş faktör kadar etkili olamamıştır. Bu nedenle, BFK, 1980'li yıllardan itibaren kişilik psikolojisindeki en geniş kullanımlı model olarak yerini korumaktadır (Tozkoparan, 2013: 197).

1.1. 4.5.1. Faktör 1: Dışa Dönüklük-İçe Dönüklük

Bu boyut; kişilerarası etkileşim, faaliyetin boyutu, kalitesi ve derinliği ile ilişkilidir. Dışa dönüklük olumlu duygular içerir; kendine güvenli, iyimser, aktif, hırslı, coşkulu ve gelişime açık bir ruh halinde olmak demektir. Goldberg'e göre (1992); özellikle baskınlık ve aktivite, dışa dönüklük faktörünün temel belirleyicileri arasındadır. Dışa

dönük kişilik özelliğine sahip bireyler sosyal, enerjik, iddialı, liderlik özelliklerine sahip baskın karakterler olup, aktif ve konuşkan insanlardır (Akt. Tozkoparan, 2013: 199). Dışa dönüklük, hayat dolu, heyecanlı, neşeli, girişken ve sosyal olma gibi özellikleri içermektedir. Dışa dönük insanlar pozitif duygu eğilimlidir. Dışa dönük kişiler atılgan, aktif, konuşkan, şen şakrak, iyimser ve enerjiktirler; eğlence ve hareketten hoşlanırlar. McCrae ve Costa tarafından geliştirilen kişilik envanterinde, dışadönüklük boyutunun, sıcaklık, topluluğu sevme, heyecan arama ve olumlu duygular alt ölçekleri ile temsil etmişlerdir (Sudak ve Zehir, 2013: 144).

Dışadönüklük düzeyi yüksek bireyler insanlarla kolay ilişki kurabilen, insanlarla olmayı seven, işbirliğine yatkın, sempatik bireyler olarak değerlendirilmektedir. Dışadönüklük düzeyi düşük olan, bir başka deyişle, içe dönük olan bireyler ise içine kapanık, sosyalleşmeyi sevmeyen, insanlara karşı mesafeli duran, sessiz kalmaya eğilimli, utangaç ve tutuk bireyler olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca dışadönük kişilik özelliği yüksek bireylerin ödüle karşı duyarlı oldukları belirtilmiştir (Doğan, 2013: 57).

1.1. 4.5.2. Faktör 2: Duygusal Denge-Dengesizlik

Bu faktör genelde duygusal denge ya da nevrozizm olarak adlandırılmaktadır. Bu faktörlerle ilgili genel davranışlar endişeli, güvensiz ve duygusal, mahcup, öfkeli, depresif olmayı içerir. Bu iki faktör (Dışa dönüklük ve duygusal denge) 40 yıl önce Eysenck tarafından tanımlanan ‘Büyük İki’ faktörü temsil eder (Barrick ve Mount, 1991: 4). Duygusal dengesi yüksek kişiler kendine güvenen, karşısına güven veren, sakin özellikler gösterirler. Tam tersine duygusal dengesi düşük kişiler ise, endişeli, gergin, güvensiz, içine kapanık ve sinirli özellikler göstermektedir (Tabak ve vd., 2010: 543). Onların ruh hali ayrıca dengesiz ve davranışları fevri olma eğilimindedir. Onlar sıradan durumları tehdit olarak algıladıklarında psikolojik strese kapılmaya daha yatkındırlar ve küçük korkuları umutsuzca abartarak yaşayabilirler (Giluk ve Postlethwait, 2014: 60).

1.1.4.5.3. Faktör 3: Yumuşak Başlılık-Düşmanlık

Üçüncü boyut genellikle uyumluluk veya yumuşak başlılık olarak yorumlanmıştır. Bu boyut ile ilgili özellikler, iyi huylu, işbirlikçi, affedici, yumuşak kalpli ve hoşgörülü, esnek, nazik güvenilir olmayı içerir (Barrick ve Mount, 1991: 4). Uyumluluk bireylerin kişilerarası ilişkilere yaklaşımıyla ilgilenen beş faktör özelliğidir. Uyumlu bireyler sempatik, sıcak, güvenilirdir ve başkalarının esenlikleri ile ilgilidirler. Bu yüzden hem işbirlikçi hem de yardımsever olmaları şartıdır değildir. Çatışma konusunda, uyumlu bireyler diğerlerinden daha az çatışma çıkarmanın yanı sıra onlardan daha az çatışma algılama eğilimindedir(Gilluk ve Postlethwait, 2014: 61). Uyumluluk faktörü, bir kişinin duygularında, düşüncelerinde ve davranışlarında şeffakten düşmanlığa kadar uzanan bir çizgi boyunca kişiler arası uyumun niteliğini değerlendirmek için kullanılır (Sudak ve Zehir, 2013: 144).

1.1.4.5.4. Faktör 4: Özdenetim-Sorumluluk

Bir hedefe dönük davranışlardaki planlılık, sabır, motivasyon, organizasyon ve başarı bu faktörle ilgilidir. Bu özelliğe sahip kişiler amaçlı, iradeli ve kararlılıdır. Bilinçlilik, başarılı yönelim, düzenli çizgi, etkili organizasyon, planlı, sorumlu, mükemmeliyetçilik ve çok çalışkanlığı kapsar (Sudak ve Zehir, 2013: 144).

Costa, McCrae ve Dye (1991), bu faktörün hem ilerletici hem de ketleyici yönlerinin olduğuna işaret etmekte ve önceleri bu faktörü tanımlamak için yön kavramını düşündüklerini belirtmektedirler. Faktörün ilerletici yönü, başarı ihtiyacı ve çalışma kararlılığında görülürken, ketleyici yönü ise ahlaki titizlik ve tedbirlik özelliklerinde ortaya çıkmaktadır. Bu faktörü temsil etmek üzere yeterlilik, düzen, titizlik, görevşinaslık, başarı çabası, öz-disiplin ve tedbirlik alt boyutları önerilmiştir (Somer, Kormaz ve Tatar, 2002: 23-24).

1.1.4.5.5. Faktör 5: Deneyime Açıklık

Beşinci faktör, modelde araştırmacıların üzerinde en az görüş birliğine vardıkları faktördür. Bu faktör bazı araştırmacılar tarafından zeka, diğer bazıları tarafından kültür

ve bazıları tarafından da deneyime açıklık olarak adlandırılmıştır. Faktörün tanımlayıcı özellikleri arasında analitik, karmaşık, meraklı, bağımsız, yaratıcı, liberal, geleneksel olmayan, orijinal, hayal gücü kuvvetli, ilgileri geniş, cesur, değişikliği seven, artistik, açık fikirli gibi sıfatlar yer almaktadır (Costa ve diğerleri,1991). Açıklık, beş faktör kişilik yapısı içinde bilişsel yönü en fazla olan özellik olarak görülmektedir. Bu açıdan yüksek seviyede açıklık özelliğine sahip olan bireyler, hayal kuran, maceracı, orijinal, yaratıcı, meraklı, kendi düşünce ve duygularına yönelen olarak; düşük düzeyde olanlar ise, değişime direnen, kapalı, tutucu olarak değerlendirilmektedir (Tabak ve diğerleri, 2010: 543).

Deneyime açıklık boyutu maceracı, zeki, düşünceli, meraklı, her şeyi öğrenmek isteyen, ilgi alanı geniş, orijinal, hayal gücü kuvvetli, yaratıcı, yenilikçi ve entelektüel olmakla ilişkilidir. Ayrıca bu faktörün özellikleri arasında analitik düşünen, bağımsız, açık fikirli olma ile değişikliği sevme ve geleneksel olmama da sayılabilir (Gökdeniz ve Merdan, 2011: 25). Aşağıda söz konusu kuramın genel özellikleri tablo halinde verilmiştir.

Tablo 1

Beş Faktör Kişilik Kuramındaki Temel Faktörler

Mesafeli, ciddi, dikkat çekmeyen, çekingen, yalnızlığı seven	İçe Dönük	DIŞADÖNÜKLÜK	Dışa Dönük	Canlı, girişken, sosyal, hareketli, rahat, doğal,
İnsanlara güvenmeyen, işbirliğini sevmeyen, şüpheli, kendini düşünen,	Dik Başlı	YUMUŞAK BAŞLILIK	Yumuşak Başlı	Hassas, merhametli, geçimli, sakin, işbirliğine yatkın, çatışmadan kaçınan
Esnek, plansız, çabuk karar veren, fevri,	Düşük Sorumluluk	SORUMLULUK	Yüksek Sorumluluk	Düzenli, planlı, amaçlı, kararlı, temkinli, tedbirli
Kendine güvenen, telaşsız, engellerle başa çıkabilen	Tutarlı Duygusal Durum	NEVROTİKLİK	Değişken duygusal tutum	Hassas, endişeli, gergin, dirençsiz, duygusal
Yeniliğe dirençli, muhafazakar, geleneksel	Somut-Pratik	DENEYİME AÇIKLIK	Deneyime Açıklık	Analitik düşünen, duyarlı, yeniliğe açık, yaratıcı

Kaynak; Somer, Korkmaz ve Tatar, 2004: 48

1.2. Girişimcilik Kavramı ve Tanımı

Günümüz dünyasında birçok bilim alanının çalışma konusunu oluşturan girişimcilikle ilgili bilinen ilk çalışmalar ekonomi alanında yapılmıştır. Fransız iktisatçı J.B. Say'dan başlayarak girişimcilik klasik üretim faktörleri arasında sayılan emek, sermaye ve doğa faktörlerinin yanına dördüncü bir üretim faktörü olarak ilave edilmiştir. Girişimcilik konusu J. Von Schumpeter'in dinamik girişimcilik kavramını ortaya atmasıyla daha büyük bir önem taşır duruma gelmiştir. Öyle ki, yeni tedarik kaynakları, yeni ürün ve süreçler, yeni satış pazarlarının ve yeni örgütlenme şekillerinin ortaya çıkmasıyla eskiyi yeni ile ikame etmeyi başaran dinamik girişimciler ekonomik büyümenin en önemli öncüsü durumuna gelmişlerdir (Boz, 2007: 8). Dolayısıyla, örgütsel ve ekonomik gelişmenin yanı sıra toplumsal refahı sağlamak açısından da girişimcilik ülkeler için büyük bir öneme sahiptir (Karimi ve diğerleri, 2011).

Son yirmi yıldır girişimcilik üzerine geçmiş yüzyıldan daha fazla bir sermaye yatırımı yapılmakta ve girişimciliğin kalitesi de gerek nitelik ve gerekse nicelik açısından geçmiş yüzyıla oranla daha fazla gelişmektedir (Top, 2006: 36). Girişimciliğin özellikle sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçişle birlikte dünyada daha büyük bir önem kazandığı söylenebilir. Türkiye'de ise, KOBİ'lerin önem kazanmasıyla birlikte girişimcilik konusu ön plana çıkmıştır. Girişimcilik kavramının geleceğin bilgi toplumu şartları çerçevesinde doğru olarak anlaşılması ve algılanması ve bu unsurun etkin bir şekilde değerlendirilmesi gereklidir (Müftüoğlu ve Durukan, 2004). Günümüz bilgi toplumunda insan emeğinin üretim üzerindeki ağırlığı azalırken, bilgiye dayalı emeğin üretim üzerindeki ağırlığı her geçen gün artmaktadır. Bu noktada girişimciliğin öneminin; yenilik, yaratıcılık ve yönetim faaliyetlerinin tamamlayıcısı olarak ortaya çıktığı söylenebilir. Ayrıca günümüzde küresel ekonominin daha rekabetçi hale gelmesi de girişimciliğin önemini arttıran diğer faktörler olarak sayılabilmektedir (Özkul, 2007: 344)

Girişimcilik, ekonominin gelişmesi için dinamik bir güç olmasından dolayı hayati bir öneme sahiptir. Bir işi kurmak ve onu devam ettirmek çok kolay olmamaktadır. Girişimcilerde, cesaret, yetenek ve yaratıcılığın bir arada bulunması gerekmektedir. Buda ancak bu faktörleri bünyesinde barındıran girişimciler sayesinde mümkün

olabilmektedir. Girişimcilik eğiliminde ya da girişimcilik niyetinde belirleyici etkiye sahip olan birçok unsur vardır. Bunlar arasında finansal kaynaklar, eğitim, rol modelleri, iş tecrübesi, inanç, aile, kültür ve kişilik özellikleri öne çıkanlarıdır. Bu çalışmada girişimciliğe etki eden girişimci kişilik özellikleri üzerinde durulmaktadır (Müftüoğlu ve Durukan, 2004).

Girişimciliğin genel bir tanımı bulunmamakla birlikte, Schumpeter 1934 yılında girişimciliğin yenilik ve risk alma boyutuna, Gartner 1985 yılında yeni organizasyon yaratma boyutuna dikkat çekmiştir. Girişimcilik, Shane tarafından, yeni mal ve hizmetlerin sunumu için fırsatların keşfi, değerlendirilmesi ve kullanılması aktivitelerini içeren, daha önce var olmayan pazarlar, süreçler ve hammaddelerin elde edilebilmesi için organizasyon yaratma sürecidir şeklinde tanımlanmıştır. Curran ve Stanworth girişimciliği tanımlarken daha çok yenilikçilik boyutu üzerinde durmuşlar, yeni ürünler ya da hizmetlerin merkezde yer aldığı veya pazarda var olan ürün ya da hizmetlerin farklı bir biçimde sunulduğu ve buna bağlı olarak yeni bir ekonomik kurumun yaratıldığı bir süreç olarak tanımlamışlardır (Kırılmaz, 2013: 105).

Girişimcilik özellikle son ekonomik kriz nedeniyle tüm ülkelerin politik gündeminde işsizlik ve büyüme sorunları için bir çare olarak görülmektedir. Sosyo-ekonomik süreçte yerine getirdiği işlevler dikkate alındığında, girişimciliğin, durumsal kazançlardan çok, kalıcı ekonomik değer üretmenin ana belirleyenlerinden olduğu söylenebilir. Küçük birikimlerin sermayeye dönüşmesi ve atıl kaynakların ekonomiye kazandırılması, emeğin üretkenliğinin arttırılması ve ekonomi alanındaki etkin ve hızlı mobilizasyonu, katma değeri yüksek ürün üretimi, uluslararası alandaki genel üretim ve tüketim trendlerinin izlenerek üretim alanının buna uygun biçimde sürekli yeniden organize edilmesi esnek örgütlenme biçimini örnekleyen özel girişimcilikle mümkündür. Bu bakımdan girişimciliğin, genel ekonomik büyümenin operasyonel bir mekanizması olduğu söylenebilir. Gelişmiş ülke deneyimlerine bakıldığında da bu ülkelerin başarılarının arka planında girişimciliğin bulunduğu ortaya çıkmaktadır (İlhan, 2004: 70).

Bu bağlamda özel girişimcilerin girişimcilik faaliyetinde bulunmaları ülke geleceği bakımından önemlidir. Bununla beraber girişimciliğin ilk adımını, bireyin girişimcilik faaliyetinde bulunup bulunmama konusunda karar verme aşaması oluşturmaktadır. Bu

noktada da karşımıza girişimcilik eğilimi kavramı çıkmaktadır. Girişimcilik faaliyetinde bulunmayı sağlayan girişimcilik eğilimi, kişinin diğer kariyer seçeneklerinden ziyade çevresindeki potansiyel fırsatları değerlendirmesini sağlayacak bir işletme kurma ve girişim başlatma düşüncesini yansıtmaktadır. Girişimcilik eğilimi kavramının daha iyi anlaşılabilmesi için bu kavramın hangi faktörler tarafından etkilendiğinin ortaya konması gerekmektedir. Yapılan çalışmalara bakıldığında, bağımsızlık, kariyer ve kazanç isteğinin, yaratıcı olma ve işinde orijinallik göstermenin, kişilik özelliklerinin, kişisel tutumların, motivasyonun ve bilincin, cinsiyetin, önceki iş deneyiminin, aile gelirin ve yaşın girişimcilik eğilimi üzerinde etkisi olduğu görülmektedir (Çelik, Mehmet ve Bozyiğit, 2014: 114).

1.2.1. Girişimci Kavramı

Kapitalizm kavramını, ulusların zenginliği adlı eserinde ilk ve karşılaştırmalı olarak ele alan Adam Smith'e göre kapitalist, temel kaynakları (toprak, işgücü ve sermayeyi) başarılı bir endüstriyel girişimde birleştiren mülkiyet sahibi-yönetici olduğunu belirtir. Smith bireyi kendi başına bir varlık olarak değil, amacı daha iyi bir toplum oluşturmak olan bir toplumun üyesi olarak tanımlar. Daha mükemmel ulaşmada ve daha iyi işler meydana getirilmesinde bireylerin "bağlantılarının ve bağımlılıklarının" önemine vurgu yapar. Burada girişimciden "büyük bir organizmanın tek bir hücresi" olarak söz eder. Smith'in ilkelerini dayandırdığı liberalizm ve görünmeyen el kavramları girişimcilik için temel oluşturan ilkelere dir. Toplumun üyesi olan bireylerin zenginlik peşinde koşması yalnızca ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik davranışlar zincirine indirgememek doğru olacaktır. Bu tür ihtiyaçların en düşük bir ücret düzeyi ile de karşılanabilecek olması gayet mümkündür. İnsanları bu yarışın içene sokan en önemli neden, iyiyi taklit etme güdüsüdür. İnsanlardaki bu iyiyi taklit etme güdüsü girişimciliğin temel unsurları olan risk alma ve yenilikçilik unsurlarının gelişmesini sağlamaktadır (İlhan, 2004).

Girişimci, bir ekonomik faaliyeti gerçekleştirip yönetirken, rakiplerine üstünlük sağlayabilmek için sürekli olarak daha akılcı ve verimli yeniliklere yönelmek zorunda olan kişidir. Girişimcinin bu boyutu yakalaması için bazı görevlerin üstesinden gelmesi beklenmektedir. Bu görevler aşağıda sıralanmıştır. (Polat, 2011: 228).

- Üretim ve ticari ilişkilerde rasyonelliği sağlama,

- Yeni örgütlenme biçimleri ve yeni teknolojileri uygulama,
- Yeni ürünleri geliştirme ve piyasaya sürme,
- Yeni pazarlara yönelme,
- Daha büyük sermayeyi harekete geçirme

Girişimcilik teorisine önemli katkılarda bulunan Hisrich ve Peters (2001: 9) girişimciyi; “emek, hammadde ve diğer varlıkları daha büyük değer/ımkân yaratacak şekilde bir araya getiren kişi” olarak ifade etmektedirler. Girişimci; riskle karşılaşabileceği halde, fırsatları değerlendirerek, belirsizlik altında büyüme ve kâra ulaşma amacıyla, sermaye yaratabilmek için gerekli kaynakları toplayarak, yeni iş ya da işletme oluşturan kişidir (Zimmerer ve Scarborough, 1998: 3). Girişimci üretim faktörlerini bir araya getirerek, iktisadi mal ve hizmet üretimi için gerekli girişimi başlatan, üretim için gerekli finansman kaynaklarını ve üretimin değerlendirileceği pazarları bulan kişidir (Müftüoğlu ve Durukan, 2004: 15).

Bu tanımlar farklılıklar içermesine rağmen, aslında yazarların bazı ortak noktalarda buluştuğunu söylemek mümkündür. Bu noktalar, risk alma, fırsatları yakalama, yeni bir iş kurma, yeni ürün üretme vb. yönler olarak sayılabilir. Girişimcilik sosyal ve kültürel bir olgudur. Bu nedenle farklı sosyo-kültürel özelliklere sahip toplumlarda farklı girişimcilik nitelikleri önem kazanmaktadır. Girişimciler her şeyden önce insan olarak yaşadıkları sosyo-ekonomik ortamın bir ürünüdür. Pek çok çalışmada girişimcinin özelliklerinden bahsedilmesine rağmen, literatürde genel kabul gören bir özellikler listesi görmek ve oluşturmak oldukça zordur. Bununla birlikte girişimcinin özellikleri şunlardır (Bozkurt ve Alparslan, 2013: 10-11):

- Risk alan
- Değişim odaklı
- Fırsatlara odaklanmış
- Yaratıcı
- Gelişmiş iletişim becerisi
- Proaktiflik
- Yüksek başarı güdüsü
- Duygusal zekâ
- Kararlarında ısrarcı olma

- İyi iletişim kurma

Yenilikçilik, girişimcinin, beklenmeyen durumlarda, ortaya çıkan problemleri çözmeye yeteneğini de kapsar. Bu yetenek, girişimcinin eğitimi ve deneyimi ile kazandığı birikimlerinden oluşur. Dolayısıyla yenilikçilik kritik bir özellik olup, yalnız girişimciliğin değil, tüm işletme risklerinin başarı ile sonuçlandırılmasında önemli rol oynar (Gündoğdu ve diğerleri., 2003). Girişimciler başarılı veya başarısız olabilirler. Başarılı girişimcilerde bir takım özellikler bulunur. Hisrich ve Peters (1973) başarılı girişimcilerin kişisel özelliklerini şu şekilde ifade etmektedirler: Yaratıcı düşünme becerisi, yüksek düzeyde çalışma arzusu, cesaret, tutku ve kararlılık, insanlarla üst düzeyde ilişki kurabilme becerisi, kendisini yazılı ve sözlü ifade edebilme becerisi, işini sevmesi ve iş motivasyonu, zengin bir bilinçaltı ve hayal kurma gücü, ekip ve takım çalışmasına yatkınlık, kişisel vizyonu ve misyonunun olması, değişime, dönüşüme açık ve istekli olması, esnek toleranslı davranabilme gücü, samimi, güvenilir, sempatik ve esprili kişilik, insanları inandırma ve ikna kabiliyetinin yüksek olması, yönetim becerisi ve liderlik yeteneği, iş bitirme azmi ve heyecanı, ileri görüşlülük ve fırsatları yakalama alışkanlığı (Kılıç, Keklik ve Çalış, 2012: 425).

1.2.2. Girişimcilik Eğitimi

Girişimciliğin gelişiminde en önemli faktörlerden biri de bu konuda verilen eğitimlerin yaygınlaştırılması ve kişilerin girişimcilik özelliklerinin geliştirilmesidir. Girişimciliğin, genetik bir özellik olmasına rağmen eğitim ve öğrenme sonucunda kazanılan bir davranış değişikliği olduğu birçok araştırmacı tarafından belirtilmektedir (Tağraf ve Halis, 2008: 91).

Üniversitelerde verilen girişimcilik eğitimleri, öğrencilerin girişimcilik niyetlerini etkin hale getirmekle kalmamakta, aynı zamanda iyi bir girişimci olmaları için ihtiyaç duydukları davranışlar hakkında da bilgi sahibi olmalarını sağlamaktadır. Girişimcilik eğitiminin bireyde gerçekleştirdiği kendini tanıma duygusunu, girişimci tanımlarında sıklıkla kullanılan cesaret, kararlılık ve zorluklardan yılmama gibi davranışların ortaya çıkmasını da etkileyebilir. Ayrıca eğitim yoluyla, kararlılık, başarı arzusu, hedeflere ve fırsatlara odaklanma, problem çözmede ısrarcılık, iç kontrol odaklılık gibi

girişimcilere özgü bazı özellikler de girişimci adaylarına öğretilmektedir (Arıkan, 2002: 54; Tağraf ve Halis, 2008: 97).

Bozkurt ve arkadaşlarının (2011: 822) üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmada girişimcilik derslerinin öğrenciler tarafından olumlu yönde değerlendirildiği ve girişimcilik eğitimi alanların almayanlara göre daha fazla girişimcilik eğilimine sahip oldukları sonucuna varılmıştır. İpçioğlu ve Taşer'in (2009: 13) işletme bölümlerinde verilen eğitimin girişimci aday öğrenciler üzerindeki etkileri üzerine yaptıkları çalışmada işletme bölümlerinde verilen eğitim temel olarak alınmış ve girişimcilik hislerinin oluşmasında ve gelişmesinde tek etken olduğu varsayılmıştır. Sonuç olarak girişimci hislerinin lisans eğitimi başında ve sonunda girişimci aday öğrenciler üzerindeki durumları karşılaştırılmış, buna bağlı olarak öğrencilerin risk alma eğilimi, belirsizliğe karşı tolerans ve kendine güven hislerinde ortaya çıkan pozitif gelişme tespit edilmiştir. Benzer şekilde Balaban ve Özdemir (2008: 147) ise girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimini pozitif yönde etkilediğini; ancak eğitimin girişimcilik eğiliminin ortaya çıkmasında tek başına yeterli olmadığı bulgusuna ulaşmışlardır. Araştırmada girişimcilik eğitiminden beklenen faydanın sağlanabilmesi için girişimciliğin yaygınlaştırılmasında önemli olan diğer faktörlerin de desteklenmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Gürol ve Atsan (2006) farklı bölgelerde yer alan iki üniversiteden toplam 362 öğrencinin girişimcilik özelliklerini incelemişlerdir. Araştırma sonucu girişimci sayısını artırmak için girişimcilik özelliklerinden hangilerinin girişimcilik eğitimi ile geliştirilebileceği hakkında fikir vermektedir. Türker ve arkadaşlarının (2009) aynı şehirdeki iki devlet ve iki özel üniversiteden seçilen 300 katılımcıyla eğitimle ilişkili girişimcilik niyetlerini araştırmışlardır. Analiz sonucunda üniversite öğrencilerinin girişimcilik niyetleri ile algılanan eğitim ve yapısal destek arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur.

1.2.3. Girişimcinin Kişisel Özellikleri

Girişimci, belirsizlik altında büyüme ve kâra ulaşma amacıyla, sermaye yaratabilmek için gerekli kaynakları toplayarak, yeni iş ya da işletme oluşturan kişi olarak

tanımlamaktadırlar. Say ise girişimcileri; sağduyulu, azimli ve başarılı, deneyim eksikliğini zaman zaman bertaraf edebilmek yüksek kazanç sağlayan kişiler olarak tanımlamaktadır (Casson, 2003: 58). Küçükaltan (2009: 22) girişimciliği mevcut bir üretim sürecine yeni konseptler ekleyip, ürünü pazarlayabilme, satabilme ve kâra dönüştürebilme faaliyeti, Hisrich ve Peters (2002: 47) ise kişisel tatmin ve bağımsızlık elde ederek yeni bir değer yaratma süreci olarak görmektedirler. Chicken (2002: 41) girişimciliği, sürekli değişen dinamik bir durum olarak ele alırken, Shane ve Venkataraman (2000: 219)'a göre girişimcilik, yeni riskler üstlenerek gizli kalmış var olan organizasyonların ortaya çıkarılmasıdır.

Girişimci olmayı etkileyen üç önemli faktörden bahsedebiliriz. Bunlardan ilki; bireylerin cinsiyeti, eğitimi, yaşı, iş tecrübesi, girişimci bir aile çevresinden gelmesi, ailenin ilk çocuğu olması, medeni durumu, sosyoekonomik statüsü, ailenin eğitim/gelir durumu, kardeş sayısı ve rol model gibi birçok özelliği kapsayan demografik faktörlerdir (Kayış, 2010: 23). İkincisi; çocukluk, aile ortamının ve moral destek ağlarının varlığının (akrabalar, arkadaşlar) önemine dikkat çeken sosyal ortamın etkilerini inceleyen çalışmaların yer aldığı sosyal faktörler. Son olarak da; kişisel niteliklerimiz bizim kim olduğumuzu, hangi psikolojik ve sosyal pozisyonda bulunduğumuzu önemli ölçüde açıklamaya çalışan psikolojik faktörlerdir (Aytaç, 2006: 142).

Günümüzde artık bir işletmenin başarılı olabilmesi için ekonomik fayda ve kar elde etmesi yeterli değildir. Girişimcilerin sahip oldukları farklı niteliksel özellikler girişimciliğin artmasına yönelik uygulanacak politikalar için önem arz etmektedir. McClelland (1961) girişimciliğin gelişmesinin, ekonomik güdülerden ziyade, psikolojik bir güdü olan güç, başarı ve bağlılık ihtiyacına bağlı olduğunu belirtmektedir. Bu anlamda girişimcilerin psikolojik yaklaşım içerisinde güç odaklı, başarı odaklı ve bağlılık odaklı olarak faaliyette buldukları söylenebilir.

Son yıllarda duygusal zekâ kavramı sıklıkla gündeme gelen, daha çok önem verilen ve tartışılan bir kavram olmuştur. Çalışma hayatının kurallarının değişmesi ile birlikte çalışanların motivasyonu artırılarak müşteri memnuniyetinin elde edilebilmesi için, sadece yüksek zekâ katsayısına sahip çalışanların varlığı yeterli olmamaktadır. İşletmelerde duygusal veya kişisel boyutla ilgisi olmayan işlevsel bir yapı söz konusu

ise bu anlayış günümüz çalışma hayatında başarısızlıkların sebebi haline gelmektedir. Bu nedenle, duygularını bilen ve kontrol edebilen, empati yapabilen, duygusal ve sosyal kapasitesi yüksek çalışanların varlığına ihtiyaç duyulmaktadır. Yüksek duygusal zekâya sahip çalışanların var olduğu işletmelerde, ilişkilerin ve iletişimin daha etkin olabildiği, oluşturulan takım ruhuyla performansın artırılabilirdiği, daha mutlu ve huzurlu bir çalışma ortamının yaratılabilirdiği ve tüm bunların sonucunda da ekonomik fayda ve kar elde edilebilirdiği görülmektedir. Çalışma yaşamında bu anlamda yöneticilere ve hatta girişimcilere çok iş düşmektedir. Çünkü duygusal zekâya sahip girişimci gerek birlikte çalıştığı personelini gerekse mal ya da hizmet sunduğu müşterisini daha yakından tanıyacak, onu anlayacak ve davranışlarını ona göre düzenleyecektir.

Araştırmacılar girişimcinin sahip olduğu kişisel özellikleri tanımlamaya çalışırken girişimci insanların arkasındaki gizli gücü tahmin etmeye yönelik psikolojik bir perspektifle bakmaya başlamışlardır. Bu bağlamda girişimcilik ve duygusal zekâ kavramları uzun zamandan beri ayrı ayrı incelenmiş ve son dönemde araştırmacılar tarafından bu iki kavram birlikte ele alınmaya başlanmış ve özellikle duygusal zekânın girişimciliğe olan etkisine yoğunlaşmaktadır. (Cin ve Yumak, 2013: 10).

1.2.4.Girişimciliğe Etki Eden Özellikler

Girişimci kişilik yaratıcı kişilikten izler taşır. İkisi de benzer kavramlar olmakla beraber aralarındaki fark; yaratıcı kişilerin kar güdüsü ile çalışmamasıdır(Taşkın, 2012: 29). Girişimci kişilerin farklı nitelikler barındıran kişiler oldukları söylenebilir. Bu nedenle girişimcilerden ortaya farklı şeyler koymaları beklenmektedir. Bu çerçevede girişimcilerin sahip oldukları özelliklerin bazıları şu şekildedir (Kahveci ve Dinçel, 2014: 93).

- Gerektiğinde risk alabilmek,
- Süreç içerisinde kararlı bir duruş sergilemek,
- Doğru kararları hızlı bir şekilde almak,
- Kendisine güvenen bir yapıya sahip olmak,
- Olaylara farklı açılardan yaklaşabilmek,
- Bir vizyon barındırmak,
- İş bitirici özelliği taşımak,

- Bağımsız bir şekilde hareket etmek,
- Fırsat barındıran durumların bilincinde olmak,
- Yenilikçi olmak,
- İletişim becerisine sahip olmak şeklinde sıralanmaktadır

İnsanda girişimciliğin etkileri genetik olarak var olabileceği gibi ailenin, çevrenin ve eğitimin de girişimci kişiliğin oluşmasında çok önemli etkileri olduğu bilinmektedir. Girişimci bir kişilik için; insan kafasındaki projelerine başlama cesaretine sahip olmalı ve başarılı olma arzusunu her zaman koruyup pes etmemelidir (Taşkın, 2012: 31). Bireylerin girişimcilik eğilimlerini etkileyen birçok özellik bulunmaktadır. Burada sadece başlıca birkaç kavram incelenmiştir.

1.2.4.1. Bağımsızlık İhtiyacı

Girişimci olmanın ana sebeplerinden birisi de kendi işinin patronu olma isteği, yani bağımsızlık ihtiyacıdır. Bağımsızlık özgür hareket edebilme; karar alma ve kendini ifade etme konularında insanın kendi çizdiği güven sınırları içinde istediği gibi hareket edebilmesi demektir (Taşkın, 2012: 33). Bağımsızlık ihtiyacı girişimcilerin kısıtlanmış çevrelerden kaçınmalarıyla ilişkilidir. Girişimciler, kendi amaçlarını koyma, kendi faaliyet planlarını geliştirmek ve kendi amaç başarılarını kontrol etmek için amirlerinden bağımsız olarak kararlar almayı tercih etmektedirler. Bağımsızlık ihtiyacı yüksek olan kişiler kontrolün kendilerinde olmasını istemekte, girişimsel rolleri tercih ederek kurulu organizasyonlardaki kurallar ve kısıtlamalardan kaçınmaktadırlar (Çetin ve Varoğlu, 2009). Yeni fırsatlar arayan ve yenilikçi tutumlar sergileyen girişimcilerin yaşamlarındaki olayları kontrol altına alma kabiliyetine sahip olması gerekmektedir. Başarılı girişimciler kendilerine güvenirlere. Kendi girişimlerdeki başarı veya başarısızlığın kader, şans veya benzer güçlerce etkilenmediğine inanırlar. Onlar, başarılarının ve başarısızlıklarının kendi kontrollerinde ve nüfuzlarında olduğuna, eylemlerinin sonuçlarını etkileyebileceklerine inanırlar (Bozkurt, 2007: 100).

1.2.4.2. Başarı İhtiyacı

Başarma ihtiyacı, her tür insan davranışının gerisinde yatan psikolojik bir güç ve girişimcilik davranışını uzun soluklu olarak etkileyen bir faktördür. Yüksek ve güçlü başarma ihtiyacı ile güdülenmiş bireylerin, başarılı olmak için gerekli olan motivasyona sahip olmaları nedeniyle, diğer bireylere nazaran girişimciliğe yönelik davranışları sergilemelerine muhtemel bir sonuç olarak bakılabilir (Ören ve Biçkes, 2011: 74). McClelland (1961) tarafından ileri sürülen başarı ihtiyacı teorisi, başarı ihtiyacının girişimcilik davranışlarını etkileyen önemli bir faktör olduğunu ileri sürmektedir. McClelland başarma ihtiyacının girişimciliğe aşağıda belirtilen şekilde katkıda bulunduğunu belirtmiştir. Başarı ihtiyacı (Korkmaz,2012: 212);

- İnsanları girişimciliğe sevk etmekte,
- Kontrollü riskleri üstlenmeye yöneltmekte,
- Problem çözme becerisini geliştirmekte ve
- Amaçların belirlenmesine katkıda bulunmaktadır.

Girişimciler yüksek iş başarısı güdüsü etkisindedirler. Bu nedenle kendilerini başarı ile özdeşleştirme ve başarı ihtiyaçlarını tatmin etme eğilimindedirler. Girişimcilerin başarı güdülerini inceleyen Stormer ve arkadaşları (1999) da yüksek başarı güdüsünün yöneticiler ve üniversite öğrencilerine kıyasla girişimcilerde daha yüksek olduğunu bu yüzden başarı güdüsünün esasen bir girişimcilik özelliği olduğunu belirtmektedirler. Girişimci ruhuna sahip kişilerin, en belirgin özellikleri, başarı arzularının yüksek olmasıdır. Bu tip insanlar, rutin işlerden pek hoşlanmazlar, yeni fikirler yaratmayı tercih ederler (Bozkurt, 2011).

1.2.4.3. Strese Karşı Dayanıklılık

Kişilerin risk alma eğilimi, risk ve belirsizlikle baş edebilme ve bunlara katlanabilme düzeyi olarak ifade edilebilir. Güncel girişimcilikte, girişimci riske diğer kişilerden daha fazla yatkın olan kişi olarak tanımlanır. İnsanlar belirsizlik durumunda içinde buldukları olası sonuçları tam tahmin edemediklerinden, kendilerini huzursuz ve endişeli olarak hissederler (Duran ve diğerleri, 2013: 39). Belirsiz bir durum, yeterli ipuçlarının eksikliğinden dolayı yeterince yapılandırılmamış veya bir birey tarafından

kategorize edilmemiş olaylar şeklinde ifade edilebilmektedir (Bozkurt ve Erdurur,2013: 60). İş yaşamında girişimciyi yorgunluk, sinir bozukluğu ve endişe içeren deneyimler beklemekte, işlerin istediği gibi gitmemesi, satışların düşmesi, rekabetin yoğunluğu, tecrübe eksikliği, sermayesinin zayıflığı, teknolojik ve ekonomik değişim, tüketici tercihlerindeki değişim, geleceği öngörememe ve benzeri belirsiz durumlar başarısızlık olasılığını ve dolayısı ile de stres düzeyini artırmaktadır. Bu yüzden girişimciler stresle başa çıkmak durumundadır (Erdoğan, 2012).

1.2.5. Girişimci ile İlgili Bazı Temel Ayırımlar

Girişimciyi özellikleri bakımından diğer yönetici vasıflı kişilerden ayırmak mümkündür. Aşağıda girişimci ile yönetici, sermayedar ve patron arasındaki temel ayırımlara değinilmiştir.

1.2.5.1. Girişimci - Yönetici Ayırımı

Girişimci ile Yönetici arasındaki en önemli fark; girişimci, üretimi gerçekleştirmek ve başarıya ulaşmak için gerek kendisinin gerek başkalarının sahip olduğu kaynakları ve imkanları risk eden kişi olurken yönetici sadece yönetim yeteneğini risk eden kişidir. Bunun dışında maddi bir riski söz konusu değildir. Ayrıca yönetici girişimci gibi üretim sonucunda oluşan zararları veya karları üstlenmemekte bu tamamen girişimcinin hak ve yetkisidir. O sadece maaş veya ücret olarak algılanan düzenli bir gelire sahiptir (Kaya, 2007).

1.2.5.2. Sermayedar-Girişimci Ayırımı

Sermayedar veya kapitalist kavramı, bir işletmeyi kurmak adına gerekli olan sermayeye, yani mal ve hizmet üretmek için gerekli olan üretim araçlarına sahip olmayı ifade etmektedir. Bu kavramlar girişimci ile aynı anlamda kullanılmakta ve girişimci olabilmek için para sahipliği gerekli ve yeterli tek şart olarak görülmektedir. Sonuç olarak da parasal imkana sahip olan her kişi kendisini girişimci olarak görmekte ve bir yatırıma girişmektedir. Fakat çoğu başarısız olmaktadır. Oysa girişimci başkasının ya da

başkalarının parasını değerlendirebilen kişidir. Genellikle sermayedarlar, ellerindeki sermayeyi borç olarak girişimcilik niteliklerine sahip olan kişilere vermek ve bu sayede onlarla ortaklık kurma yoluyla ekonomide girişimi harekete geçirme fonksiyonunu oynamaktadır (Özkul, 2008: 9).

1.2.5.3. İşveren/Patron □ Girişimci Ayırımı

Girişimcilikle karıştırılan kavramlardan biri, hukuki bir kavram olan 'işveren'dir. Yine benzer kavramlardan biri de 'patron'dur. Patron, girişimci olabileceği gibi sermaye sahipliği, işveren ya da yöneticilik kavramlarının yerine de kullanılabilir. Bir diğer kavram olan "sermayedar", aslında para sahipliği anlamına gelmez. Mal ve hizmet üretimi için kullanılan üretim araçlarını ifade etmede kullanılan bir kavramdır. Girişimcilik ise, tüm bunlardan farklı olarak 'devamlı risk almak suretiyle diğerlerinin göremediği ya da cesaret edemediği iş fırsatlarını değerlendiren kişidir'(Bozkurt, 2011).

1.2.6. Girişimcilik Türleri

Girişimciliği nitelik-misyon temelli kategorize ettiğimizde, orijinal, iç, kurumsal, profesyonel, teknik, girişimci ve çevreci olmak üzere yedi kategoriye ayırabiliriz. Orjinal girişimcilik; girişimcilerin öncelikle kendi güç, yetenek, algı, sezgi, beceri, ustalık, deneyim, bilgi gibi özelliklerine dayanarak hayallerini düşlerini gerçekleştirmek üzere eyleme geçtikleri ve ilk defa sıfırdan başlayarak kurdukları girişimlerdir (Göçmen, 2007: 19). İç girişimcilik; bireyin bir kuruluşta ücretle çalışırken, o kuruluşun desteğiyle kendi işini kurmasıdır (Titiz, 1998: 138). Kurumsal girişimcilik; büyük işletmelerin yeni girişimlerin oluşmasına destek vermesi veya mevcut küçük işletmeleri destekleyerek yeni girişimlerin oluşturulmasıdır (Tunç, 2007: 83). Profesyonel girişimcilik; işletmenin işletme içinden ehil bir kişiye ya da işletme dışından ehil bir kişiye devredilmesi veya satılmasıdır. Profesyonel düzeyde bir girişimci işletmeyi terk ederken bir diğer girişimci işletmeyi devir almaktadır (Çevik, 2006: 67). Teknik girişimcilik; yüksek teknolojisi olan, eğitim düzeyleri yüksek, bilgili ve deneyimli girişimcilerin projelerine yapılan yatırımlar olarak tanımlanmaktadır (Göçmen, 2007: 20). Girişimci girişimciliği; girişimcilik sürecinin ardından belirli bir alanda işletmelerini kurmuş, yürütmüş ve daha sonra başkalarına devretmiş veya satmış

girişimcilerin, yeni fırsatlara, yeni fikirlere yatırım yapmasını kapsayan girişimcilik türü olarak ifade edilir. Çevreci girişimcilik; genellikle çevresel sorunlara eğilen ve bu sorunların yarattığı fırsatları ve yenilikleri çevre bilinci ile ele alan girişimcilik türüdür (Tunç, 2007: 84).

Girişimciliği yönelim-referans olarak kategorize ettiğimizde ise, orijinal, stratejist, taktik ve geleneksel (idari) olmak üzere dört grupta inceleyebiliriz. Orjinal idealist girişimcilik; girişimcilerin hayallerini gerçekleştirmek ve amaçlarına ulaşmak üzere eyleme geçtikleri ve ilk defa sıfırdan başlayarak oluşturulan girişimlerdir (Tunç, 2007: 83). Stratejist girişimcilik; bütüncül bir yaklaşım içinde, işin gerçekten hakkını vererek, fırsatı arayan, algılayan, tanımlayan, yakalayan ve onları gerçek hale getiren girişimciliktir. Taktik girişimcilik; mevcut teknolojiler altında bir işi yeniden yapılandıran, iş yöntemini değiştiren veya belli bir alanda bir ilave yenilik ve gelişme sağlayan, proje geliştiren girişimcilik stilidir. Taklitçidirler ancak dar alanda hızlı esnek ve zamanla hareket eden bir girişimcilik tarzıdır (Çevik, 2006: 70). Geleneksel (İdari) girişimcilik; mevcut ve bilinen bir sektör içinde ve mevcut bir girişimciliği, günün şartlarına uyduran, işi yeniden yapılandıran ve devam ettiren girişimciliktir (Çevik, 2006: 72). Girişimciliği etkileme aracı (girişimcilik tipleri) olarak kategorize ettiğimizde ise; başarı odaklı, bağlılık odaklı ve güç odaklı olarak üç gruba ayırabiliriz. Diğer insanlardan zihinsel, ruhsal, ve davranışsal olarak değişiklik gösteren girişimcilerin, ekonomik güdülerden ziyade, psikolojik bir güdü olan başarı, bağlılık ve güç ihtiyacına bağlı olarak faaliyette buldukları söylenebilir (McClelland, 1961, Akt: Özkul, 2008: 115).

Raab, Stedham ve Neuner (2005: 73) başarı güdüsünü, zorluklarla mücadele etme, kendine güven, kişisel gelişim sağlama, rekabetçilik, kaynakları yönetme, yüksek standartlara ulaşma olarak ifade etmektedirler. Yüksek ve güçlü başarıma ihtiyacı ile güdülenmiş bireyler, rutin işlerden hoşlanmayan, yeni fikirler yaratan başarılarıyla ilgili hemen sonuca ulaşabilecekleri zor hedefler seçip kendi çabalarıyla sonuç almak isteyen ve başarının yalnız kendi çalışmalarından doğduğuna inanmak isteyen bireylerdir (Onaran, 1981: 204; Ören ve Biçkes, 2011: 74; Bozkurt, 2011: 12; Soyşekerci ve Akatay, 2004: 73; Bozkurt, 2007: 100).

Bağlılık güdüsü, başkaları tarafından sevilme ve kabul edilme isteği olarak gözlemlenir

(Çevik, 2006: 87). Allen ve Meyer örgütsel bağlılığın; duygusal, devamlılık ve normatif bağlılık üzere birey ile örgüt arasında yaşanan üç temel ilişkiden kaynaklandığını ortaya koymuşlardır (Çöl ve Gül, 2005: 293). Duygusal bağlılık, organizasyonun hedefleri ve değerlerine yönelik bireylerin güçlü, pozitif tutumlarının bir bütünü olarak tanımlanmaktadır (Kaya ve Selçuk, 2007: 179). Bağlılık, bireyi kendini örgütle özdeşleştirip, örgütün bir parçası olarak görmesini, örgütün kendi için büyük bir anlam ve önem taşıdığını fark ederek örgütte kalmasını sağlayabilmektedir. Bu bağlamsa devamlılık bağlılığı, birey için örgütten ayrılmanın maliyetinin yüksek olacağı düşüncesiyle örgüt üyeliğinin sürdürülmesi durumudur. Normatif bağlılık ise bireyin örgüte karşı sorumluluğu ve görevleri olduğuna inanarak, kendini örgütte kalmaya mecbur hissetmesine dayanan bir bağlılık türüdür (Allen, Meyer, 1990: 2-6).

Güç güdüsü, diğerlerinin istenilen şekilde hareket etmesini sağlayabilmek için duyulan ihtiyaç olarak tanımlanmaktadır. Sağlam bir güç motivasyonu, disiplinli ve düzenli bir çalışma etiğini beraberinde getirir. Diğer taraftan güç bireyin insani ilişkiler kurmak yerine, zamanını başarıya ulaşma veya otoriteyi elde etme planları yapmasını da sağlayabilmektedir (Çevik, 2006: 73-74).

Girişimcilik türleri yazında genellikle nitelik-misyon temelli aktarılmaktadır. Burada ayrıntılı olarak bu kategorizasyon altında geçen girişimcilik türleri incelenmiştir.

1.2.6.1. Orijinal Girişimcilik

Bağımsız bir şekilde girişimciliği, orijinal haliyle ilk defa oluşturan girişimciliktir. Bu girişimcilik sınıflandırmasında girişimcilerin öncelikle kendi güç, yetenek, algı, sezgi, beceri, ustalık, deneyim, bilgi gibi yetilerine dayanarak hayallerini gerçekleştirmek üzere harekete geçtikleri ve ilk defa sıfırdan başlayarak kurulan girişimlerdir (Marangoz, 2012: 11).

1.2.6.2. Kurumsal Girişimcilik

Kurumsal Girişimcilik kavramı, 1970'li yılların sonlarından itibaren yazında dikkate çekmeye başlamasına rağmen özellikle 1990'lı yılların başından itibaren akademisyenler tarafından artan ilgiyle karşılaşmıştır. Miller (1983), Kurumsal Girişimcilik yazını açısından dönüm noktası sayılan çalışmasında firmaların girişimcilik

faaliyetleri ile çevresel ve örgütsel değişkenler arasındaki ilişkileri inceleyerek bireysel baz dışında firma düzeyindeki Kurumsal Girişimcilik araştırmalarının yapılabilmesine öncülük etmiş ve stratejik duruş kavramı bağlamında, firmaların girişimcilik eğilimleri açısından sınıflandırılabilmesinde kullanılacak tipolojiler geliştirmiştir (Erkocaoğlan ve Özgen, 2009: 204).

Kurumsal girişimcilik genellikle kurumsal bir firma ile bağımsız ve küçük girişimci bir diğer firma arasında büyümek amacı ile finansal, teknik ve yönetsel kaynakların ortak kullanımı, risk ve kazanımlarının paylaşımı üzerine kurulan formal ve doğrudan bir ilişki şeklinde ifade edilebilir (Çetin, 2010). Fırsat izlemeye istekli olan, rakiplerine reaksiyon göstermekten ziyade proaktif davranan, ürün ve hizmetlerinde yeniliği vurgulayan bir örgüt, girişimci olarak nitelendirilebilir. Çünkü kurumsal girişimcilik, rakiplere oranla aktif ve agresif davranışla ilişkili bir kavramdır. Girişimci bir örgüt, fırsatları ele geçirmede ve yeni ürün, hizmet, teknoloji, süreç ve teknikler ortaya çıkarmada, rakiplerini izlemekten ziyade onlara liderlik etmeye çalışır (Naktiyok ve Kök, 2006: 79). İşletme stratejisi uygulamalarında, hızla değişen pazarlarda ortaya çıkan fırsatlardan faydalanabilen ve özellikle rekabet çevresini şekillendirebilecek güçte dinamik, esnek, yenilikçi ve rekabetçi bir örgüt yapısı oluşturulması kurumsal girişimciliğin amacıdır (Bulut ve diğerleri, 2008).

1.2.6.3. Çevreci Girişimcilik

Ekogirişimcilik dar anlamıyla; yenilikçi bir anlayışla çevreci ürün ve hizmetleri sağlayan bir işletme kurmaktır. Daha kapsamlı olarak ifade edilirse; ekogirişimcilik; çevreci yenilikler ve ürünler üzerinden değer oluşturabilecek yenilikçi, pazar ve kişisel odaklı bir işletmenin kuruluşu olarak tanımlanmaktadır (Schaltegger, 2002: 47-48). Ekogirişimcilik, işletmelerin girişim hedeflerini gerçekleştirirken aynı zamanda işletmelerin faaliyetleri ile topluma pozitif katkısını artıracak, insanlar ve çevre üzerindeki negatif etkileri de en aza indirecek çalışmaların tümünü kapsamaktadır. Bu kapsamda ekogirişimcilik, işletmelerin müşterileri, iş ortakları, çalışanları, tedarikçileri gibi tüm paydaşlarını da ilgilendiren, karşılıklı etkileşimde bulunmalarına rehberlik eden çevre odaklı uygulamaları içermektedir (Aykan, 2012: 199).

Doğal yaşamı tehdit eden bir unsur olarak görülen işletmeler ekogirişimcilik yaklaşımı ile kamu mallarına çevreci bir yaklaşım benimseyerek yok edici imajından sıyrılabilir ve yeni iş fırsatları çıkarabilir. Kaynakların kötü kullanımı, üretim süreçlerinin çeşitli aşamalarında ortaya çıkan atıkların çevreyi olumsuz etkilemesi ve ekosistemin direncini kırarak canlı türlerini tehdit etmesi, tüketicilerin çevreye duyarlı faaliyetler talep etmesini bunun yanında bazı işletmelerin bu talebe cevap vererek yeni bir piyasa yaratmasına neden olmuştur. Bu eğilim sertifika kuruluşları tarafından da desteklenmektedir. Üretim sürecinde çevre açısından pozitif çıktılar üretmesini dikkate alan bazı kurumlar ekolojik açıdan zararsızdır (Eko-Ok) belgesi vermekte ve böylece üretici ve tüketicileri teşvik etmektedir (Balcı, 2011: 191).

1.2.6.5.Sosyal Girişimcilik

Günümüzde neredeyse her türlü kurumun ve organizasyonun kullanmaya başladığı sosyal girişimcilik; düşük gelirli topluluklar ya da diğer dezavantajlı gruplar için sosyal değer yaratan, gerekli fonları ortaya çıkaran, piyasa temelli stratejilere dayanan ve görev odaklı özel organizasyonlardır. Bu organizasyonlar yasal olarak kâr amacı gütmeyen kuruluşlar şeklinde birleşmiş, kooperatif ya da melez modeller şeklinde de olabilir. Daha net bir ifadeyle, sosyal girişimcilik, ortaya çıkan fikirlerin sosyal değişim ve değer oluşturması için organizasyonlar boyutuna indirgenmesidir(Helvacioğlu,2013: 200). Austin sosyal girişimciliğin ana unsurları üzerinde durmuştur. Yapmış olduğu tanımda sosyal girişimciliği, kar amacı gütmeyen “özel ve kamu sektörlerinde görülebilen yenilikçi, sosyal değer yaratma faaliyeti” olarak belirtmiş, sosyal girişimcilikte üç unsurun öneminden bahsetmiştir (Akt. Yılmaz, 2014).

- Yenilik: Yapılan faaliyetin girişimcilik olarak değerlendirilebilmesi için, yeni bir olgu meydana getirmedeki yenilik süreci
- Sosyal değer yaratma: Sosyal girişimciliği işletme girişimciliğinden ayıran en önemli özellik olarak olgunun sosyal değer yaratması gerektiği
- Sosyal girişimciliğin faaliyet alanı her yer olabilir: Sosyal girişimcilik her sektörde ve sektörler arası işbirliği çalışmalarında görülebilecek bir olgu olduğu için asıl konu, sosyal sorunlara odaklanmak ve sosyal etki yaratmak için girişimci yaklaşım içinde bulunmak ve doğasında yenilikçilik olan sosyal işletmeler yaratmak.

1.2.6.6.Stratejik Girişimcilik

Stratejik girişimcilik, zenginlik yaratan girişimci stratejilerin geliştirilmesi ve uygulanması için gerekli fırsatların ve rekabet avantajının araştırılması konusundaki eř zamanlı bir eylem olarak tanımlanmaktadır. Bir diğer deyişle stratejik girişimcilik, stratejik dūřünce perspektifinin ve girişimcilik faaliyetlerinin bir arada dūřünülmesidir (Yılmaz ve Grmūř, 2012: 4486). İşletmeler, bir yandan yeni fırsatları tespit edip onlardan faydalanmaya çalışırken diğer yandan rekabet avantajı yaratmayı ve sürdürmeyi nasıl başarabilirler? Bu soru, stratejik girişimciliğin temelinde yatan ve onu stratejik yönetimin ve girişimciliğin kesişme noktasına yerleştiren sorudur. O nedenle stratejik girişimcilik, bireyler, örgütler ve/veya toplum için değer yaratılmasıyla sonuçlanan fayda arayışı ve fırsat arayışı davranışlarıyla ilgili bir kavramdır. Bunun anlamı şudur: Stratejik girişimcilik mevcut avantajlardan faydalanmak için gerçekleştirilen eylemleri ve eşzamanlı olarak bir aktörün değer yaratma kabiliyetini devam ettirmesini sağlayan, yeni fırsatları keşfetmesini içine alan bir kavramdır (Karadal, 2013: 35).

1.2.6.7. İ Girişimcilik

İ girişimcilik kavramı, kavramı ilk olarak 1985 yılında kullanan Pinchot tarafından “bağımsız girişimcilerin işletme kurmak ve geliştirmek için kullandıkları dūřnce yapısı” olarak tanımlanmıştır (Dm, 2006: 45). Pinchot bu kavramla büyük örgütlerin içinde gerçekleşen girişimciliği anlatmak istemiştir (ktem ve vd., 2003: 172). Daha basit ifadeyle tanımlarsak i girişimcilik; bir kuruluşun tüm yenilikçilik, strateji yenileme ve yeni bir iř kurma faaliyetlerinin bütünüdür (Zahra, 1996: 1715). İ girişimcilik, en üst kademedен en alt kademeye kadar işletme içindeki herkesin rütbesine göre girişimcilik ruhu aşılanması ile ilgilidir (Ađca ve Kurt, 2007: 85).

İ girişimcilik sürecinin merkezinde i girişimci bulunmaktadır ve bu i girişimci vizyonu olan, organizasyon içinde girişim ruhu yaratma görevi üstlenen kişidir (Naktiyok, 2004: 64). Çalışanların rgt içinde girişimcilik davranışları sergilemelerinde bireysel ve örgütsel faktörler etkili olmaktadır. Bireyin içinde bulunduğu örgütteki tutum ve davranışları, hem kendilerinden kaynaklanan kişisel faktörler hem de örgüt içindeki lider tutumlarını algılamalarına göre oluşmaktadır

(Meydan, 2010: 196).

İç girişimciliğin üç boyutundan bahsetmek mümkündür. İç girişimciliğin ilk boyutu yenilikçi uygulama ve davranışlardır. Yenilik yapma girişimciliğin olduğu gibi iç girişimciliğin de temel unsurlarındandır. İç girişimcilik yenilik, yeni ürün yaratılması ve mevcut ürünlerin geliştirilmesini içermektedir. Yani iç girişimciler sadece yeni bir ürün geliştirmekle ilgilenmezler. Burada esas nokta bir fırsatı karlı hale getirebilecek uygulamaların hayata geçirilmesidir (Antoncic ve Hisrich, 2001: 498).

İkinci boyut olarak risk alma, tüm girişimciliğin ortak bir özelliğidir. İç girişimciler de, diğer girişimciler kadar olmasa da, örgütsel sonuçların getireceği riski üstlenmek durumundadırlar. İç girişimciler yeni uygulamaların istenmeyen sonuçlara yol açması durumunda çeşitli zorluklarla karşılaşabilmektedirler. Risk konusunda iç girişimcilerin örgütsel sınırlamalarla karşılaşabilecekleri bir gerçektir. Bu bağlamda iç girişimcilerin orta seviyede risk alabilecekleri ifade edilmektedir (Korkmazyürek ve vd., 2008: 74).

İç girişimciliğin son boyutu fırsatlara odaklanmadır. Değişen çevre şartlarına hızlı cevap verebilmek ve daha da önemlisi değişimde lider olabilmek amacıyla işletmeler fırsatları iyi değerlendirip örgüt süreç ve yapılarını yenilemelidirler (Göçmen, 2007: 75). Pazarda ilk hareket eden firmalar fırsatların iyi değerlendirilmesi yoluyla sektörlerinde lider konuma gelmektedirler. Günümüzde yenilikler yapmada fırsatlara odaklanarak öncü olma, firmaların hem hayatta kalmalarını sağlamakta hem de yüksek başarı elde etmeleri yolunda önemli bir araç olarak görülmektedir (Knight, 1997: 214).

Faaliyet halinde olan örgütler içindeki girişimcilik anlamına gelen iç girişimcilik, örgütsel ve ekonomik gelişmede önemli bir unsur olarak değerlendirilmektedir. İç girişimcilik olgusunun temelinde, girişimcilik düşüncesinin örgütün içine doğru yayılması yatmaktadır. genel olarak, bir örgüt içindeki girişimcilik ve yenilik etkinliklerinin toplamını ortaya koyan iç girişimcilik, halihazırda çalışan bir örgüt içindeki bireylerin girişimci gibi davranmaya yönlendirilmesidir (Kızıloğlu ve İbrahimoglu, 2013: 106).

İç girişimcilik, büyük örgütlerin karşılaşabileceği atalet, durgunluk ve yenilik eksikliğini gidermek için bir çare olabilir. Örgütsel büyüklük beraberinde, bürokrasi, hiyerarşi ve karmaşık süreçleri de getirir. Büyüklüğün yaratmış olduğu politika ve

prosedürler altında yönetimler, minimum risk alarak, belirli kuralların ışığı altında sadece kendi fonksiyonel rollerini yerine getirmek durumunda kalırlar. İç girişimciliğin, bu örgütlere yeniden esneklik ve canlılık kazandırabileceği belirtilmektedir. Böylece, birçok büyük örgüt iç girişimcilikle birlikte rekabette başarıyı yakalayabilir (Gürel, 2006: 65). Bu şekilde, girişimci yöneticiler, kurumlarının finansal performanslarının ve öz kaynaklarının güçlenmesi ile büyümeyi sağlarken, çalışanlarına sunacakları girişim ortamı ile de onların iş tatminlerini ve motivasyonlarını artırmayı başarabileceklerdir. Bu açıdan bakıldığında, hem finansal hem de insan kaynakları performansına etkileriyle iç girişimcilik, örgütün uzun vadeli rekabet avantajına ve sürekliliğine de eşsiz bir katkı sağlamaktadır (Bulut ve vd., 2008: 1393).

1.3. Beş Faktör Kişilik Yapısının Girişimcilik Eğilimi ile İlişkisi ve Girişimcilik Potansiyeli Üzerine Etkisi

Bu çalışmada kişiliği ölçmek için BFK kuramına dayanarak hazırlanan anket formu kullanılmıştır. Bundan dolayı aşağıda girişimcilik eğilimi ile BFK arasındaki ilişkinin nasıl olabileceğine değinilmiştir.

Girişimci olmayı etkileyen üç önemli faktörden bahsedebiliriz. Bunlardan ilki; bireylerin cinsiyeti, eğitimi, yaşı, iş tecrübesi, girişimci bir aile çevresinden gelmesi, ailenin ilk çocuğu olması, medeni durumu, sosyoekonomik statüsü, ailenin eğitim/gelir durumu, kardeş sayısı ve rol model gibi birçok özelliği kapsayan demografik faktörlerdir (Kayış, 2010: 23). İkincisi; çocukluk, aile ortamının ve moral destek ağlarının varlığının (akrabalar, arkadaşlar) önemine dikkat çeken sosyal ortamın etkilerini inceleyen çalışmaların yer aldığı sosyal faktörler. Son olarak da; kişilik özelliklerimiz bizim kim olduğumuzu, hangi psikolojik ve sosyal pozisyonda bulunduğumuzu önemli ölçüde açıklamaya çalışan psikolojik faktörlerdir (Aytaç, 2006: 142).

Bir girişimcinin özellikleri yazında; başarı ihtiyacı, yenilikçilik, proaktiflik, risk alma, belirsizliğe tolerans, strese karşı dayanıklılık, sorumluluk, bağlılık, iç kontrol odaklılık, özerklik, fırsatları görme, kararlılık, yaratıcılık, liderlik olarak ortaya koyulmuştur. Bu değişkenler girişimcinin kişilik özelliklerini açıklamak amacıyla, genel anlamda yeterli

yordayıcılar olmayabilir. Bu kişilik özelliklerinden hepsi girişimcide olabilir veya bir kaç girişimcide olabilir. Kişilik yapısı ile girişimcilik eğilimleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi bu konuda katkı sağlayabilir. Ayrıca yapılan birçok araştırmada kişiliği genel anlamda en iyi açıklayabilen birçok ülkede gerçekleştirilen araştırmalar ile güvenilirliği ve geçerliliği kanıtlanmış olan beş büyük faktör kişilik yapısı, kişiliğin girişimcilik eğilimi ve potansiyeli üzerine etkisini açıklama da önemli katkılar sağlayabilir(Çetin ve Varoğlu, 2009: 58).

Farklı araştırmacılar bu beş büyük kişilik özelliklerini farklı isimler altında açıklamış olsalar da sıklıkla kullanılan bu beş büyük kişilik özellik nevroitiklik, dışa dönüklük, deneyime açıklık, uyumluluk ve sorumluluktur.

Nevrotiklik boyutu, bireyleri duygusal kararlılık ve kişisel uyum sürekliliği üzerinde bir parametrede değerlendirir. Duygusal sıkıntı yaşayan, kaygılı ve duyguları aşırı değişiklik gösteren bireylerin, nevroitiklik boyutunda daha yüksek puan almaları olasıdır. Nevrotik düzeyi yüksek bireyler düşük olan bireylere göre iş yaşamlarında strese ve kaygıya daha yatkındırlar (Burger, 2006: 253).

Bu bağlamda, girişimciler finansal ve kişisel yatırım yapan kişilerdir. Dolayısıyla firmada iş akdine bağlı çalışanlara sağlanan sigorta, bireysel emeklilik gibi finansal güvencelere sahip değildirlar. Bundan dolayı iş çevresi, iş yükü, iş aile çatışması ve yeni bir firma kurma ve firmanın devamlılığını sağlamanın finansal riski tipik bir iş yükünün ötesinde fiziksel ve psikolojik stres yaratabilmektedir (Chen ve diğerleri, 1998).

Bu bakımdan girişimci belirsizlik ve stres altında duygusal dengesini korumalı, yüksek derecede kendine güvenmeli ve fiziki ve psişik dayanıklılığa sahip olmalıdır. Bu kişilik özellikleri düşük seviyedeki nevroitikliği göstermektedir (Çetin ve Varoğlu, 2009: 59) Nevrotik seviyeleri düşük insanlar riski ve belirsizliği tolere etmede daha başarılı olabilecekleri için girişimcilik eğilimlerinin daha yüksek olması beklenebilir.

Araştırmacılar ikinci boyut olarak **dışa dönüklük boyutunu** tespit etmişlerdir. Bu boyutun bir ucunda aşırı dışa dönükler, diğer ucunda ise içe dönükler yer almaktadır (Burger, 2006: 254). Dışa dönük olan bireyler, sosyal, enerjik, iyimser, konuşkan, eğlenceli, sıcakkanlı girişken ve yaşamaktan zevk alan bireylerdir. Tahmin edilebileceği gibi insanlarla ilişkilerinde rahattırlar (Güney, 2013: 206). İçe dönük bireyler genellikle

bu özellikleri göstermez ama asosyal oldukları da söylenmez. Dışa dönük bireyler içe dönüklere göre sosyal ortamlarda daha fazla zaman geçirirler (Burger, 2006: 254).

Girişimciler; müşteriler, çalışanlar, ortaklar, tedarikçiler, hisse sahipleri gibi çok farklı paydaşlarla iletişime girmek zorundadırlar. Bazı durumlarda yatırım bankacılarına veya hisse sahiplerine iş fikirlerini kabul ettirebilmek için satış elemanı ya da müşteri rolüne girebilmektedirler. Bunun ötesinde girişimci ortakları, çalışanları ve müşterileri ile etkileşim halindedir. Sonuç olarak girişimcilik tipik bir çalışma hayatından daha fazla hem iç hem de dış çevreyle sosyal etkileşimi gerektirmektedir (Çetin ve Varoğlu, 2009: 59). Yukarıdaki dışa dönüklük boyutuna bakıldığında dışa dönüklük ve girişimcilik eğilimi arasında pozitif yönde bir ilişkinin var olması ve de kişiliğin dışa dönüklük boyutunun girişimciliğe pozitif yönde etki etmesi beklenebilir.

Deneyime açıklık boyutu, beş faktör kişilik yapısında araştırmacıların üzerinde ortak bir tanıma varamadığı boyuttur. Bazı araştırmacılar bu boyuta akıl ismini vermektedirler ama zeka ile aynı anlama gelmemektedir (Burger, 2006: 254). Gelişime açıklık boyutu, yeni fikirler ortaya koyabilen, meraklı, geniş bir hayal gücüne sahip, yaratıcı, esnek, çok yönlü düşünebilen, yeni fikirlere açık, zihinsel ve sanatsal merakı olan, bunu dışında farklı alanlara ilgi duyan, mental seviyesi yüksek kolay kavrayabilen, değişim odaklı bireyleri içine almaktadır (Burger,2006; Güney, 2013; Özkara, 2010). Bunun tam tersi gelişime açıklık boyutu düşük bireyler rutin ve geleneksel uğraşları tercih ederler.

Girişimci kişilik yenilikçilik ve yaratıcılıktan izler taşır. Girişimci, fırsatları kovalayarak yeni bir alanda üretim faktörlerini bir araya getiren, istihdam oluşturabilen bir kişidir. Bilindiği gibi işletmeler açık ve dinamik sistemlerdir. İşletmeler çevreyle devamlı olarak etkileşim içindedirler ve bu etkileşimin neticesinde değişime açık olmaları gerekmektedir. Bunlara ek olarak işletmeler varlıklarını sürdürmek için kar elde etmenin ötesinde değer oluşturmak zorundadırlar. Bundan dolayı girişimcinin fırsatları keşfetmesi, girişiminin varlığını sürdürmesi için gelişime ve değişime açık olması gerekmektedir.

Yeni bir girişim kuran kişi, alışılmadık sorunların çözümünde yaratıcılığını kullanmalı, iş fırsatlarını değerlendirmeli, stratejiler, iş metotları veya ürünlerde yenilikçi

yaklaşımları benimsemeli ve orijinal fikirler üretmeli, (Çetin ve Varoğlu, 2009: 61) sektörel değişimleri takip edebilmeli, değişik kültürlere kolay adapte olmalıdır. Bu açıklamalar doğrultusunda beş faktör kişiliğin gelişime açıklık boyutu girişimci özelliklerin (yenilikçilik, yaratıcılık, değişim odaklılık, proaktiflik) bir kısmını içinde barındırdığı görülmektedir. Gelişime açıklık seviyeleri yüksek bireylerin girişimcilik eğilimlerinin yüksek skorlar olması olasıdır. Gelişime açıklık boyutu ile girişimcilik potansiyeli arasında pozitif yönde yüksek bir ilişki olabilir. Kişiliğin açıklık boyutu girişimciliği pozitif yönde etkileyebilir.

Uyumluluk boyutunda yüksek skora sahip bireyler yardımsever, rekabetten çok iş birliğine önem veren, merhametli ve güvenilirdir. Uyumlu kişiler diğer insanlarla daha az çatışma yaşarlar ve diğer insanlar tarafından sıcakkanlı olarak tanımlanırlar. Bu kişilerin sosyal bağları çok kuvvetlidir (Güney, 2013: 206). Araştırmacılar uyumluluk ile kariyer tatmini arasında negatif bir ilişkiden söz etmektedir. Uyumlu kişiler diğer çalışanlarla takım çalışmasına, iş birliğine her ne kadar yatkın olsa da diğer çalışanları kendi çıkarları doğrultusunda yönetmede başarısız olabilirler. Uyumlu bireyler yumuşak kalplidir, güvenilirdir ama diğerlerini etkileyebilmekte, yönetmekte ve kendi çıkarı için sıkı pazarlık etmekte yetersiz kalabilirler (Seibert ve Kraimer, 2001: 6). Bundan dolayı bir girişim faaliyetinde bulunacak bir kişinin ayrı zamanda liderlik özellikleri taşıması gerekmektedir. Liderlik, bir grup insanı, belirli amaçlar etrafında toplayabilme ve bu amaçları gerçekleştirebilmek için onları harekete geçirme, etkileyebilme bilgisi ve yeteneğidir (Zel, 2011: 110). Liderliğin tanımından anlaşılacağı gibi girişimcilerin diğerlerini etkilemesi ve onları kendi lehinde manipüle etmesi önemlidir.

Yukarıdaki bilgilere ek olarak girişimciler finansal risk alan kişilerdir. Bu kişiler sınırlı kaynaklardan ötürü küçük bir hata payı ile ve daha az yasal korumalar ile faaliyetini yürütmekte ve bu faaliyetlerde küçük bir pazarlık hatası ciddi parasal sıkıntılara yol açabilmektedir (Çetin ve Varoğlu, 2009: 61). Ayrıca girişimciler fırsatları kovalayan kişiler ve fırsatları kendi çıkarları doğrultusunda kullanabilme yeteneğine sahiptir. Bu açıklamalar doğrultusunda şöyle bir çıkarım yapılabilir: Kişiliğin uyumluluk boyutu ile girişimcilik eğilimi arasında negatif bir ilişki vardır ve kişiliğin bu boyutu girişimciliği negatif yönde etkiler.

Beş faktör kişiliğin **sorumluluk boyutunun** Costa ve diğerleri (1991: 889) hem ilerletici hem de ketleyici yönleri olduğunu belirtmişlerdir ve önceleri bu faktörü yön olarak adlandırmayı uygun görmüşlerdir. Çünkü bu boyut hem hareketi hem de odaklanmayı içine almaktadır. Sorumluluk ilerletici yönü çoğunlukla başarı ihtiyacında ve kararlılık ve azimle çalışmada görülür. Bu faktörün ketleyici yönü ise, ahlaki titizlik ve tedbirlilik özelliklerinde açığa çıkmaktadır. Sorumluluk puanları yüksek bireyler düzenli, plan doğrultusunda hareket eden, kararlı, görevşinas, başarı odaklı, özdisiplinli, titizdirler (Burger, 2006; Somer, ve vd, 2002). Ayrıca sorumluluk boyutunu belirten özellikler, girişimcinin nitelik ve özelliklerinde de ortaya çıkabilmektedir. Yapılan araştırmalarda girişimcinin başarı isteğinin oldukça yüksek olduğu ve bu kimselerin emekli olmak istemedikleri, uzun süreli çalışmaktan rahatsız olmadıkları ve tekrarlara dayanan rutin işleri sevmedikleri ortaya çıkmıştır. Hedeflere odaklanmayı sağlayan başarı güdüsü girişimci için bir ihtiyaç olduğu yapılan araştırmalarda ortaya çıkmıştır. Buna ek olarak girişimciler diğer işletme sahiplerine göre daha detaylı plan yaparlar ve bir plan dahilinde çalışırlar (Taşkın, 2012: 28-29). Girişimciler diğer çalışanlar gibi kurulu bir organizasyonda belirlenmiş görev ve sorumlulukları yerine getirmenin aksine görev ve sorumluluklarını kendi belirler ve bunların yerine getirilmesinde özdisipline sahiptirler.

Yukarıdaki açıklamalar dahilinde girişimcilik potansiyeli yüksek bireyler yüksek sorumluluk seviyesine sahiptirler. Kişiliğin sorumluluk boyutu ile girişimcilik eğilimi arasında pozitif yönlü bir ilişki gözlemlenebilir. Sorumluluk girişimcilik eğilimini olumlu yönde etkileyebilir.

Sonuç olarak yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda girişimcilik eğilimleri ile beş faktör kişilik özellikleri arasında şu ilişkilerin olabileceği öngörülebilir. Varsayılabilir.

- Kişiliğin uyumluluk boyutu ile girişimcilik eğilimi arasında negatif bir ilişki ve kişiliğin bu boyutunun girişimciliği negatif yönde etkileyebileceği beklenir.
- Gelişime açıklık seviyeleri yüksek bireylerin girişimcilik eğilimlerinin yüksek skorlar olması olasıdır. Gelişime açıklık boyutu ile girişimcilik potansiyeli arasında pozitif yönde yüksek bir ilişki olabilir. Kişiliğin açıklık boyutu girişimciliği pozitif yönde etkileyebilir.

- Bakıldığında dışa dönüklük ve girişimcilik eğilimi arasında pozitif yönde bir ilişkinin var olması ve de kişiliğin dışa dönüklük boyutunun girişimciliğe pozitif yönde etki etmesi beklenebilir.
- Kişiliğin sorumluluk boyutu ile girişimcilik eğilimi arasında pozitif yönlü bir ilişki gözlemlenebilir. Sorumluluk girişimcilik eğilimini olumlu yönde etkileyebilir.
- Nevrotik seviyeleri düşük insanlar riski ve belirsizliği tolere etmede daha başarılı olabilecekleri için girişimcilik eğilimlerinin daha yüksek olması beklenebilir.

BÖLÜM 2: ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmanın bu bölümünde araştırmaya konu olan sağlık yönetimi öğrencileri ile ilgili bilgi edinilmesinde gerekli olan adımlara değinilmiştir. Bu bölümde araştırmanın, yöntemine ilişkin bilgiler, amacı ve önemi, evren ve örneklem, veri toplama aracı, ölçeğin geçerliliği ve güvenilirliği, araştırma kısıtları, araştırma modeli ve hipotezlerine yer verilmektedir. Bu çalışmadaki gerekli bilgiler nicel araştırma tekniklerinden yararlanılarak toplanılmıştır.

2.1. Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın amacı; üniversitelerin Sağlık Yönetimi Bölümü Lisans programlarında öğrenim gören öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini belirlemek, girişimcilik potansiyellerini ortaya koymak, beş faktörlü kişilik yapısının (dışa dönüklük-içe dönüklük, yumuşak başlılık-düşmanlık, özdenetim, duygusal denge-dengesizlik, gelişime açıklık) girişimcilik eğilimi üzerine etkilerini incelemektir. Bu çalışmada ayrıca sağlık yönetimi bölümü lisans öğrencilerinin sosyo-demografik özelliklerinin girişimcilik eğilimlerinde fark oluşturup oluşturmadığı da incelenmektedir.

Girişimcilik, son yıllarda Türkiye’de devletçilik politikasının bırakılmasıyla beraber devletin birçok sektörden çekilmesiyle daha da önem kazanmaya başlamıştır. Girişimcilik, ekonomik kalkınmanın, küresel rekabet ortamında var olmanın yanında varlığın sürdürülmesinin, gelir adaletsizliğinin bertaraf edilmesinin, istihdamın temelini oluşturmaktadır. Bu bakımdan yoğun iş rekabeti ortamında sağlık yönetimi öğrencilerinin girişimciliği bir iş fırsatı olarak görmeleri önemlidir. Bu çalışma sağlık yönetimi öğrencilerinin girişimcilik potansiyellerini açığa çıkarması bakımından önemlidir.

2.2. Evreni ve Örneklemi

Bilimsel araştırma sürecinde amaca uygun veriler kullanmak, bu veriler aracılığıyla bulgu ve sonuçlara ulaşmak, sonuçları araştırma kapsamında genelledebilmek ana hedeftir (Ural ve Kılıç, 2013: 31). Araştırma sorunsalına uygun metod belirlendikten sonra sorunsalın evreninin seçilmesi ve bu evrenden örneklemin belirlenmesi işlemleri takip eder. Araştırma evreni, araştırmanın çalışma alanını oluşturan, örneğini seçtiği ve

araştırma sonuçlarının genelleştirilebileceği büyük grubu ifade etmektedir(Altunışık ve diğerleri, 2010: 130). Bilimsel araştırmalarda sağlıklı sonuç elde edebilmek için elde edilen bilgilerin genellenmesi gerekir. Fakat evren içinde yer alan birimleri tek tek incelemek olanaksız olacağından örnekleme yoluna gidilmesine ihtiyaç vardır. Örneklem, belli kurallara göre belli bir evrenden seçilmiş araştırmanın kapsamında fiilen bulunan birim sayısıdır. Araştırmada inceleme örneklem üzerinde yapılır. Örneklem sayısını doğru belirlemek hem araştırmanın güvenilirliği hem de araştırmanın rahatlıkla gerçekleştirilmesi bakımından önemlidir (Karasar, 2009: 110; Ak, 2014: 68).

Bu çalışmada amaç, Türkiye’de toplam 51 üniversitede bulunan sağlık yönetimi bölümü lisans öğrencilerinin kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimine etkilerini ortaya koymaktır. Ancak zaman ve ekonomik kısıtlar sebebiyle 51 Üniversite kapsamında yer alan tüm öğrencilere ulaşılması mümkün olmadığından çalışmanın evrenini Sakarya, ,Gümüşhane. Medipol, Acıbadem üniversitelerinde okuyan 1240 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklem seçiminde olasılıklı örnekleme yöntemlerinden tabakalı rast gele örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Örneklem büyüklüğü aşağıdaki formülden yararlanılarak hesaplanmıştır (Karagöz, 2014: 152; Bal, 2001: 113–114; Güredin, 1987: 368–370).

N = Evren

n = Örneklem sayısı

p = Evren içinde ilgilendiğimiz özelliğin görülme sıklığı (0,50 alınmıştır)

q = Evren içinde ilgilendiğimiz özelliğin görülmemeye sıklığı (1-p)

Z = Güven düzeyine göre standart değer (normal dağılım tablolarından bulunur %95 için 1,96)

t = Göz yumulabilir yanılğı (0,05 alınmıştır)

$$n = \frac{N * p * q * Z^2}{[(N - 1) * t^2] + (p * q * Z^2)}$$

$$n = \frac{1240 * 0,5 * 0,5 * 1,96^2}{[(1240 - 1) * 0,05^2] + (0,5 * 0,5 * 1,96^2)}$$

$$n = \frac{1190,896}{4,0579} = 293,48 \cong 294$$

Formüle göre %95 güven aralığında evreni temsil edecek örneklem büyüklüğü 294 kişidir. Çalışma yapılan üniversitelerin Sağlık Yönetimi bölümlerinde okuyan öğrenci sayıları esas alınarak çalışmada tabaka ağırlıkları belirlenmek suretiyle her üniversitede yapılması gereken asgari anket sayıları belirlenmiştir.

Tablo 2’de çalışma yapılan üniversitelerin her birinde yapılması gereken anket sayıları ve yapılan anketlerin dağılımı görülmektedir. Tablo incelendiğinde de görüleceği gibi, her bölüm için gerekli minimum anket sayısını karşılamak koşuluyla toplam 402 öğrenciden kullanılabilir veri elde edilmiştir. Kullanılamaz durumda olan ya da eksik doldurulan 23 anket çalışmada kullanılmamıştır. Buna göre çalışmanın örneklemini 402 sağlık yönetimi bölümü öğrencisinden oluşmaktadır.

Tablo 2
Anket Sayısının Çalışma Yapılan Öğrencilere Göre Dağılımı

Üniversite	Toplam Öğrenci Sayısı	Toplam öğrenci sayısına oranı	Yapılması Gereken Asgari Anket Sayısı	Yapılan Anket Sayısı
Medipol	240	19,4	57	65
Acıbadem	71	5,7	17	30
Sakarya	129	10,4	31	53
Gümüşhane	800	64,5	190	254
Toplam	1240	100,0	295	402

2.3. Veri Toplama Yöntemi

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak nicel araştırma yöntemlerinden anket tekniği kullanılmıştır. Anket tekniği; kişi ve grupların bir konu veya kendileri hakkında önceden hazırlanmış bir formun sorularına yazılı cevap vermeleridir (Arslanoğlu, 2014: 14). Bu çalışmada anket tekniğinin tercih edilmesinin nedeni, verilerin daha hızlı bir şekilde ve daha ekonomik elde edilmesi, ayrıca bilgisayar destekli istatistik programlarının anket verilerinin analizinde diğer tekniklerden daha hızlı olmasıdır (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004: 51).

Bu çalışmada anket formu temelde 3 bölümden oluşmaktadır. Araştırmanın birinci bölümü anketi cevaplayan öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerinden ikinci bölümü kişilik özelliklerine dair sorulardan, üçüncü bölümü ise girişimcilik eğilimine yönelik bir soru formundan oluşmaktadır. Anketin ikinci ve üçüncü bölümlerinde likert ölçeğine göre ifadelere yer verilmiştir. Bu çalışmada Likert ölçeği kullanımının kolaylığından dolayı tercih edilmiştir. Araştırmaya katılanların kişilik özelliklerini ölçmek için BFKE kullanılmış ve bu ankete katılımcıların “1 = Kesinlikle Katılmıyorum”, “2 = Kısmen Katılmıyorum”, “3 = Kararsızım (Ne Katılıyorum, Ne de Katılmıyorum)”, “4 = Kısmen Katılıyorum”, “5 = Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde cevap vermeleri istenmiştir. Araştırmanın son bölümünü oluşturan girişimcilik eğilimi soruları hiçbir zamandan, nadiren, bazen, sık sık, çok sık şeklinde derecelendirilmiştir.

Araştırmanın ikinci bölümünde kişilik özelliklerini ölçmek için John, Donahue ve Kentle (1991) tarafından geliştirilen BFKE envanteri kullanılmıştır. BFKE, içerdiği 44 soru ve kişilik özelliklerini oluşturan dışa dönüklük, uyumluluk, deneyimlere açıklık, sorumluluk ve nevroitiklik boyutlarından oluşmaktadır. Dışa dönüklük boyutu 1, 6R, 11, 16, 21R, 26, 31R, 36; uyumluluk boyutu 2R, 7, 12R, 17, 22, 27R, 32, 37R, 42; sorumluluk boyutu 3, 8R, 13, 18R, 23R, 28, 33, 38, 43R; nevroitiklik boyutu 4, 9R, 14, 19, 24R, 29, 34R, 39 ve deneyime açıklık boyutu 5, 10, 15, 20, 25, 30, 35R, 40, 41R, 44 ifadelerinden oluşmaktadır. Çalışmada olumsuz olarak sorulan R kodlu ifadeler ters çevrilerek yeniden kodlanmıştır.

Çalışmanın son bölümünde Yılmaz ve Sümbül (2009) tarafından geliştirilen girişimcilik eğilimi anketi kullanılmıştır. Araştırmacılar anket formunun maddelerini hazırlamadan önce lisans düzeyinde 90 öğrenciye girişimcilik ile ilgili kompozisyon yazdırmıştır. Araştırmacılar, bu kompozisyonlardan elde ettiği fikir, duygu ve düşünceleri cümle haline getirmiş ve buna ek olarak literatür taraması yapmışlardır. Bu aşamalardan sonra 43 maddelik ön form hazırlanmıştır. Hazırlanan bu formun madde sayısı uzman görüşleri alınarak 36'ya düşürülmüştür. Geliştirilen anket formu katılımcılara uygulandıktan sonra elde edilen verilere Cronbach Alfa güvenilirlik analizleri ile faktör analizi (geçerlik analizi) yapılmıştır. Araştırmacıların yaptığı faktör analizi sonucunda tüm maddeler tek boyutta toplanmıştır. Ölçeğin bu tek faktörde açıklanan toplam varyansı %47,3 ve anket formunun Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı ise 0,90 olarak

bulunmuştur. Daha sonra araştırmacılar tarafından girişimcilik eğilimlerini ölçmek üzere aşağıdaki tablo geliştirilmiştir.

Tablo 3
Girişimcilik Eğilimi Puan Değerlendirilmesi

36-64	Cok Düşük Girişimci
65-92	Düşük Girişimci
93-123	Orta Düzeyde Girişimci
124-151	Yüksek Girişimci
152-180	Cok Yüksek Girişimci

2.4. Araştırma Kısıtları

Bu araştırmaya özgü bazı kısıtların var olduğunu söylemek mümkündür. Öncelikle bu araştırma Türkiye’de sağlık yönetimi lisans bölümünde okuyan öğrencileri kapsamaktadır. Araştırmanın veri toplama sürecinde 7 üniversiteye başvurulmuştur. Ancak zaman, ekonomik kısıtlar ve de başvuru alan 7 üniversiteden 3’ünden izin alınamaması nedeniyle bu araştırma Acıbadem, Medipol, Gümüşhane ve Sakarya üniversitelerinde gerçekleştirilmiştir.

Çalışmada veri toplama aracı olarak anket tekniği kullanılmıştır. Anket tekniğinin veri toplamada kullanım kolaylığına karşın; katılımcılar tarafından verilen cevapların gerçeği yansıttığı konusu tartışmalıdır. Bu bakımdan cevapların gerçeği yansıttığı varsayılmıştır.

2.5. Araştırmaya Ait Ölçeklerin Tanımlayıcı İstatistikleri

Bu bölümde verilerin genel şeklini görebilmek için tanımlayıcı istatistikler incelenmiştir. Standart sapma, ortalama değerlerinin belirlendiği tanımlayıcı istatistikler, elde edilen verilerin yapısının görülmesine ve dolayısıyla verilerin daha yakından tanınmasına olanak sağlar.

Tablo 4’te araştırmaya katılanların BFK’ nın 5 boyutunu ve girişimcilik eğilimini ölçen forma vermiş oldukları cevapların ortalama ve standart sapmaları gösterilmiştir. Bu cevaplar doğrultusunda BFK’ nın boyutlarında katılımın ortalama değerleri ve standart sapmaları sırasıyla dışa dönüklük boyutunda toplamda 8 ifadeye 3,46 ve 0,660, sorumluluk boyutunda 9 ifadeye 3,53 ve 0,727, yumuşak başlılık boyutunda 9 ifadeye

3,68 ve 0,604, deneyime açıklık boyutunda 10 ifadeye 3,82 ve 0,541 olarak bulunmuştur. BFK' nın nevroitiklik boyutu öğrencilerin en az katıldıkları boyut olarak görülmektedir. Bu boyutun ortalama değeri 2,80 standart sapması ise 0,630'dur. Katılımcıların girişimcilik eğilimini incelendiğinde, toplamda tek boyutta 36 ifade yer almaktadır. Bu ifadeye katılımın ortalama değeri 3,63 standart sapması 0,630 olarak bulunmuştur.

Tablo 4

Kullanılan Ölçeklerin İfade Sayısı, Aritmetik Ortalaması ve Standart Sapması

	İfade Sayısı	Ortalama	S. Sapma
Dışadönüklük	8	3,46	0,660
Sorumluluk	9	3,53	0,727
Yumuşak başlılık	9	3,68	0,604
Deneyime açıklık	10	3,82	0,541
Nevrotiklik	8	2,80	0,698
Girişimcilik	36	3,63	0,630

2.6. Araştırmaya Ait Ölçeklerin Geçerlilik ve Güvenirlilik Analizleri

Bu bölümde, verilerin geçerlilik ve güvenilirlik durumları hakkında bilgi verilmiştir. Veri toplama yöntemi bölümünde de belirtildiği gibi kişilik özelliklerini ölçmek için John, Donahue ve kentle (1991) tarafından geliştirilen ve Sümer ve arkadaşları (2005) tarafından geçerlilik ve güvenilirliği yapılan BFKE kullanılmıştır. Sümer ve arkadaşları yaptıkları çalışmada doğrulayıcı faktör analizi kullanmış olup; uyum iyiliklerinden GFI=0,98, AGFI 0,95, RMSEA 0,06 bulunmuştur. Ayrıca BFKE alt boyutlarının cronbach Alpha katsayıları 0,64-0,77 arasında değişim göstermiştir. Aydoğmuş (2011) tarafından yapılan geçerlilik ve güvenilirlik analizlerinde de ölçek beş faktör altında toplanmış olup; cronbach alpha katsayıları Dışa Dönüklük 0,81, Sorumluluk 0,76, Duygusal Dengesizlik 0,77, Deneyimlere Açıklık 0,83, Uyumluluk 0,71 ve ölçeğin genelinde 0,78 bulunmuştur. Alkan (2007) tarafından yapılan çalışmada da geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmış olup; ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0,87 olarak bulunmuş ve faktör çözümlemesi orijinal ölçeğin faktör yapısına tamamen uygun 5 faktör (alt ölçek) ortaya koymuştur. Alt ölçek iç tutarlılık katsayıları dışadönüklük, 0,89;

uyumluluk, 0,67; sorumluluk, 0,79; duygusal dengesizlik, 0,79 ve deneyime açıklık, 0,79 olarak bulunmuştur (Aktaran Gümüş; 2009).

Araştırmanın ikinci bölümünde kullanılan girişimcilik anket formunun araştırmacıların yaptığı faktör analizi sonucunda tüm maddelerinin tek boyutta toplandığı görülmüştür. Ölçeğin bu tek faktörde açıklanan toplam varyansı %47,3 ve anket formunun Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı ise 0,90 olarak bulunmuştur.

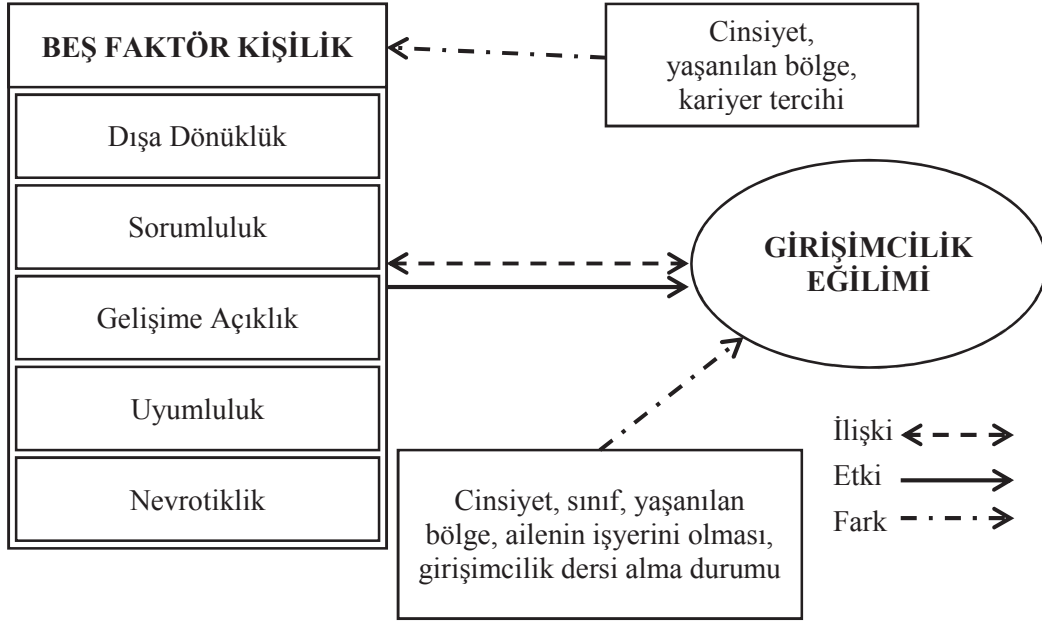
Bu çalışmada daha önce ölçeğin geçerlilik analizi yapılmış olduğundan bu çalışmada yeniden geçerlilik analizi yapılmamış olup; ölçeğin genelinin ve alt boyutlarının güvenilirlik analizi sonuçları Tablo 5’de görülmektedir. Tablo incelendiğinde de görüldüğü gibi çalışmadan elde edilen güvenilirlik sonuçları daha önce yapılan çalışmalara benzer düzeylerde bulunmuştur.

Tablo 5
Kullanılan Ölçeğe Ait Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Boyutlar	Cronbach Alpha
Dışa dönüklük	0,769
Sorumluluk	0,807
Yumuşak başlılık	0,794
Deneyime açıklık	0,769
Nevrotiklik	0,797
Girişimcilik	0,942

2.7. Araştırmanın Modeli ve Hipotezleri

Bu çalışmanın amacını, sağlık yönetimi bölümü lisans öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri, kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimine etkisi, kişilik ile girişimcilik arasındaki ilişkinin incelenmesi oluşturmaktadır. Ayrıca çalışmaya katılanların sosyo-demografik özelliklerinin girişimcilik eğilimleri ve kişilik özellikleri üzerine fark oluşturup oluşturmadığı da belirlenmeye çalışılmıştır. Bu çalışma kapsamında 2 ana hipotez geliştirilmiştir.

Şekil 1 :Araştırma Modeli

Kişilik genel anlamda bireyin kendisinden kaynaklanan tutarlı davranış kalıpları ve kişilik içi süreçler olarak (Burger, 2006: 23) tanımlamakta ve bireyleri, kariyer tercihlerinde ve iş yaşamlarında oldukça fazla etkilemektedir. Bununla beraber bireyin kariyer tercihleri arasında kendi işini kurma, bağımsız çalışma niyeti yani girişimcilik eğilimi öncü olarak görülebilmektedir. Ayrıca girişimcilik günümüz bilgi toplumunda üniversite öğrencileri için ideal işi seçmede önemli bir rol üstlenmektedir. Bu bakımdan girişimcinin sahip olduğu kişilik özelliklerini belirlemek önemlidir. Girişimcilik üzerine yapılan araştırmalarda girişimcilerin kişilik özelliklerinin başarı ihtiyacı, yenilikçilik, proaktiflik, risk alma, belirsizliğe tolerans, strese karşı dayanıklılık, sorumluluk, bağlılık, iç kontrol odaklılık, özerklik, fırsatları görme, kararlılık, yaratıcılık, liderlik olduğu ortaya koyulmuştur. Fakat bu özellikler genel anlamda kişiliği açıklamada yetersiz görülmektedir. Bozkurt ve Alparslan'ın (2013) 58 girişimci ile yaptığı yarı yapılandırılmış bir çalışmada, araştırmaya katılan girişimcilerin girişimci özelliklerini özgüven, risk üstlenme, fırsatları görebilme, dürüstlük, yenilikçi düşünme ve sosyal olma olarak sınıflandırmaktadır. Bozkurt'un (2007) üniversite öğrencilerinin kişilik özellikleriyle girişimcilik eğilimleri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada, katılımcıların başarıma ihtiyacı duymasına rağmen risk alma, belirsizlik, yenilikçilik, kendine güven ve kontrol merkezinde kararsız kaldıkları görülmüştür. Çetinoğlu ve

Büber'in (2012) OSTİM Organize Sanayi Bölgesinde faaliyet gösteren firmalardaki girişimci profilini ortaya koymak için yaptığı başka bir çalışmada ise katılımcıların genel olarak karışık kişilik özellikleri taşıdığı, iç kontrol ve liderlik özelliklerinin yüksek, bağımsız olma ve kendine güven özelliklerinin diğerlerine nispeten düşük olduğu sonucuna varılmıştır. Başol ve arkadaşlarının(2011) 250 üniversite öğrencisi üzerine yaptığı çalışmada kişilik özelliklerinin girişimci öz yeterlilik ile dışa dönüklük boyutunun yeni ürün ve pazar fırsatları geliştirmek, yenilikçi bir çevre oluşturmak, yatırımcılarla ilişkileri başlatmak, temel amacı tanımlamak, beklenmedik zorluklarla baş etmek boyutları arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkiden bahsedilmektedir. Aynı çalışmada kişiliğin nörotisizm boyutu ile yenilikçi bir çevre oluşturmak ve yatırımcılarla ilişkileri başlatmak" boyutları ile negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ören ve Biçkes (2011) araştırmalarında başarıya ihtiyacı ile girişimcilik potansiyeli ve risk alma eğilimi ile girişimcilik potansiyeli arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye ulaşmıştır.

Bu çalışmada kişilik özelliklerinin genel yordayıcısı olarak BFK tercih edilmiştir. Bu kapsamda aşağıdaki hipotezler oluşturulmuştur.

H1a: Kişilik özelliklerinden Dışa Dönüklük boyutu ile girişimcilik eğilimi arasında ilişki vardır.

H1b: Kişilik özelliklerinden Sorumluluk boyutu ile girişimcilik eğilimi arasında ilişki vardır.

H1c: Kişilik özelliklerinden Gelişime Açıklık boyutu ile girişimcilik eğilimi arasında ilişki vardır.

H1d: Kişilik özelliklerinden Yumuşak Başlılık boyutu ile girişimcilik eğilimi arasında ilişki vardır.

H1e: Kişilik özelliklerinden Duygusal Tutarsızlık boyutu ile girişimcilik eğilimi arasında ilişki vardır.

Girişimci olmayı etkileyen diğer bir faktör ise bireylerin cinsiyeti, yaşı, girişimci bir aile çevresinden gelmesi, ailenin ilk çocuğu olması, sosyoekonomik statüsü, kardeş sayısı, yaşadığı bölge ve girişimcilik eğitimi alıp almadığı gibi birçok özelliği kapsayan

faktörlerdir (İpçioğlu ve Taşer, 2009; İrmış ve Barutçu, 2012; Korkmaz, 2012; Balaban ve Özdemir, 2008; Akkaya ve diğerleri, 2014; İbicioğlu ve diğerleri, 2010).

İpçioğlu ve Taşer'in (2009) işletme bölümlerinde verilen eğitimin girişimci aday öğrenciler üzerindeki etkileri üzerine yaptıkları araştırmada bu eğitimin girişimcilik hislerinin oluşmasında ve gelişmesinde etken olduğu vurgulanmaktadır. Bu araştırmanın sonucuna göre girişimci hislerinin lisans eğitimi başında ve sonunda girişimci aday öğrenciler üzerindeki durumları karşılaştırılmış, buna bağlı olarak işletmecilik eğitimini tamamlamak üzere olan 4. sınıf öğrencilerinin daha fazla risk alabilme yetisi, belirsizliğe karşı daha toleranslı ve kendine güvenlerinin daha fazla olduğu ortaya koyulmuştur. Buna karşın Uluyol (2013)'un Meslek Yüksekokulu öğrencilerine yönelik yaptığı çalışmada ele aldıkları finansal yönetim ve girişimcilik derslerinin öğrencilerin girişimcilik eğilimleri üzerinde bir etkisi olmadığı sonucuna varmıştır.

İrmış ve Barutçu (2012)'nin üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada aile faktörünü incelemiş ve öğrencinin girişimcilik eğilimini babanın daha önceden kendi işini kurmasıyla ilişkili olduğunu belirtmiştir. Aynı çalışmada, öğrencilerin cinsiyetleri ile girişimcilik eğilimleri arasında anlamlı bir fark bulunmuş, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre kendini daha girişimci bir kişi olarak gördükleri ve gelecekte kendi işlerini kurmayı istediklerini tespit etmiştir.

Korkmaz (2012)'in çalışmasında üniversitesi işletme bölümü öğrencilerinin girişimcilik eğilimini belirleyen psikolojik, demografik ve aile faktörlerini araştırmış, yaş, aile faktörü ve bulunduğu sınıf ile girişimcilik eğilimi arasında ilişki tespit etmiştir. Yapılan bu araştırmada katılımcıların yaşadıkları yer ile girişimcilik eğilimi arasında fark bulunmamıştır. Yine Yılmaz ve Sümbül (2009)'ün Selçuk Üniversitesinin farklı bölümlerinde okuyan 474 öğrenci üzerinde yapmış oldukları araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel analizleri sonucunda cinsiyete göre girişimcilik eğilimlerinde herhangi bir fark görülmemektedir.

Balaban ve Özdemir (2008)'in ise girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimini pozitif yönde etkilediğini; ancak eğitimin girişimcilik eğiliminin ortaya çıkmasında tek etken olmadığı sonucuna varmıştır. Aynı çalışmada girişimcilik eğitiminin bireyin potansiyelini keşfetmesini hızlandırdığını ve yeteneklerini geliştirip başarı şansını

artırmasında yardımcı olacağı ifade edilmektedir. Bizim yukarıdaki konulara dair hipotezlerimiz aşağıdaki gibidir.

H2a: Öğrencilerin sosyo-demografik (cinsiyet, ailede işletme sahibi olması, kariyer tercihi, girişimcilik eğitimi, eğitim düzeyi, yaşadığı bölge) özelliklerine göre girişimcilik eğilimleri farklılık göstermektedir.

H2b: Öğrencilerin sosyo-demografik (cinsiyet, kariyer tercihi, yaşadığı bölge) özelliklerine göre kişilik özellikleri farklılık göstermektedir.

BÖLÜM 3: BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma kapsamında kullanılan değişkenlere ait tanımlayıcı istatistikler ve araştırma kapsamında elde edilen verilerin analizlerine yer verilmektedir. Verilerin analizinde çoklu regresyon, pearson korelasyon katsayısı, t-testi ve tek yönlü anova uygulanmıştır.

3.1. Sosyo- Demografik Özellikler

Bu bölümde araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerine, girişimcilik eğitimi alıp almadıklarına, kariyer tercihlerine ve son olarak da aile bireylerinden herhangi birinin işyeri sahibi olup olmama durumuna yer verilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin 118'i (%29,4) erkek 284'ü (%70,6) ise kadındır. Bu durumda sağlık çalışanlarının çoğunluğunu kadınlar oluşturduğu gibi sağlık yönetimi bölümünün de genellikle kadın öğrenciler tarafından tercih edildiğini söylemek mümkündür. Araştırmaya katılan sınıf dağılımına bakıldığında, 182 (%45,3) öğrenci 1. sınıf 117 (%29,1) öğrenci 2. sınıf, 52 (%12,9) öğrenci 3. sınıf ve 51 (%12,7) öğrenci ise 4.sınıftır. Araştırmaya katılanların çoğunluğu 1. ve 2. sınıf öğrencilerden oluşmaktadır. 4. sınıflar staj yaptıklarından dolayı okullarında bulunamamıştır.

Katılımcıların ailelerinin yaşadığı bölge dağılımı incelendiğinde, 146 (%36,3) öğrenci Marmara bölgesinde, 60 (%14,9) öğrenci Karadeniz bölgesinde, 30 (%7,5) öğrenci Ege bölgesinde, 51 (%12,7) öğrenci Akdeniz bölgesinde, 44 (%10,9) öğrenci İç Anadolu bölgesinde, 41 (%10,2) öğrenci Doğu Anadolu bölgesinde, 30 (%7,5) öğrenci ise Güneydoğu Anadolu bölgesinde ikamet etmektedir. Yaşadıkları bölgeler karşılaştırılmasında katılımcılar büyük oranda Marmara Bölgesinde yaşadığı görülmektedir. Bunun nedeni Türkiye nüfusunun Marmara Bölgesinde toplanması olabilir.

Katılımcıların girişimcilik dersi alma durumuna ilişkin sorunun frekans dağılımında, 92 (%22,9) öğrencinin girişimcilik eğitimi aldığı görülürken 310 (%77,1) öğrencinin girişimcilik eğitimi almadıkları görülmektedir. Araştırmaya katılanların mezun olduktan sonraki kariyer tercihlerine göre öğrencilerin 74'ü(%18,4) kendi işini kurup bağımsız çalışmak istediğini, 184'ü (45,8) kamu sektörünü tercih edeceklerini, 144'ü (%35,8) ise

özel sektörde işe başlama niyetinde olduklarını belirtmişlerdir. Yukarıdaki veriler dikkate alındığında öğrenciler büyük oranda kamu sektörünü tercih edecekleri görülmektedir. Bunun nedeni işten çıkarılma korkusunu yaşamamak veya gelirin garanti altına alınmak istenmesi olabilir. Kendi işinde çalışmak isteyenlerin sayısının azlığı dikkat edilmesi gereken bir diğer husus olarak göze çarpmaktadır. Katılımcılar risk, belirsizlik ya da işletme bilgisi eksikliğinden dolayı bilmedikleri bir dünyaya girmeyi tercih etmek istemeyebilirler. 140 (%34,8) öğrencinin ailesi bir işyeri sahibiyken 262 (%65,2) öğrencinin ailesinin her hangi bir işyeri olmadığı aşağıdaki Tablo 5’te görülmektedir.

Tablo 6
Katılımcılara Ait Demografik Değişkenlere İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı
(n=402)

		Sayı	Yüzde
Cinsiyet	Erkek	118	29,4
	Kadın	284	70,6
Sınıf	1	182	45,3
	2	117	29,1
	3	52	12,9
	4	51	12,7
Bölge	Marmara	146	36,3
	Karadeniz	60	14,9
	Ege	30	7,5
	Akdeniz	51	12,7
	İç Anadolu	44	10,9
	Doğu Anadolu	41	10,2
	Güneydoğu Anadolu	30	7,5
Girişimcilik dersi aldınız mı?	Evet	92	22,9
	Hayır	310	77,1
Kariyer Tercihi	Kendi İş	74	18,4
	Kamu	184	45,8
	Özel	144	35,8
Ailenizde bir iş yeri sahibi var mı?	Evet	140	34,8
	Hayır	262	65,2

3.2.Araştırma Değişkenlerine İlişkin Korelasyon Analizi Sonuçları

Araştırma kapsamında kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişki pearson korelasyon katsayısı ile hesaplanmıştır. Korelasyon analizi, iki değişken arasındaki doğrusal ilişkinin var olup olmadığını varsa bu ilişkinin derecesini korelasyon katsayısı ile gösteren bir analiz yöntemidir (Sungur, 2014: 115). Korelasyon katsayısı r ile

gösterilir ve -1 ile +1 arasından değer alır. Katsayının işaretinin artı olması iki değişken arasında pozitif yönlü bir ilişkiyi gösterirken katsayının işaretinin eksi olması iki değişken arasında negatif yönlü bir ilişkinin var olduğunu gösterir. Yani x değişkeni artarken y değişkeninin de artacağını ya da x değişkeni artarken y değerinin azalacağını ifade eder (Altunışık ve diğerleri, 2010: 226).

Araştırmada yer alan değişkenlerin birbirleriyle olan ilişkisini gösteren Tablo 7'ye bakıldığında BFK'nın dışadönüklük boyutu ile öğrencilerin girişimcilik eğilimi arasında 0,397 ile pozitif yönlü bir ilişkinin var olduğu görülmektedir (r: 0,397, $p<0,01$). Yani öğrencilerin dışadönüklük puanları arttıkça girişimcilik eğilimlerinde bir artış olabilmektedir.

Aşağıda BFK'nın sorumluluk boyutuna bakıldığında girişimcilik eğilimi arasında 0,375 düzeyinde pozitif yönlü bir ilişki vardır (r: 0,375, $p<0,01$). BFK'nın sorumluluk boyutunun ketleyici ve ilerletici olmak üzere iki yönünün olduğu literatürde bahsedilmiştir. Öğrencilerin sorumluluk puanları ile girişimcilik potansiyelleri arasında pozitif kuvvetli bir ilişkinin olması beklenebilir. Fakat sorumluluk boyutunun ketleyici yönü bu ilişkiyi düşürebilir.

BFK'nın yumuşak başlılık boyutu ile girişimcilik eğilimi arasında 0,191 düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı fakat çok zayıf pozitif bir ilişki bulunmuştur (r: 0,191, $p<0,01$). Bireyler kişiler arası ilişkilerinde ne kadar uyumlu, ılımlı, yumuşak olsalar bile bu girişimcilik eğilimlerini çok fazla etkilemeyebilir.

Buna ek olarak, BFK'nın deneyime açıklık boyutu ile girişimcilik eğilimi arasında 0,443 ile istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönlü bir ilişki bulunduğundan söz edilebilir (r: 0,443, $p<0,01$). Bu çalışmada girişimcilik ile kişilik arasında en yüksek korelasyon katsayısına sahip boyutlardır. Deneyime açıklık puanları yüksek bireyler yeni şeylerin peşindedir. Bundan dolayı girişimcilik eğilimleri yüksek olmaları beklenebilir.

Son olarak, BFK'nın nevrotiklik boyutu ile girişimcilik eğilimi arasında istatistiksel açıdan -0,310 düzeyinde negatif yönde bir ilişki söz konusudur (r:-0,310, $p<0,01$). Duygusal tutarsızlık skorları yüksek bireylerin özelliklerinden yukarıda bahsetmiştik. Bu bireyler karamsardır ve ruh halleri çok sık değişir. Girişimcinin içinde bulunduğu

koşullar (riski tolere edebilmek, stresle başa çıkmak gibi) ruhsal bir sağlamlık gerektirir. Tüm bu nedenlerden dolayı aralarındaki ilişkinin negatif beklenmesi olasıdır.

Tablo 7
Araştırma Değişkenlerine Ait Korelasyon Analiz Sonuçları

BOYUTLAR	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Dışa dönüklük (1)	1				
Sorumluluk (2)	,170**	1			
Yumuşak başlılık (3)	,244**	,365**	1		
Deneyime açıklık (4)	,315**	,493**	,433**	1	
Nevrotiklik(5)	-,250**	-,320**	-,213**	-,189**	1
Girişimcilik (6)	,397**	,375**	,191**	,443**	-,310**

* p<0,05 düzeyinde anlamlı korelasyon; ** p<0,01 düzeyinde anlamlı korelasyon

3.3. Araştırmaya İlişkin Regresyon Modelleri

Çalışmada BFK özellikleri ile girişimcilik eğilimi arasında ilişki olduğu belirlendikten sonra; BFK'nın girişimcilik eğilimi üzerinde etkisini yordamak amacıyla bir regresyon modeli geliştirilmiştir. Modelde girişimcilik ölçeğinin ortalama değeri bağımlı; BFK ölçeğinin boyutları ise bağımsız değişken olarak kullanılmıştır (Tablo 8).

Tablo 8'de görüldüğü gibi, çalışmada geliştirilen model istatistiksel açıdan anlamlıdır (F=38,211; p=0,000). BFK'nın alt boyutlarından yumuşak başlılığın girişimcilik eğilimi üzerinde istatistiksel açıdan anlamlı bir etkisi bulunmamasına (P>0,05) karşılık; dışa dönüklük, sorumluluk, deneyime açıklık ve nevroitiklik boyutlarının girişimcilik eğilimi üzerinde anlamlı yordayıcı etkisi bulunmaktadır.

Modelin ilişki katsayısı 0,570 olup, BFK'nın alt boyutlarından dışa dönüklük, sorumluluk, deneyime açıklık ve nevroitiklik boyutlarının girişimcilik eğilimini açıklayıcı etkisi %32,5 (R²=0,325). Modelin β katsayısı dışa dönüklük için 0,261, sorumluluk için 0,174, deneyime açıklık için 0,286 ve nevroitiklik boyutu için -0,154 bulunmuş olup; β katsayıları incelendiğinde de görüleceği gibi, nevroitik boyutu eksi, diğer boyutlar ise pozitif yönlüdür. Buna göre, nevroitiklik boyutunun girişimcilik eğilimi üzerindeki yordayıcı etkisi olumsuz olmasına karşılık; dışa dönüklük, sorumluluk ve deneyime açıklık boyutlarının girişimcilik eğilimi üzerindeki yordayıcı etkisi olumlu yöndedir.

Tablo 8
Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisine Yönelik Regresyon Modeli

	Standardize edilmemiş Değerler		Standartlaştırılmış Değerler	t	p
	B	S.H.	Beta		
(Sabit)	1,705	0,287		5,940	0,000
Dışadönüklük	0,249	0,043	0,261	5,836	0,000
Sorumluluk	0,151	0,043	0,174	3,479	0,001
Yumuşak başlılık	-0,096	0,049	-0,092	-1,955	0,051
Deneyime açıklık	0,334	0,060	0,286	5,579	0,000
Nevrotiklik	-0,139	0,040	-0,154	-3,448	0,001
R=0,570 R ² =0,325 F=38,211 P=0,000					

Bağımlı değişken: Girişimcilik eğilimi

3.4. Sosyo- Demografik Değişkenlere Göre Fark Analizleri

Araştırmanın bu bölümünde katılımcıların sosyo-demografik değişkenlere göre farklılıklarını incelemek için bağımsız örneklerde t testi ve tek yönlü varyans analizi bulgularına yer verilmiştir.

Analiz sonuçlarına göre oluşturulan Tablo 9’da BFK’nın dışadönüklük boyutunda 118 erkek katılımcının ortalaması 3,31 ve 284 kadın katılımcının ortalaması 3,52’dir. Yani kadınların dışadönüklük skorlarının daha yüksek olduğu gözükmemektedir. p (0,005) değeri sonucu iki grup arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. Bu durumda kadınlar daha dışadönük kişilik özellikleri sergiledikleri yorumu yapılabilir (p>0,005).

BFK’nın sorumluluk boyutuna bakıldığında 118 erkek katılımcının ortalaması 3,42 ve 284 kadın katılımcının ortalaması 3,57’dir. Ortalamalar birbirine oldukça yakın olduğu gözlenmektedir. Fakat p (0,043) değeri sonucuna göre iki grup arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark vardır (p>0,005). Tablo 9 incelendiğinde BFK’nın yumuşakbaşlılık, deneyime açıklık ve nevrotiklik boyutlarında anlamlı farklılıklar bulunmuştur (p>0,005). Kadınların erkeklere göre daha uyumlu, deneyime daha açık olduğu kanısına varılabilir. Fakat erkeklerin duygusal tutarsızlık boyutu kadınlara nazaran daha düşük puan almıştır. Bu durumda erkeklerin daha dengeli bir ruh yapısına sahip olduğu yorumu yapılabilir. İki grubun girişimcilik eğilimleri incelendiğinde, 118

erkek katılımcının ortalaması 3,57 ve 284 kadın katılımcının ortalaması 3,65'dir. İki grubun girişimcilik eğilimlerinde her hangi bir fark bulunamamıştır.

Tablo 9
Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılıkların Analizi (n=402)

	Cinsiyet	N	Ort	S.S	t	p
Dışa Dönüklük	Erkek	118	3,31	0,698	-2,036	0,005
	Kadın	284	3,52	0,634		
Sorumluluk	Erkek	118	3,42	0,690	-2,036	0,043
	Kadın	284	3,57	0,738		
Yumuşak Başlılık	Erkek	118	3,50	0,619	-3,942	0,00
	Kadın	284	3,76	0,581		
Deneyime Açıklık	Erkek	118	3,66	0,580	-3,686	0,00
	Kadın	284	3,89	0,510		
Girişimcilik	Erkek	118	3,57	0,698	-1,157	0,219
	Kadın	284	3,65	0,600		
Nevrotiklik	Erkek	118	2,69	0,683	-2,091	0,038
	Kadın	284	2,85	0,700		

Tablo 10'a göre 139 katılımcının ailesinin iş yeri varken 262 katılımcının ailesinin her hangi bir iş yeri bulunmamaktadır. Katılımcıların girişimcilik eğilim puanına bakıldığında ailesinin bir işletmesi olanların ortalaması 3,70 ve ailesinin bir işletmesi olmayanların ise 3,60'tır. % 95 güven aralığında p (0,138) değerine göre grupların arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu durumda bir bireyin ailesinin işletmeci olması o bireyin girişimcilik eğilimini etkilemediği söylenebilir.

Tablo 10

Ailede Bir İşyeri Sahibi Olma Durumuna Göre Farklılık Analizi (n=402)

		N	Ort	S.S	t	p
Girişimcilik	Evet	139	3,70	0,638	1,482	0,138
	Hayır	262	3,60	0,605		

Katılımcıların kariyer tercihine göre farklılıklarının olup olmadığına ilişkin bulgular tek yönlü varyans analizi yapılarak elde edilmiştir. Tek yönlü varyansın temel varsayımı olan varyansların homojenliği testinin sonucunda varyansların homojen olduğu söylenebilir ($p= 0,05$). Tablo 11'e göre BFK'nın dışadönüklük, sorumluluk, yumuşakbaşlılık, deneyime açıklık boyutları ile kariyer tercihleri arasında anlamlı bir fark olmadığından bahsetmek mümkündür ($p= 0,05$). Yine benzer şekilde katılımcıların girişimcilik eğilimi ve kariyer tercihleri arasında da anlamlı bir fark görülmemiştir ($p= 0,05$). Sadece katılımcıların kariyer tercihleri ile BFK'nın nevrotiklik boyutu arasında anlamlı fark tespit edilmiş olup ($p= 0,05$), farkın hangi gruplar arasından kaynaklandığına bakmak için yapmış olduğumuz pos hoc testi sonucuna göre, kamuyu tercih edenler ile özel sektörü tercih edenler arasında olduğu görülmektedir. BFK'nın nevrotiklik boyutunda kamu sektöründe çalışmayı tercih edenlerin ortalaması 2,89 ve özel sektörde çalışmayı tercih edenlerin ortalaması 2,68' dir. Kamu sektörünü tercih edenlerin daha yüksek nevrotiklik puanına sahip olmaları manidardır.

Tablo 11
Kariyer Tercihlerine Göre Farklılık Analizi (n=402)

		N	Ort	S.S	F	p	Post Hoc
Dışadönüklük	Kendi	74	3,36	0,661	3,087	0,047	
	Kamu	184	3,41	0,634			
	Özel	144	3,56	0,681			
Sorumluluk	Kendi	74	3,50	0,695	1,786	0,169	
	Kamu	184	3,47	0,724			
	Özel	144	3,62	0,742			
Yumuşak başlılık	Kendi	74	3,60	0,602	0,847	0,429	
	Kamu	184	3,71	0,611			
	Özel	144	3,69	0,595			
Deneyime açıklık	Kendi	74	3,86	0,572	1,5	0,224	
	Kamu	184	3,77	0,539			
	Özel	144	3,87	0,524			
Nevrotiklik	Kendi	74	2,80	0,702	3,629	0,027	2-3 p = 0,20
	Kamu	184	2,89	0,682			
	Özel	144	2,68	0,703			
Girişimcilik	Kendi	74	3,74	0,619	1,916	0,149	
	Kamu	184	3,57	0,641			
	Özel	144	3,65	0,619			

Girişimcilik eğitimi alma durumlarına göre katılımcıların girişimcilik eğilimleri arasında fark olup olmadığı Tablo 12’de görülmektedir. Girişimcilik eğitimi alan 92 katılımcının girişimcilik eğilimleri ortalaması 3,76 iken girişimcilik eğitimi almayan 310 katılımcının girişimcilik eğilimi ortalamaları ise 3,59’dur. P değeri sonucuna göre katılımcıların girişimcilik eğitimi alma durumu ile girişimcilik eğilimi arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark tespit edilmiştir (p= 0,05). Yani girişimcilik eğitimi alanların almayanlara göre daha yüksek skorlarda girişimcilik eğilimine sahip oldukları sonucuna varılabilir.

Tablo 12**Girişimcilik Eğitimi Alıp Almamalarına Göre Farklılık Analizi (n=402)**

		N	Ort	S.S	t	p
Girişimcilik	Evet	92	3,76	0,650	2,263	0,024
	Hayır	310	3,59	0,620		

Katılımcıların sınıf değişkenine göre girişimcilik eğilimlerinin farklılıklaşıp farklılaşmadığına dair bulgular tek yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. Analizden elde edilen bulgular incelendiğinde, Tablo 13'e göre 1.sınıfın ortalaması 3,63, 2. sınıfın ortalaması 3,62, 3. sınıfın ortalaması 3,73, 4. sınıfın ortalaması ise 3,53'tür. P değeri düzeyinde katılımcıların buldukları sınıf ile girişimcilik eğilimi arasında bir fark bulunmamaktadır (p= 0,05).

Tablo 13**Sınıflara Göre Farklılık Analizi (n=402)**

	N	Ort	S.S	F	p
1.sınıf	182	3.63	0.612	0,885	0,449
2.sınıf	117	3.62	0.615		
3.sınıf	52	3.73	0.650		
4.sınıf	51	3.53	0.708		

Katılımcıların yaşadıkları bölge ile girişimcilik eğilimi arasında fark olup olmadığına bakıldığında, Tablo 14'e göre p (0,258) düzeyinde istatistiksel olarak fark görülmemektedir (p=0,05). Tek fark BFK'nın deneyime açıklık boyutunda tespit edilmiştir (p= 0,05). Bu farkın nereden kaynaklandığını bulmak için pos hoc testi uygulanmıştır. Bu testin sonucuna göre fark Marmara bölgesi ile Karadeniz bölgesinde yaşayanlarda bulunmuştur. Marmara bölgesinde yaşayanların deneyime açıklık skorları daha yüksek olduğu görülmüştür. Bir diğer fark ise Marmara bölgesi ile Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaşayanlar arasındadır. Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaşayanların deneyime açıklık boyutunun skoru daha düşük olduğu görülmektedir. Başka bir farkın kaynağı Ege bölgesi ile Karadeniz bölgesinde yaşayanlar arasındadır.

Burada da Ege bölgesinde yaşayanların deneyime açıklık skoru diğerine nispeten çok daha yüksektir. Son olarak Güneydoğu bölgesi ile Ege arasında bir fark tespit edilmiştir. Ege bölgesinde yaşayanların deneyime açıklık skorları daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu durumda şu sonuç çıkarılabilir; Batı bölgelerine yaklaştıkça deneyime açıklık boyutu daha yüksek skorlar almaktadır. Bunun nedeni batı bölgelerindeki gelişmişlik düzeyi olabilir.

Tablo 14
Yaşadıkları Bölgelere Göre Farklılık Analizi (n= 402)

		N	Ort	S.S	F	p	Pos
Girişimcilik	Marmara	146	3,68	0,639	1,296	0,258	
	Karadeniz	60	3,49	0,537			
	Ege	30	3,73	0,561			
	Akdeniz	51	3,61	0,559			
	İçanadolu	44	3,65	0,726			
	Doğu	41	3,72	0,540			
	Güneydoğu	30	3,46	0,849			
Deneyime Açıklık	Marmara	146	3,92	0,491	5,256	0,000	
	Karadeniz	60	3,58	0,521			
	Ege	30	3,99	0,388			
	Akdeniz	51	3,88	0,525			
	İçanadolu	44	3,87	0,580			
	Doğu	41	3,81	0,639			
	Güneydoğu	30	3,52	0,544			

3. 5. Araştırma Bulgularının Değerlendirilmesi

Çalışmanın bu kısmında, araştırmanın sonuçları, sonuçların değerlendirilmesi ve diğer çalışma sonuçlarına yer verilmiştir.

Katılımcıların %29,4'ü erkek %70,6'sı ise kadındır. Bu durumda sağlık çalışanlarının çoğunluğunu kadınlar oluşturduğu gibi sağlık yönetimi lisans programının da genellikle kadın öğrenciler tarafından tercih edildiği söylenebilir. Katılımcıların sınıf dağılımları, %45,3'ü 1. sınıf, %29,1'i 2. sınıf, %12,9'u 3. sınıf ve %12,7'si ise 4.sınıf şeklindedir. Araştırmanın örneklemi daha büyük oranda 1. ve 2. sınıf öğrencilerden oluşmaktadır. 3. ve 4. sınıf öğrencileri staj yaptıklarından dolayı araştırmaya veri toplama sürecinde okullarında bulunamamıştır.

Katılımcıların %51,2'sinin aileleri Marmara ve Karadeniz bölgelerinde ikamet etmektedir. Diğer bölgelerin örneklem dağılımı sırasıyla, %7,5 Ege, %12,7 Akdeniz, %10,9 İç Anadolu, %10,2 Doğu Anadolu, %7,5 Güney Doğu Anadolu Bölgesi şeklindedir. Katılımcıların ikamet yerlerinin söz konusu bölgelerde toplanma nedeni, bu bölgelerin nüfus yoğunluğundan kaynaklanabilir.

Araştırmaya katılanların %22,9'u girişimcilik dersi alırken %77,1'i her hangi bir girişimcilik dersi almamışlardır. Mezuniyet sonrası kariyer tercihlerine göre %18,4'ü kendi işini kurup bağımsız çalışmak istemesine karşın, %45,8'i kamuda, %35'8'i ise özel bir sağlık kuruluşunda çalışma niyetleri olduklarını ifade etmişlerdir. Bu veriler ışığında katılımcıların büyük oranda kamuya ait sağlık kuruluşlarını tercih ettikleri görülmektedir. Bunun nedeni, meslek yaşamı boyunca işten çıkarılma korkusunu yaşamamak ya da sabit geliri garanti altına almak istenmesi olabilir. Kendi işinde çalışmak isteyenlerin sayısının azlığı dikkat edilmesi gereken bir diğer husus olarak görülmektedir. Bu bağlamda, katılımcılar risk, belirsizlik ya da işletme bilgisi eksikliğinden dolayı bilmedikleri bir dünyaya girmeyi tercih etmeyecekleri düşünülmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda, ileride yapılacak çalışmalarda öğrencilerin kariyer tercihlerinin nedenleri üzerinde durulması gerekir. Son olarak, ailelerinde her hangi bir işyerine sahip olanların oranı %34,8 iken ailesinin bir işyeri olmayanların oranı %65,2'dir.

Katılımcıların girişimcilik eğilimleri ortalaması 3,63'tür. Araştırmacılar, bu çalışmanın veri toplama sürecinde kullanılan girişimcilik eğilimi ölçeği için girişimcilik eğilimini ölçen bir puan sistemi geliştirmiştir. Geliştirilen bu sisteme göre 36-64 puan arasında alan çok düşük düzeyde girişimci, 65-92 puan arasında alan düşük girişimci, 93-123 puan arasında alan orta düzeyde girişimci, 124-151 puan arasında alan yüksek düzeyde girişimci ve 152-180 puan arasında alan ise çok yüksek düzeyde girişimci olarak adlandırılmıştır (Yılmaz ve Sünbül, 2009: 198). Söz konusu puanlama sistemine göre katılımcıların girişimcilik puanları 130 olarak hesaplanmıştır. Yani sağlık yönetimi öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Cansız'ın (2007) üniversite öğrencileri üzerine yaptığı çalışmasında öğrencilerin potansiyel birer girişimci olabileceklerini ancak yönlendirme eksikliği nedeniyle bu potansiyellerini dışı vuramadıklarını ortaya çıkarmıştır.

Kişilik ve girişimcilik eğilimi ölçeğinden elde edilen verilerin analizi sonucunda; kişiliğin dışa dönüklük boyutu ile girişimcilik eğilimi arasında pozitif yönlü bir ilişkinin var olduğu bulunmuştur. Ayrıca geliştirilen regresyon modeline göre söz konusu boyut girişimcilik eğilimini pozitif yönde etkilemektedir. Yani öğrencilerin dışadönüklük puanları arttıkça girişimcilik eğilimlerinde bir artış olabilmektedir. Bu araştırmayı destekleyen Başol ve arkadaşlarının (2011) yaptıkları çalışmada kişiliğin dışa dönüklük boyutu ile girişimcilik arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Girişimci bireyler dış dünya ile sürekli etkileşim halindedir. Bundan dolayı dışa dönük olmaları ve paydaşları ile iyi ilişkiler içinde olmaları beklenmektedir.

Kişiliğin sorumluluk boyutu ile girişimcilik eğilimi arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuş ve söz konusu boyut katılımcıların girişimcilik eğilimini pozitif yönde etkilemektedir. Sorumluluk skoru yüksek bireyler başarı odaklı, azimli ve kararlı ve çalışkandır. Bu açıdan bakılınca, girişimcinin özelliklerinden ikisi de başarı odaklılık ve yaptığı işte kararlılık göstermesidir. Bu açıklamalar, söz konusu ikili arasında ilişkiyi uyumlu kılmaktadır.

Kişiliğin yumuşak başlılık boyutu ile girişimcilik eğilimi arasında çok zayıf ilişki tespit edilmiş olup bu boyutun girişimciliği etkilemediği ortaya çıkmıştır. Yumuşak başlı bireyler toplum içinde uyumludur ve iş birliğine yatkındırlar. Ancak grupları yönetmede başarısız olabilirler. Yani bu bireylerin liderlik vasıfları yoktur. Fakat girişimcinin bir diğer özelliği lider ruha sahip olması ve toplumları yaptığı yenilik ile arkasından sürüklemesidir. Bundan dolayı söz konusu ikili arasındaki ilişki zayıftır.

Kişiliğin deneyime açıklık boyutu ile girişimcilik eğilimi arasında pozitif yönlü bir ilişki olup, bu boyut girişimciliği olumlu yönde etkilemektedir. Deneyime açık bireyler sürekli yeni olan şeyin peşinden koşar ve sürekli yeni bir şeyler öğrenmek isterler. Girişimcinin de yenilikçilik ve yaratıcılık yönleri vardır ve bu yönler girişimcinin en öne çıkan özelliğidir. Bu açıklamalar, deneyime açıklık ve girişimcilik eğilimi arasında ilişki mümkün kılmaktadır.

Son olarak, kişiliğin nevroitiklik boyutu ile girişimcilik arasında negatif yönlü bir ilişki saptanmış olup, bu boyut kişiliği olumsuz yönde etkilemektedir. Nevrotik bireyler karamsardır ve çok sık ruhsal sıkıntılar yaşarlar. Fakat girişimcilik faaliyeti ruhsal ve

zihinsel dayanıklılık gerektirir. Çünkü söz konusu faaliyette bulunan bireyler belirsizlik ortamında çalışır ve yaptığı işin risklerini üzerine alır. bu ikilinin aralarındaki ilişkinin negatif yönlü olması doğaldır.

Araştırmada, katılımcıların sosyo-demografik özellikleri incelendiğinde, cinsiyetin, katılımcının ailesinin iş yeri olma durumunun, kariyer tercihlerinin, okudukları sınıfın, yaşadıkları bölgenin girişimcilik eğilimlerinde fark oluşturmadığı tespit edilmiştir. Sadece girişimcilik eğitimi alma durumuna göre girişimcilik eğiliminde fark oluşmuştur. Girişimcilik eğitimi alanların girişimcilik eğilim skorları daha yüksek bulunmuştur.

Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimi üzerine yapılan diğer çalışmalarda aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir;

Wang ve Wong (2004)'nin Singapur Milli Üniversitesinde öğrenciler üzerine yaptığı çalışmada, öğrenciler arasında girişimcilik eğilimlerinin yüksek olmasına rağmen, yetersiz işletmecilik bilgisinin ve girişimciliğe ilişkin risk algısının önemli oranda caydırıcı bir etkisi olduğunu anlaşılmıştır. Ayrıca cinsiyet, ailenin işletmecilik geçmişi ve eğitim düzeyi öğrencilerin girişimcilik eğilimini etkilediğini saptamıştır.

Arslan'ın (2002) yaptığı çalışmada cinsiyet açısından, erkek öğrenciler ilk önceliğini kendi işini kurmaya vermiş iken kız öğrencilerin özel sektörde iş bulup çalışmayı tercih ettikleri ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin girişimcilik eğiliminin, babanın işletme sahibi olması veya sabit bir ücretle çalışması ile yakından ilişkili olmadığını saptamıştır.

İrmiş ve Barutçu'nun (2012) yaptığı çalışmada, öğrencilerin kendilerini girişimci bir kişiliğe sahip görmeleri ve gelecekte kendi işlerini kurma niyetleri babalarının daha önceden kendi işini kurup yürütmüş olmasıyla ilişkili olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin kendilerini girişimci bir kişiliğe sahip görmeleri ile girişimcilik dersi almış olmaları, gelecekte kendi işlerini kurma niyetleri ile girişimcilik dersi almış olmaları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Erkek öğrenciler kendini girişimci bir kişiliğe sahip görürken, benzer şekilde erkek öğrenciler gelecekte kendi işlerini kurmayı istedikleri sonucuna ulaşmıştır. Öğrencilerin ailelerinin yerleşim alanlarıyla onların kendilerini girişimci bir kişiliğe sahip görmeleri ve gelecekte kendi işlerini kurma niyetleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

İşcan ve Kaygın (2011)'nin son sınıf öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini belirlemeye yönelik çalışmalarında öğrencilerin belirsizliğe karşı tolerans göstermedikleri ancak diğer girişimcilik özelliklerine sahip oldukları sonucuna varılmıştır. Ayrıca erkek öğrencilerin başarıma ihtiyacı ve belirsizliğe karşı tolerans gösterme konularında bayan öğrencilerden daha başarılı oldukları görülmüştür.

Korkmaz (2012) tarafından yapılan İşletme bölümü öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini belirlemeye yönelik çalışmada, öğrencilerin kendine güvendikleri, yenilikçi oldukları, başarıma ihtiyacı duydukları, risk alma eğilimlerinin bulunduğu ancak kontrol odağına sahip olmadıkları ve belirsizliğe karşı tolerans göstermedikleri tespit edilmiştir. Dolayısıyla öğrencilerin girişimcilik eğilimini belirleyen altı girişimci kişilik özelliğinin dördüne sahip olduklarından ötürü girişimciliğe eğilimli oldukları belirlenmiştir.

Ören ve Biçkes (2011), üniversitesi öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada, kişilik özelliklerinden başarıma ihtiyacı ve risk alma eğilimi ile girişimcilik potansiyeli arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki bulmuştur.

Dündar ve Ağca (2007) tarafından lisans düzeyinde öğrenim gören son sınıf öğrencilerinin girişimcilik özelliklerini belirlemeye yönelik yapılan çalışmada, gelecekte girişimci olma eğilimine sahip öğrencilerin olmayanlara göre daha fazla risk alma, kendine güven duyma ve yenilikçilik özelliği sergiledikleri saptanmış, içsel kontrol odağı, başarı gereksinimi ve belirsizliğe karşı tolerans özellikleri bakımından ise bu iki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmamıştır.

Negiz ve diğerleri (2009)'nin yaptığı çalışmada, öğrencilerin "girişimcilik özellikleri" açısından erkek öğrencilerin bayan öğrencilere göre; yaratıcılık, yenilik, risk alabilme, sosyal statü kazanma isteği gibi özellikler bakımından daha yatkın olduklarını belirlemiştir.

Kaya ve diğerleri (2010)'nin yaptığı çalışmada, öğrencileri özerklik, fırsatçılık ve kişisel kontrol gibi girişimcilik özellikleri açısından değerlendirerek, girişimcilik için gerekli olan özelliklerden özerklik cinsiyete göre farklılık gösterirken, fırsatçılık ve kişisel kontrol cinsiyete göre farklılık bulamamıştır.

Bilge ve Bal (2012)'ın yaptıkları çalışmada, öğrencilerin genel anlamda girişimcilik eğilimlerinin düşük düzeyde olduğunu bulmuştur. Özellikle risk alma, fırsatçılık, kararlılık ve dış etkilere karşı bireysel güç gibi girişimciliğin alt boyutları açısından öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin düşük olduğu ortaya çıkmıştır.

Yapılan araştırmalar (Bozkurt, 2007; İrmış ve Barutçu, 2012; Balaban ve Özdemir, 2008; Durak, 2011; Ören ve Biçkes, 2011; Korkmaz, 2012) bireylerin aileleri, yaşadıkları yerler, bugüne kadar ki ekonomik yaşamları, kişilik özellikleri hatta fiziksel özellikleri girişimci özelliklere sahip olmalarında bir dönemde alınan girişimcilik dersinden çok daha etkin olduklarını göstermektedir.

Yukarıda da görüldüğü gibi genellikle çalışmalar fırsatçılık, kararlılık, risk, bireysel güç, yaratıcılık, kişisel kontrol, kendine güven duyma gibi girişimcinin belirli kişilik özellikleri üzerinde durmaktadır. Yapılan bu çalışmada öğrencilerin girişimcilik eğilimleri beş faktör kişilik örüntüsü içinde değerlendirilmiştir. Bu bakımdan bu çalışma diğer birçok çalışmadan ayrılmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Hem ekonomik hem de sosyal gelişmenin temel dinamiklerinden olan girişimcilik toplum, ülke ve birey için ekonomiyi canlandırmada, istihdam oluşturmada, fırsatlar yaratmada, uluslararası pazarlarda, refah yaşama seviyesine ulaşmada önemli bir faktördür. Bu bakımdan erken yaşlarda bireyleri girişimci olmaya yönlendirmek ve girişimciliği toplum kültürünün bir parçası haline getirmek önemlidir. Bununla beraber, girişimcilerin sahip oldukları kişilik özelliklerini belirlemek, başarılı olmaları için ekonomik ve sosyal faktörler kadar önemlidir.

Bu çalışma sağlık yönetimi bölümü lisans öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini ortaya koymayı, söz konusu öğrencilerin kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimini nasıl etkilediğini göstermeyi amaçlamıştır. Sağlık yönetimi öğrencilerinin sosyo-demografik özelliklerinin girişimcilik eğilimlerini farklılaştırıp farklılaşdırmadığı da bu çalışmaya dahil edilmiştir.

Araştırmaya sağlık yönetimi lisans düzeyi öğrencilerinin alınmasının nedeni, yönetim eğitimi almaları, bunun yanında geleceğin profesyonel sağlık yönetici adayları olmalarıdır. Bundan dolayı yönetim eğitimi alan bu öğrencilerin sürekli değişen ve gelişen sağlık sektöründe girişimci ve atılgan bir kişiliğe sahip olmaları gerekmektedir.

Elde edilen veriler ışığında sağlık yönetimi öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sağlık yönetimi lisans öğrencilerinin kişilik ölçeğine verdikleri yanıtların analiz sonuçlarında, sorumluluk, yumuşak başlılık, deneyime açıklık boyutları yüksek düzeyde olmasına karşılık nevrotiklik boyutu düşük düzeyde, dışa dönüklük boyutu ise orta düzeyde bulunmuştur. Bu sonuçlar doğrultusunda sağlık yönetimi öğrencileri için sorumluluk sahibi, toplum içinde uyumlu ve her türlü yeniliğe açık, ruhsal yapılarının güçlü olduğu söylenebilir.

Bu çalışmada; kişiliğin dışa dönüklük boyutu ile girişimcilik eğilimi arasında pozitif yönlü bir ilişkinin var olduğu bulunmuştur. Kişiliğin sorumluluk boyutu ile girişimcilik eğilimi arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuş ve söz konusu boyutun katılımcıların girişimcilik eğilimini pozitif yönde etkilediği görülmüştür. Kişiliğin yumuşak başlılık boyutu ile girişimcilik eğilimi arasında çok zayıf ilişki tespit edilmiş olup bu boyutun

girişimciliği etkilemediği ortaya çıkmıştır. Kişiliğin deneyime açıklık boyutu ile girişimcilik eğilimi arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuş, bu boyutun girişimciliği olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Son olarak, kişiliğin nevrotiklik boyutu ile girişimcilik arasında negatif yönlü bir ilişki saptanmış olup, bu boyutun kişiliği olumsuz yönde etkilediği belirlenmiştir.

Kişiliğin dışa dönüklük boyutu ile girişimcilik eğilimi arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır ve bu boyut kişiliği olumlu yönde etkilemektedir. Yani ğrencilerin dışadönüklük puanları artıkça girişimcilik eğilimlerinde bir artış olabilmektedir. Dışa dönük bireyler enerjik, başkalarıyla olmayı seven, çevresindeki insanları etkileyebilen insanlardır. Girişimci bireyler ise yenilikçi projelerini diğer insanlara kabul ettirmek ve bu projelerini hayata geçirmek için ortaklarıyla, çalışanlarıyla iyi ilişkiler geliştirmek ve onları etkisi altına almak zorundadırlar. Söz konusu sebeplerden dolayı dışa dönük boyutu ile girişimcilik arasında pozitif yönlü ilişkinin bulunması bu araştırmanın hipotezini destekler niteliktedir.

Kişiliğin sorumluluk boyutu ile girişimcilik eğilimi arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuş ve söz konusu boyut katılımcıların girişimcilik eğilimini pozitif yönde etkilemektedir. Bu sonuca dayanarak, bu boyutun girişimciliği olumlu yönde etkilediğini, sorumluluk skoru yüksek bireylerin girişimcilik eğilimlerinin de yüksek olacağını söylemek mümkündür. Sorumlu bireyler alışkan, titiz, verilen işi en iyi Şekilde yapan, bir plan dahilinde çalışan, başarıya odaklanmış insanlardır. Girişimciliğin doğası gereği, başarı ihtiyacı sorumluluk kişilik özelliği ile girişimciliği birbirine uyumlu kılmaktadır.

Kişiliğin yumuşak başlılık boyutu ile girişimcilik eğilimi arasında çok zayıf ilişki tespit edilmiş olup bu boyutun girişimciliği etkilemediği ortaya çıkmıştır. Bu boyutta yüksek skor alan bireyler kişiler arası ilişkilerinde uyumlu, ılımlı, takım çalışmasına yatkın fakat takımı yönlendirmede başarısızdırlar. Yani bu bireylerin liderlik vasıfları zayıftır. Bu bağlamda girişimcinin liderlik özelliği gereği, söz konusu boyut ile girişimcilik arasındaki ilişkiyi çok zayıf kılmaktadır.

Kişiliğin deneyime açıklık boyutu ile girişimcilik eğilimi arasında pozitif yönlü bir ilişki olup, bu boyut girişimciliği olumlu yönde etkilemektedir. Bu çalışmada girişimcilik

üzerine en yüksek etki bu boyutta ortaya çıkmaktadır. Deneyime açık bireyler sanata ilgi duyan, okumaktan hoşlanan, yaratıcı, değişim ve gelişim odaklı insanlardır. Bu açıklamalar ışığında, girişimcinin yaratıcı ve yenilikçi özelliğinden dolayı söz konusu boyut girişimciliği etkilemektedir.

Son olarak, kişiliğin nevrotiklik boyutu ile girişimcilik eğilimi arasında negatif yönlü bir ilişki saptanmış olup, bu boyut kişiliği olumsuz yönde etkilemektedir. Nevrotik bireylerin ruh halleri çabuk değişir ve bu bireyler çok çabuk olumsuz duygulara kapılırlar. Ancak girişimciler stres ve belirsizlik altında girişim faaliyetinde bulunan insanlardır. Bu sebeplerden dolayı girişimcilerin nevrotiklik puanlarının düşük olması beklenebilir. Çünkü nevrotik insanlar girişimcilerin katlanabileceği stresi ve belirsizliği tolere edemeyebilirler. Bu iki boyut arasında negatif ilişkinin var olması araştırma hipotezini desteklemektedir.

Bu çalışmanın sonuçları, sınırlılıklar çerçevesinde değerlendirilmelidir. Araştırma örneğinin büyüklüğü başlıca sınırlılıktır. Örnek büyüklüğü sadece dört üniversitenin bir fakültesinde bulunan sağlık yönetimi bölümündeki öğrencilerinden oluşması en temel sınırlılıktır. Yani farklı örneklem, farklı ölçüm araçları ve daha yüksek sayıdaki örnek boyutu ile yapılacak araştırmalarda kişilik özelliklerinin girişimcilik üzerine etkisinin olup olmadığına ilişkin farklı bulgular elde edilebilir. Bu bakımdan araştırma sonucunda elde edilen bulgular sadece araştırmada verilerin toplandığı üniversite öğrencileri için genellenebilir.

Araştırma kapsamında kişilik özelliklerinin girişimcilik üzerine etkisine ilişkin elde ettiğimiz bulgulara dayanarak uygulama ve daha sonraki çalışmalar için aşağıda sıralanan öneriler ileri sürülebilir.

Uygulama açısından geliştirilen öneriler:

- Çalışmada sağlık yönetimi öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri yüksek bulunmuştur. Bu potansiyelin açığa çıkması için öğrencilere girişimcilik bilinci ve becerileri girişimcilik eğitimi ile kazandırılabilir.
- Başarılı girişimciler ile öğrenciler sık sık bir araya getirilmelidir.
- Üniversitelerde bu eğitim başarılı girişimciler tarafından verilmelidir. Bu eğitim ile üniversite öğrencileri sektör içinden biriyle tanışacak, onun bilgi ve

tecrübelerinden yararlanacak, çalışacağı sektörün yapısını daha kolay öğrenecektir.

- Girişimcilik üniversite eğitim sürecinde üniversite öğrencileri için önemli bir kariyer fırsatı olarak sunulmalıdır.
- Girişimcinin kişilik özellikleri üzerinde durulmalı, öğrencilerin kariyer tercihlerinde kişiliğin etkisi üniversitelerde yapılan rehberlik çalışmalarında dikkate alınmalıdır.
- Gelecek ülke ekonomisi için üniversite adayı gençlerin kişilik profilleri, girişimcilik potansiyelleri rehberlik birimlerince incelenmelidir.
- Bu servislerce kişilik özelliklerine göre mesleki yönlendirme yapılmalı, girişimcilik potansiyeli yüksek bireyler bu alana yönlendirilmelidir.

Sonraki Çalışmalar İçin Geliştirilen Öneriler:

- Öğrencilerin kariyer tercihlerinin arkasında yatan nedenler bir sonraki araştırmalarda ayrıntılı bir şekilde araştırılmalıdır.
- Kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkiyi incelemeye yönelik başka meslek grupları üzerinde de çalışma yapılması konu hakkında yeni varsayımlara ışık tutabilir. Örneğin diğer yönetim dersi alan işletme fakülteleri öğrencilerinin kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişki araştırılabilir.
- Ayrıca Türkiye'deki girişimcilerin genel kişilik özellikleri araştırılarak, ulusal girişimcilik profili çıkarılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Ağca, V. ve M. Kurt. (2007). İç Girişimcilik ve Temel Belirleyicileri: Kavramsal Bir Çerçeve. *Erciyes Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 29, 83-112.
- Ak, B. (2014). SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri. Hipotez Testi. Ş. Kalaycı(Editör). (Altıncı Baskı), S. 64-70. Ankara: Asil Yayıncılık.
- Akın, A. (2010). “İnsan Sermayesi Kaynakları Açısından Girişimci Özellikleri Anadolu Girişimcileri Üzerine Bir Araştırma”. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 26, 8-22.
- Alkan, N. (2007). Beş Faktör Kişilik Ölçeği'nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Yayınlanmamış Araştırma, Ankara.
- Allen,Natalie J. and J.P.Meyer. (1990). “The Measurement and Antecedents of Affective, Continuance and Normative Commitment To The Organization”. *Journal Of Occupational Psychology*, 63(1), 1-18.
- Altunışık, R., R. Coşkun, S. Bayraktaroğlu ve E. Yıldırım. (2010). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Spss Uygulamalı. 6. Baskı. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Antoncic, B. Ve R.D. Hisrich (2001). Intrapreneurship: Construct Refinement And Cross-Cultural Validation. *Journal Of Business Venturing*, 16, 495-527.
- Antonioni, D. (1998). Relationship Between The Big Five Personality Factors And Conflict Management Styles, *International Journal Of Conflict Management*, 9 (4), 336-355.
- Arıkan, S.(2002). Girişimcilik Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Arkar, H.(2008). Cloninger'in Mizaç Ve Karakter Boyutları İle Kişilik Bozuklukları Arasındaki İlişki. *Klinik Psikiyatri*,11,115-124.
- Arkar, H., Sorias,O., Tunca, Z., Şafak,C., Alkın, T., ..., Cimilli, C.(2005). Mizaç Ve Karakter Envanteri'nin Türkçe Formunun Faktör Yapısı, Geçerlik Ve Güvenilirliği. *Türk Psikiyatri Dergisi*,16(3), 190-204.
- Arkonaç, S. A. (2005). Psikoloji. (Dördüncü Baskı), İstanbul: Alfa Kitabevi.
- Arslan, K. (2011). Üniversiteli Gençlerde Mesleki Tercihler Ve Girişimcilik Eğilimleri. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 3(2), 1-11.
- Aydoğmuş, C. (2011) Kişilik Özellikleri İle İş Tatmini İlişkisi Üzerinde Psikolojik Güçlendirme Ve Dönüşümcü Liderlik Algısının Etkileri, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara.

- Aykan, E. (2012). Girişimciliğin Değişen Yüzü: Ekogirişimcilik. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(3), 195-212.
- Aytaç, Ö. (2006). "Girişimcilik: Sosyo-Kültürel Bir Perspektif". *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (15), 139-160.
- Aytaç, S.(2000). İnsan Anlama Çabası-Psikolojiye Giriş. Bursa: Ezgi Kitap(Birinci Baskı).
- Balaban, Ö. Ve Y. Özdemir. (2008). "Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi: Sakarya Üniversitesi İİBF Örneği". *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 3(2), 133-147.
- Balkar, B.(2008). Öğrenciler Arasındaki Sosyal Ve Ekonomik Farklılıkların Öğrenci İlişkileri Ve Öğretim Süreci Üzerindeki Etkisine İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*,17(3), 29-46.
- Barrick, M.R., M.K. Mount (1991). The Big Five Personality Dimensions And Job Performance: A Meta-Analysis. *Personnel Psychology*, 44,1-26.
- Başol, O., S. Dursun ve S. Aytaç (2011). Kişiliğin Girişimcilik Niyeti Üzerine Etkisi: Üniversiteli Gençler Üzerine Bir Uygulama. "*İş, Güç*" *Endüstri İlişkileri Ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 13(4),7-22.
- Baymur, F.B.(1972). Genel Psikoloji. İstanbul: İnkılap Kitabevi(Onsekizinci Baskı).
- Baymur, F.B.(2004). Genel Psikoloji. İstanbul: İnkılap Kitabevi(Yirmibirinci Baskı).
- Bayram, N., S: Gürsakal ve S: Aytaç. (2012). Öğrencilerinin Kariyer Değerlerini Açıklamada Kişiliğin Etkisi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*,
- Bilge, H., Ve V: Bal. (2012). Girişimcilik Eğilimi: Celal Bayar Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(16), 131-148.
- Boz, H. (2007). "Etnik Türk Kökenli Girişimciler Üzerine Bir Araştırma", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Bozkurt, Ö. (2007). "Girişimcilik Eğiliminde Kişilik Özelliklerinin Önemi", *Girişimcilik Ve Kalkınma Dergisi*, 1(2), 93-111.
- Bozkurt, Ö. Ç. (2011). Dünyada Ve Türkiye'de Girişimcilik Eğitimi: Başarılı Girişimciler Ve Öğretim Üyelerinden Öneriler, Ankara, Detay Yayıncılık
- Bozkurt, Ö. Ç., ve A.M. Alparıslan. (2013). Girişimcilerde Bulunması Gereken Özellikler İle Girişimcilik Eğitimi: Girişimci Ve Öğrenci Görüşleri. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 8(1), 7-28.
- Bozkurt, Ö. ve Erdurur, K. (2013). Girişimci Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik

Eğilimindeki Etkisi: Potansiyel Girişimciler Üzerinde Bir Araştırma. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 8(2), 57-78.

Bozkurt, Ö., Z. Aslan ve M. Göral (2011). “Yükseköğretimde Verilen Girişimcilik Eğitiminin Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkisi: Teknik Program ve Sosyal Program Karşılaştırmalı Bir Araştırma”. Uluslararası Yükseköğretim Kongresi Yeni Yönelişler ve Sorunlar, 27- 29 Mayıs, 822- 833.

Bulut, Ç., A. M. Fiş, B. Aktan, ve S. Yılmaz. (2008). Kurumsal Girişimcilik: Kavramsal Yapı Üzerine Bir Tartışma. *Journal of Yasar University*, 3(10), 1389-1416.

Burger, M.C. (2006). Kişilik. İstanbul: Kaknüs Yayınları.

Cansız, E. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesi: Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Casson, M. (2003). The Entrepreneur An Economic Theory, Edward Elgar Publishing, 2. B. , Cheltenham, Uk

Chen, C. C., P. G. Greene, and A. Crick (1998). Does Entrepreneurial Self-Efficacy Distinguish Entrepreneurs From Managers?. *Journal of business venturing*, 13(4), 295-316.

Chicken, J.C. (2002). Yönetim Ve Girişimcilik, İstanbul, Epsilon Yayıncılık.

Cin, H. ve G: Yumak Günay (2013). Girişimcilerin Girişimcilik Tipleri İle Duygusal Zekâları Arasındaki İlişki: Edirne Örneği. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 8(2), 7-32.

Cloninger, S.(2009). Theories of Personality. Fifth Editon, Pearson Prentice Hall.

Costa, P. T., , R. R. McCrae ve D:A. Dye. (1991). Facet Scales for Agreeableness and Conscientiousness; a Revision of the NEO Personality Inventory. *Personality and Individual Differences*, 12(9), 887-898.

Cüceloğlu, D.(2013). İnsan Ve Davranış. İstanbul: Remzi Kitabevi(Yirmi Yedinci Baskı).

Çağatay, M.Ç. (2009). Öğretmen Görüşlerine Göre Karakter Eğitiminde Ve Karakter Gelişiminde Okulun Rolü. Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çelik, A., İnce, M. ve Bozyiğit, S. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Niyetlerini Etkileyen Ailesel Faktörleri Belirlemeye Yönelik Bir Çalışma. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(3), 113-124.

Çelikkol, A.K. (2014). Gelişimler İlgili Temel Kavramlar. Gelişim Psikolojisi. H. Ergin Ve A. Yıldız(Editörler).(Dördüncü Baskı),S.33-56. Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Çetin, F. ve Varoğlu, A. K. (2009). Özellikler Bağlamında Girişimcinin Beş Faktör Kişilik Örüntüsü. *Savunma Bilimleri Dergisi*, 8(2), 51-66.
- Çetinoğlu, T., ve R. Büber. (2012). Ostim Organize Sanayi Bölgesinde Girişimcilik Açısından Kültür Ve Kişilik Özelliklerinin Analizine Yönelik Bir Alan Araştırması. *Dumlupınar University Journal of Social Science/Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (33), 193-210.
- Çevik, E. (2006). Girişimcilerin, Girişimcilik Tipleri İle Çalışma Amaçları Arasındaki İlişki, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çolakoğlu, T. (2010). Çalışma Hayatında Duygusal Zekâ, Algılama Ve Motivasyon İlişkisi: Çomü Örneği, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Çanakkale: Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çöl, G. ve H. Gül (2005). “Kişisel Özelliklerin Örgütsel Bağlılık Üzerine Etkileri Ve Kamu Üniversitelerinde Bir Uygulama”. *İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi*, 19(1), 291-306.
- Demir, İ. (2014). Benlik, Kimlik ve Kişilik. Gelişim Psikolojisi. H. Ergin ve A. Yıldız(Editörler).(Dördüncü Baskı),S.183-202. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Doğan, S., ve Ö. Demiral. (2008). İnsan Kaynakları Yönetiminde Çalışanların Kendilerine Doğru Yolculuk Yöntemi: Yetenek Yönetimi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*,17(3), 145-166.
- Doğan, T. (2013), Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Öznel İyi Oluş. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 14, 56-64.
- Döm, S. (2006). Girişimcilik Ve Küçük İşletme Yöneticiliği. Mersin: Okutman Yayıncılık.
- Duran, C., H: Büber ve G. E. Gümüştekin. (2013). Girişimcilik Hislerine Eğitimin Katkısı: Kütahya Meslek Yüksek Okulu Makine Programı Örneği. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 8(2), 33-56.
- Dündar, S. ve V. Ağca. (2007). Afyon Kocatepe Üniversitesi Lisans Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin İncelenmesine İlişkin Ampirik Bir Çalışma. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 25(1): 121-142.
- Erdoğan, İ. (1991). İşletmelerde Davranış. İÜ İşletme Fakültesi İşletme İktisadi Enstitüsü Yayını: İstanbul.
- Eren, E. (2001). Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi, 7.Baskı, İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Erkocaoğlu, E. ve H: Özgen. (2009). Kurumsal Girişimcilik İle Örgüt Yapısı

Arasındaki İlişki. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(1), 203-214.

Eroğlu, F.(2000). Davranış Bilimleri. İstanbul: Beta Yayıncılık(Beşinci Baskı).

Friedman, S.Howard ve W.Schustack, Miriam. (2012). Personality Classic Theoris and Modern Research. Pearson(Beşinci Baskı): Boston.

Gilluk, L., B. E. Postlethwaite. (2014). Big Five Personality And Academic Dishonesty: A Meta-Analytic Review. *Personality & Individual Differences*,72, 59-67.

Göçmen, S. (2007). İşletmelerde Girişimcilik Özelliğini Destekleyen Faktörler: İç Girişimcilik, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Manisa: Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gökdeniz, İ., E. Merdan. (2011). Kişilik İle Kariyer Seçimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Aksaray Üniversitesi İİBF Dergisi*,3, 24-36.

Güler, E. B. B. (2012). İç Girişimcilik: Bir Literatür Taraması. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(6), 56-75.

Gümüş, Ö. D. (2009), Kültür, Değerler, Kişilik ve Siyasal İdeoloji Arasındaki İlişkiler: Kültürlerarası Bir Karşılaştırma (Türkiye-ABD), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji (Sosyal Psikoloji) Anabilim Dalı, Ankara.

Güney, S.(2013). Davranış Bilimleri. Nobel Yayınevi(Yedinci Baskı): Ankara.

Güredin, E. (1987). Denetim. İstanbul: Avcıol Matbaası, Muhasebe Enstitüsü Yayın No:50.

Gürol, Y. Ve N. Atsan. (2006). “Entrepreneurial Characteristic amongst University Students: Some Insights for Entrepreneurship Education and Training in Turkey,” *Education + Training*, 48(1), 25–38.

Helvacıoğlu, E. (2013). Sosyal Girişimcilik Boyutunda Kütüphaneler Social Entrepreneurship Dimensions of Libraries. *Bilgi Dünyası*, 14 (1), 199-203.

Helvacıoğlu, E. (2013). Sosyal Girişimcilik Boyutunda Kütüphaneler. *Bilgi Dünyası*,14(1), 199-203.

Hirsch, R. D. and P. Michael. (2002).Entrepreneurship, Usa, Mc Graw-Hill Irwin

Hirsch, R. D. and P. Michael. (2001). Entrepreneurship, 5th Edition, Mcgraw- Hill Higher

İbicioğlu, H., S. Taş., Ve H.İ. Özmen. (2010). Üniversite Eğitiminin Girişimcilik Düşüncesinin Değişimine Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 2(1), 53-74.

- İlhan, S. (2004). Girişimcilik ve Sosyo-Ekonomik Süreçteki Rolü. Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları, 70-75.
- İnce Balcı, F. (2012). Girişimciliğe Ekolojik Yaklaşım: Eko-Girişimcilik Teorik Çerçeve. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 1(1), 187-206.
- İpçioğlu, İ. ve A. Taşer. (2009). “İşletme Bölümlerinde Verilen Eğitimin Girişimci Adayı Öğrenciler Üzerindeki Etkileri”. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(10), 13–25.
- İrmiş, A. ve E: Barutçu. (2012). Öğrencilerin Kendilerini Girişimci Bir Kişiliğe Sahip Görmelerini Ve İş Kurma Niyetlerini Etkileyen Faktörler: Bir Alan Araştırması. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 26(2), 1-25.
- İşcan, Ö. F. Ve E: Kaygın. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2): 443-462.
- Kamaşak, R. ve F. Bulutlar. (2010). Kişilik, Mesleki Tercih Ve Performans İlişkisi: Akademik Personel Üzerine Bir Araştırma. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 119-126.
- Karadal, H. (2013). Girişimcilik. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Karagöz, Y. (2014). SPSS 21.1 Uygulamalı Biyoistatistik. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Karasar, N. (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Karımı, A. Malekmohamadi, I. Daryani, A. M Ve Rezvanfar, A. (2011). “A Conceptual Model Of İntrapreneurship İn The Iranian Agricultural Extension Organization Implications For Hrd”. *Journal Of European Industrial Training*, 35(7), 632-657.
- Kaya, A. (2007). Bilişim Ve İletişim Işığında Girişimcilik Ve Kobi Yönetimi. Konya: Eğitim Kitabevi.
- Kaya, D., D: Güzel ve B: Çubukçu. (2010), “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin Araştırılması: Atatürk Üniversitesinde Bir Araştırma”, *Kafkas Üniversitesi İİBF Dergisi*, 1(2), 77-89.
- Kaya, N. ve Selçuk, S. (2007). “Bireysel Başarı Güdüsü Organizasyonel Bağlılığı Nasıl Etkiler?”. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 8(2), 175-190.
- Kayış, A. (2010). Girişimcilik ve İç Girişimciliğin Önündeki Engeller: Yazılım Sektöründe Bir Uygulama, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gebze: Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Kızıloğlu, M., N. İbrahimoglu. (2013). İç Girişimcilik Olgusunun Yenilik Yapabilme Becerisinde Etkisi: Gaziantep'te Faaliyet Gösteren Yenilikçi Örgütlerde Bir Uygulama. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 5(3), 105-117.

- Knight, G. (1997). Cross-Cultural Reliability And Validity of A Scale To Measure Firm Entrepreneurial Orientation. *Journal Of Business Venturing*, 12(3), 213-225.
- Koçiyit, S.(2014). İnsan Davranışları Ve Kişilik Tipleri. York Üniversitesi Türkiye Temsilciliği, Lisans Programı Ders Notları, İstanbul.
- Korkmaz, O. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Bülent Ecevit Üniversitesi Örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, 14(2), 209-226.
- Korkmaz, H., O. Tokat, Ve N. Basım. (2008). Örgüt İçi Girişimcilik Bağlamında Yenilikçilik, Risk Alma Ve Fırsatlara Odaklanma Tutumları: Karşılaştırmalı Bir Çalışma. *İktisat, İşletme Ve Finans Dergisi*, 23(263), 70-81.
- Kutunis, Ö. R.. (2012). Davranış Bilimleri. Sakarya Yayıncılık (Beşinci Baskı): Sakarya.
- Küçükaltan, D. (2009). “Genel Bir Yaklaşımla Girişimcilik”, *Girişimcilik Ve Kalkınma Dergisi*, 4(1), 21-28.
- Mayer, John D., P.Salovey and Caruso, R. David. (2004). “A Further Consideration Of The Issues Of Emotional Intelligence”, *Psychological Inquiry*, 15(3), 249-255.
- Mcclelland, D. C. (1961). The Achieving Society, Free Press, New York.
- Meydan, C.H. (2010). Adalet Algısı - İç Girişimci Davranışlar İlişkisinde Kontrol Odağının Şekillendirici Rolü. *Erciyes Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 36, 195-222.
- Müftüoğlu, T. ve T. Durukan. (2004). “Girişimcilik Ve Kobi’ler”. (1. Basım), Ankara: Gazi Kitabevi.
- Naktiyok, A. ve S. B. Kök. (2006). Çevresel Faktörlerin İç Girişimcilik Üzerine Etkileri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 8(2), 77-96.
- Negiz, N., K: Özdaşlı, G: Özkul ve A:M: Alparslan. (2009). “Girişimcilik Özellikleri ve Tipleri Açısından Cinsiyet Farklılıkları: SDÜ-İİBF Araştırması”, Uluslararası – Disiplinlerarası Kadın Çalışmaları Kongresi, 05 – 07 Mart, Sakarya Üniversitesi Rektörlüğü, 241-251.
- Onaran, O. (1981). Çalışma Yaşamında Güdülenme Kuramları. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.
- Onay, M., ve U. Zel. (2011). Kişi-Kültür Uyumunun Kariyer Planlaması Üzerindeki Etkileri. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 22(2), 139-153.
- Öktem, M. ve Arkadaşları. (2003). Girişimci Örgütsel Kültür ve Çalışanların İç Girişimcilik Düzeyi: Uygulamalı Bir Çalışma. *HÜ İİBF Dergisi*, 21(1), 169-188.

- Ören, K., ve M. Biçkes. (2011). Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Potansiyeli Üzerindeki Etkileri (Nevşehir'deki Yüksek Öğrenim Öğrencileri Üzerinde Yapılan Bir Araştırma). *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(3), 67-86.
- Özen, Y. (2011). Kişisel Sorumluluk Bağlamında Kariyer Seçimini Etkileyen Sosyal Psikolojik Faktörler. *Eğitim ve İnsani Bilimleri Dergisi*, 2(3), 81-96.
- Özkalp E., Ç. Kirel.(2005). Örgütsel Davranış. Eskişehir: Eğitim, Sağlık Ve Bilimsel Araştırmalar Vakfı Yayın.
- Özkara, B. (2010). İşfıkri Bulma Yöntemleri Üzerinde Kişiliğin Ve Karar Verme Tarzlarının Etkisi: Isparta ve Burdur İllerindeki Girişimciler Üzerinde Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özkul, G. (2007). "Kapitalist Sistemin Sürükleyici Aktörleri: Ekonomik Teoride Girişimciler." *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(3), 343-366.
- Özkul, G. (2008). Girişimcilik Teorileri Ve Girişimci Tipleri: Antalya-Burdur-Isparta İllerinde (İBBS Düzey 2 TR61 Bölgesinde) İmalat Sanayi KOBİ'lerindeki Girişimciler Üzerine Bir İnceleme. Yüksek Lisans Tezi, Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özsoy, E., G. Yıldız. (2013). Kişilik Kavramının Örgütler Açısından Önemi; Bir Literatür Çalışması, *İşletme Bilimi Dergisi*, 1(2), 1-12.
- Polat, D. D. (2011). Girişimcilik Motivasyonu Ve İşletme Yenilikçiliği Arasındaki İlişkinin Araştırılmasına Yönelik Turizm İşletmelerinde Bir Araştırma. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 6(2), 227-254.
- Polat, S.ve E. Aktop. (2010). "Öğretmenlerin Duygusal Zekâ Ve Örgütsel Destek Algılarının Girişimcilik Davranışlarına Etkisi". *Akademik Bakış Dergisi*, 22, 1-20.
- Raab, G., Y. Stedham and M. Neuner. (2005). "Entrepreneurial Potential: An Exploratory Study Of Business Students In The Us And Germany", *Journal Of Business And Management*, 11(2), 71-88.
- Saltürk, M. (2008). Yönetim Başarısı Ve Kişilik. İstanbul: Toplumsal Dönüşüm Yayınları(Birinci Basım).
- Schaltegger, S. (2002). A framework for ecopreneurship. *Greener Management International*,38, 45-58.
- Seibert, S. E. and M.L. Kraimer. (2001). The Five-Factor Model Of Personality And Career Success. *Journal Of Vocational Behavior*, 58(1), 1-21.

- Shane, S. and S. Venkataraman. (2000). "The Promise Of Entrepreneurship As A Field Of Research". *Academy Of Management Review*, 25(1), 217-226.
- Sıgır, Ü., S. Gürbüz. (2011). Akademik Başarı Ve Kişilik İlişkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. *Savunma Bilimleri Dergisi*, 10, 31-48
- Somer, O., M. Korkmaz, A. Tatar. (2002). Beş Faktör Kişilik Envanteri'nin Geliştirilmesi-I: Ölçek Ve Alt Ölçeklerin Oluşturulması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 17(49), 21-33.
- Somer, O., M. Korkmaz, ve A: Tatar. (2004). Kuramdan Uygulamaya Beş Faktör Kişilik Modeli Ve Beş Faktör Kişilik Envanteri (5FKE). İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Soyşekerci, S. ve A. Akatay. (2004). "Girişimcilik Paradigmalarında Kaymalar ve Girişimcilikte Profil Eksenleri". *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(2), 63-77.
- Sudak, M. S., C. Zehir. (2013). Kişilik Tipleri, Duygusal Zeka, İş Tatmini İlişkisi Üzerine Yapılan Bir Araştırma, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 11(22), 141-165.
- Sümer, N., T: Lajunen ve T. Özkan. (2005). Big five personality traits as the distal predictors of road accident involvement. In: Underwood, G. (Eds.). *Traffic and Transport Psychology: Theory and Application*, Elsevier Ltd, San Diego USA, ss. 215-227
- Şenyuva, H. M. (2007). Aydın İlinden Alınan Normal Bir Örneklemde Kişilik Bozukluklarının Yaygınlık Çalışması. Yüksek Lisans Tezi, Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Tabak, A., N. Basım, İ. Tatar, F. Çetin. (2000).İzlenim Yönetimi Taktiklerinde Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Rolü: Savunma Sanayinde Bir Araştırma. *Ege Akademik Bakış / Ege Academic Review*, 10 (2), 539-557.
- Tağraf, H. ve M. Halis. (2008). "Üniversitelerdeki Girişimcilik Eğitiminin "Girişimsel Öz Yetkinlik" Algısı Üzerindeki Etkisi: Bir Araştırma". *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 3(2), 91-111.
- Taşdöven, H., H: Emhan, M: Dönmez. (2012). Liderlik Tarzı Ve Mizaç-Karakter İlişkisi: Polis Teşkilatında Bir Uygulama. *Yönetim Ve Ekonomi*, 19/2:165-177.
- Taşkın, E.(2012). Başarılı Girişimcilerin Ortak Özellikleri. *Girişimcilik ve Kobiler*. Z Erdoğan (Editör). S.26-39. Bursa: Ekin Yayıncılık.
- Tekin Ö.A: ve Arkadaşları. (2012). Beş Faktör Kişilik Özellikleri Ve Örgütsel Çatışma Yönetimi Arasındaki İlişkiler: Ankara'daki Beş Yıldızlı Otel İşletmeleri Üzerine Bir Uygulama. *Journal Of Yaşar University*, 7(27), 4611-4641.
- Terzi, Ş.I.(2013). Kişilik Gelişimi. Eğitim Psikolojisi. Ş.I. Terzi(Editör).(Birinci Baskı),

S.134-167. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Titiz, T. (1998). Genç Girişimcilere Öneriler, İstanbul: İnkılâp Kitabevi.

Top, S. (2006). Girişimcilik Keşif Süreci. (1. Baskı), İstanbul: Beta Yayıncılık.

Tozkoparan, G. (2013). Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Çatışma Yönetim Tarzlarına Etkisi: Yöneticiler Üzerinde Bir Araştırma, *Ekonomik Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*,9(2), 189-231.

Tunç, B. (2007). İşletmelerde Yaratıcılık Yenilikçilik Girişimcilik Yönetimi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Türker, D. Ve S. Sönmez Selçuk (2009). “Which Factors Affect Entrepreneurial Intention of University Students?”. *Journal of European Industrial Training*, 33(2), 142–159.

Uluyol, O. (2013). Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerinin Belirlenmesi: Gölbaşı Meslek Yüksekokulu Örneği. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(15), 349-372.

Ural, A. ve İ. Kılıç. (2013). Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS İle Veri Analizi. Ankara: 4. Baskı, Detay Yayıncılık.

Uzun, E. ve S. Dirlik. (2007). KOBİ Sahiplerinin Girişimcilik, Kişilik Ve Liderlik Özelliklerinin Değerlendirilmesi: Muğla İlinde Ampirik Bir Araştırma. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(11), 133-148.

Wang, K.C., And P:K: Wong. (2004). “Entrepreneurial Interest Of University Students In Singapore”. *Technovation*, 24, 163–172.

Yazıcıoğlu, Y. ve S. Erdoğan. (2007). SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Detay Yayıncılık.

Yelboğa, A. (2006). Kişilik Özellikleri ve İş Performansı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *İş, Güç” Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 8(2), 196-211.

Yılmaz, E., Ve A.M: Sünbül. (2009). Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 195-203.

Yılmaz, H. ve A:Ş: Görmüş. (2012). Stratejik Girişimciliğin, Algılanan Örgütsel Destek Ve Örgütsel Öğrenme Üzerine Etkilerinin Araştırılması: Tekstil Sektöründe Ampirik Bir Çalışma. *Journal Of Yasar University*, 26(7), 4483-4504.

Yüksel, Ö.(2006). Davranış Bilimleri. Ankara: Gazi Kitabevi(Birinci Baskı)

Zahra, S. (1996) . Governance, Ownership And Corporate Entrepreneurship: The

Moderating Impact Of Industry Technological Opportunities. *Academy Of Management Journal*, 39(6), 1713-1735.

Zel, U. (2001), *Kişilik ve Liderlik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Zel, U.(2011). *Kişilik ve Liderlik*. Ankara: Nobel Yayınevi(Üçüncü Baskı):

Zimmerer, T. W. ve N. M. Scarborough. (1998). *Essentials Of Entrepreneurship And Small Business Management*. Second Edition, Prentice Hall, Inc.

EKLER

Ek 1: Kişilik özellikleri ve girişimcilik eğilimi üzerine bir uygulama konulu anket formu

KİŞİLİK VE GİRİŞİMCİLİK ANKETİ

Bu anketler yüksek lisans tezi için kullanılacaktır. Cevaplarınız sadece araştırmacı tarafından ulaşılabilecek bir veri tabanında gizli tutulacaktır. Araştırma sonuçları kimlik belirtici herhangi bir isim veya işaret içermeyecektir.

Anketi cevaplamanız araştırmayı kabul ettiğiniz biçiminde yorumlanacaktır.

Katkınız için teşekkür ederiz.

GİRİŞ BÖLÜMÜ

Demografik Özellikler

Cinsiyet:

Üniversiteniz:

Sınıfınız:

Ailenizin Yaşadığınız Şehir:

Girişimcilik dersi aldınız mı?

Evet Hayır

Mezun olduktan sonra;

a-Kendi işimde çalışmak istiyorum.

b-Kamu personeli olmak istiyorum.

c-Özel bir firmada çalışmak istiyorum.

Ailenizde herhangi bir işyeri sahibi olan var mı?

Evet Hayır

BÖLÜM 1 KİŞİLİK ANKETİ

Aşağıdaki Kişilik Anketinde Kısaltılmış Kelimeler

Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Kısmen Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Kısmen Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
-----------------------------	-------------------------	----------------	------------------------	----------------------------

		1	2	3	4	5
1	Konuşkan					
2	Başkalarında hata arayan					
3	İşini tam yapan					
4	Depresif ve hüzünlü					
5	Orijinal, yeni fikirler üreten					
6	Ketum/vakur/mesafeli					
7	Yardımsever ve bencil olmayan					
8	Biraz umursamaz özensiz					
9	Rahat stresle kolay baş eden					
10	Bir çok değişik konuya meraklı					
11	Enerji dolu					
12	Başkalarıyla sürekli didişen					
13	Güvenilir bir çalışan					
14	Gergin olabilen					
15	Maharetli, derin düşünen					
16	Heyecan ve coşku yaratabilen					
17	Bağışlayıcı bir yapıya sahip					
18	Düzensiz olma eğiliminde					
19	Çok endişelenen					
20	Hayal gücü yüksek					
21	Sessiz bir yapıda					
22	Genellikle başkalarına güvenebilen					
23	Tembelliğe meyilli					
24	Duygusal açıdan dengeli, kolayca keyfi kaçmayan					
25	Keşfeden, icad eden, yaratıcı					
26	İddialı, hakkını savunan bir kişiliğe sahip					
27	Soğuk ve kayıtsız olabilen					

28	Görevini tamamlayıncaya kadar sebat edebilen					
29	Dakikası dakikasına uymayan/ Duygusal iniş ve çıkışlar yaşayan					
30	Sanat ve estetik değerlere önem veren					
31	Bazen utangaç ve çekingen olabilen					
32	Hemen hemen herkese karşı saygılı ve düşünceli olabilen					
33	İşleri verimli yapan					
34	Gergin durumlarda sakin kalabilen					
35	Rutin işleri yapmayı tercih eden					
36	Sosyal ve girişken					
37	Zaman zaman başkalarına karşı kabalaşan					
38	Planlar yapan ve bunları takip eden					
39	Kolayca sinirlenen					
40	Düşünmeyi seven ve fikirlerle oynamaktan hoşlanan					
41	Sanata ilgisi çok az					
42	Başkalarıyla iş birliği yapmaktan hoşlanan					
43	Kolaylıkla dikkati dağılan					
44	Sanat müzik ve edebiyat konusunda çok bilgili					

BÖLÜM 2 GİRİŞİMCİLİK ANKETİ

Aşağıda girişimcilik eğilimini ölçen ifadeler bulunmaktadır. Lütfen her soru için kendinizi tanımlayan ifadeyi seçiniz.

		HİÇBİR ZAMAN	NADİREN	BAZEN	SIK SIK	ÇOK SIK
1	Derslerimde geçmiş performansımın daha iyi olabilmek için daha çok çaba harcamaya çalışırım.	()	()	()	()	()
2	Görevimin son derece zor olduğu zamanlarda elimden gelenin en iyisini yaparım.	()	()	()	()	()
3	İstediğim şeyi elde ettiğim zaman bunun sebebini genellikle kendi yeteneklerimde olduğunu düşünürüm.	()	()	()	()	()
4	İş hayatında kendi kararlarım etkili olacağını düşünüyorum.	()	()	()	()	()
5	İleride kendi işimi kurabilirim.	()	()	()	()	()
6	İlerde işimle ilgili kendi seçeneklerimi oluştururum.	()	()	()	()	()
7	Zor durumda seçenekler oluşturabilirim.	()	()	()	()	()
8	Farklı insanlarla dostluk kurabilirim.	()	()	()	()	()
9	Denemediklerimi denemekten çekinmem.	()	()	()	()	()
10	Kendimde farklı işler yapabilecek enerjiyi hissederim.	()	()	()	()	()
11	Arkadaşlarıma değişik iş projelerinden söz ederim.	()	()	()	()	()
12	Yeteneklerimi uygulayabilecek alanlar oluştururum.	()	()	()	()	()
13	Arkadaşlarımdan gelen bazı projelere katılmaktan çekinmem.	()	()	()	()	()
14	Hayatımı dış etkenlere bırakmam.	()	()	()	()	()
15	Kararlarımın hayatımı şekillendirebileceğimi düşünüyorum.	()	()	()	()	()
16	Risk almaktan çekinmem.	()	()	()	()	()
17	Geleceği görerek ona dönük hazırlıklar yapabilirim.	()	()	()	()	()
18	Yeni bir şeyleri denememe imkan veren projeler üzerinde çalışmayı severim.	()	()	()	()	()
19	Eski fikirlere ve uygulamalara meydan okumayı ve daha iyilerini araştırmayı severim.	()	()	()	()	()
20	Yeni bir perspektiften bakmama imkan sağlayan proje ve işlerle uğraşırım.	()	()	()	()	()
21	Geçmişte başkaları tarafından kullanılmamış yeni yöntemlerle çalışmayı denerim.	()	()	()	()	()
22	Yeterli çabayla her türlü sorunu ortadan kaldırebiliriz.	()	()	()	()	()
23	Yaptığım planları yürütebileceğimden çoğunlukla eminimdir.	()	()	()	()	()
24	Yeni bir durum ve uygulamaya adapte olmakta sorun yaşamam.	()	()	()	()	()
25	Üzerinde çalıştığım bir konuda hata yapmaktan çekinmem.	()	()	()	()	()
26	Her işin bir riski vardır. İşimde her türlü riski göze alabilirim.	()	()	()	()	()
27	Başarıyı sağlayacak uygun yöntem ve tekniklerin arayışı içerisindeyim.	()	()	()	()	()
28	Karşıma çıkan fırsatları değerlendirebilirim.	()	()	()	()	()
29	Elimdeki kaynakları bir araya getirerek verimliliğe dönüştürebilirim.	()	()	()	()	()
30	İşimde ve çalışmalarımın ortaya çıkan değişimlere açık olacağımı düşünüyorum.	()	()	()	()	()
31	İleride İşimi severek ve azimle yapacağıma inanıyorum.	()	()	()	()	()
32	İleride işimde yaratıcılık yönümü kullanacağımı düşünüyorum.	()	()	()	()	()
33	İşimi gerçekleştirirken, herhangi bir ekip ya da kişiyle çalışırken uyum sağlayabileceğime inanıyorum.	()	()	()	()	()
34	Bir işte uygulamada liderliği ele almaktan çekinmem.	()	()	()	()	()
35	İş konusunda gelecekle ilgili etkili kararlar alabileceğime inanıyorum.	()	()	()	()	()
36	Farklı işlere yönelik motivasyon eğilimlerim güçlüdür.	()	()	()	()	()

ÖZGEÇMİŞ

Zeynep KAVŞUR, 9 Ekim 1986 tarihinde Zonguldak'ın Devrek ilçesinde doğdu. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sağlık Yönetimi bölümünden 2012 yılında mezun oldu. 2012 yılında Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sağlık Yönetimi Bölümünde yüksek lisans eğitimine başladı. 2012 yılında Yozgat Bozok Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sağlık Kurumları İşletmeciliği Bölümüne ÖYP ile Araştırma Görevlisi olarak atandı. 2015 yılında Sakarya Üniversitesi İşletme Fakültesi Sağlık Yönetimi Bölümü Sağlık Yönetimi Anabilim dalında araştırma görevlisi olarak görevine devam etmektedir.